ਗਿਆਨ-ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਚਿੰਤਨ ਦੀ ਆਵਾਜ਼

ਤਰਕਸ਼ੀਲ

TARKSHEEL

ਜੁਲਾਈ-ਅਗਸਤ 2016

ਅੰਦਰ ਝਾਤ :

- 15 ਅਗਸਤ ਦੇ 'ਵਿਸ਼ੇਸ਼' ਦਿਨ 'ਤੇ (2)
- ਅਧਾਰ ਕਾਰਡ ਦਾ ਵਾਰ (9)
- ਨਫਰਤਾਂ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ (11)
- ਢੇਰ ਹੋ ਗਿਆ ਨਲਕੇ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪਾਖੰਡਵਾਦ (32) ... ਤੇ ਹੋਰ ਗਿਆਨ ਭਰਪੂਰ ਲਿਖਤਾਂ

20/-

ਜਿਸ ਦਿਨ ਦੁੱਖ ਭਾਗ ਰਹੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਲਈ ...ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਰਦ-ਔਰਤਾਂ ਅੱਗੇ ਆਏ ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਯੁੱਗ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਵੇਗਾ।

...ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ

ਰਾਂਝਿਆ ਰਾਜ ਕਰੇਂਦਿਆ........

ਮਦਨ ਵੀਰਾ

ਰਾਂਝਿਆ ਰਾਜ ਕਰੇਂਦਿਆ
ਸੁਣ ਧਰਤੀ ਦੀ ਹੂਕ
ਹਰ ਹਿੱਕ ਵਿੱਚ ਲਾਂਬੂ ਅੱਗ ਦਾ
ਤੇ ਖਲਕਤ ਰਹੀ ਹੈ ਕੂਕ।
ਸਾਡੇ ਚੁੱਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਅੱਗ ਨਾ
ਨਾ ਘੜਿਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਨੀਰ
ਸਾਰਾ ਝੰਗ ਸਿਆਲ ਹੈ ਉਜੜਿਆ
ਤੇ ਰੁਸ ਗਏ ਸਾਕ ਸਕੀਰ।
ਹੱਥ ਕਿਰਤੀ ਦੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਨਾ
ਘਰ ਤਰਸੇ ਲੂਣ ਤੇ ਤੇਲ
ਹਾਏ ਲੋਕ ਰਾਜ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ
ਕੀ ਖੇਡ ਰਿਹਾ ਏਂ ਖੇਲ ?
ਕਲਮਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਸਲਫਾਸ ਨੇ
ਲੱਖ ਟੱਬਰ ਦਿੱਤੇ ਰੋਲ
ਹੁਣ ਰਾਹ ਸਿਵਿਆਂ ਦੇ ਪੈ ਗਈ
ਇਹ ਸੁਘੜ ਜਵਾਨੀ ਸੋਹਲ।
ਸਿਰ ਤੋਂ ਛੱਤ ਹੈ ਤਿਲਕ ਗਈ
ਤੇ ਪੈਰੋਂ ਹੇਠ ਜ਼ਮੀਨ
ਕਿੰਨ ਛਾਤੀ ਛਲਣੀ ਕਰ ਰਿਹਾ
ਨਿੱਤ ਵਾਂਗ ਤੂੰਬੇ ਦਾ ਹਰ ਸੀਨ।
ਇਲਮ ਅਦਬ ਦੇ ਦਰਾਂ ਤੇ
ਤੇਰੇ ਫਿਰਨ ਪਹਿਰੇਦਾਰ
ਬਣੇ ਚੋਰ ਉਚੱਕੇ ਚੌਧਰੀ
ਤੇ ਹੋਛੇ ਸਿਪਾਹ-ਸਲਾਰ
ਮੂੰਹ ਖੋਲ੍ਹਣ ਤੇ ਰੋਕ ਹੈ
ਹੱਥ ਸੋਚ ਲਈ ਬੰਦ ਕਿਵਾੜ
ਸਾਡੇ ਦੁੱਖਿਆਂ ਸੁੱਕਿਆਂ ਵਾਸਤੇ
ਸੁਤੀਲ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿਹਾੜ।

ਮੋਬਾ. 94176-83769

ਜਦੋਂ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਸ਼ਰਮਿੰਦਗੀ ਦੀ ਸੂਝ ਆ ਜਾਵੇ, ਸਮਝ ਲੋ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

ਦਰਾਇਸਕੀ ਟੈਗਰ

ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ

ਬਲਬੀਰ ਚੰਦ ਲੌਂਗੋਵਾਲ
98153 17028

ਸੰਪਾਦਕੀ ਬੋਰਡ

ਹੇਮ ਰਾਜ ਸਟੈਨੋ
98769 53561
ਰਾਮ ਸਰੂਪ ਲੌਂਗੋਵਾਲੀ
94173 62085
ਜਸਵੰਤ ਮੋਹਾਲੀ
98555 30721
ਪਾਲ ਬਾਜਾਪੁਰ
94173 13736

ਰਚਨਾਵਾਂ ਭੇਜਣ ਲਈ ਈ-ਮੇਲ :
magazinetarksheel
@rediffmail.com

ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਬੰਧਕ :
ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਬਾਗਪੁਰ, 94174 27538

ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ :
ਅਵਤਾਰ ਗਿੱਲ, ਕੈਨੇਡਾ
ਨਵਦੀਪ, ਲੈਸਟਰ (ਯੂ.ਕੇ.)
ਮਾ. ਭਜਨ ਸਿੰਘ ਕੈਨੇਡਾ
ਬਲਦੇਵ ਰਹਿਪਾ, ਟਰਾਂਟੋ
(ਫੋਨ 001 416 881 7202)

ਚੰਦਾ
ਸਲਾਨਾ : 100 ਰੁਪਏ
ਵਿਦੇਸ਼ : 25 ਯੂ.ਐੱਸ. ਡਾਲਰ

ਚੰਦੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਚੈੱਕ/ਡਰਾਫਟ ਉੱਪਰ 'ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਪੰਜਾਬ (ਰਜਿ.)' ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਸਾਡਾ ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿੱਚ ਖਾਤਾ ਨੰ. 6024000100282324

ਚੰਦੇ ਅਤੇ ਰਚਨਾਵਾਂ ਭੇਜਣ ਲਈ ਪਤਾ :
ਮੁੱਖ ਦਫਤਰ,
ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਭਵਨ, ਸੰਘੇੜਾ ਬਾਈਪਾਸ
ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਚੌਕ, ਬਰਨਾਲਾ-148101 (ਪੰਜਾਬ)
ਫੋਨ : 01679-241466

ਮਨਜਿੰਦਰ ਬਰਨਾਲਾ ਪ੍ਰਿੰਟਰ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਅਤੇ ਮਾਲਕ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਪੰਜਾਬ (ਰਜਿ.) ਦੇ ਲਈ ਪ੍ਰਿੰਟ ਵੈੱਲ ਪ੍ਰਿੰਟਰਜ਼ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਤੋਂ ਛਪਵਾ ਕੇ ਮੁੱਖ ਦਫਤਰ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਪੰਜਾਬ (ਰਜਿ.) ਬਰਨਾਲਾ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ।

ਤਤਕਰਾ

ਸੰਪਾਦਕੀ	1
15 ਅਗਸਤ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਿਨ ਤੇ	2-5
ਜਿਗਿਆਸਾ	6
ਪ੍ਰੈੱਸ ਖਬਰ	7
ਖ਼ਬਰ ਹੈ ਕਿ	8
ਆਧਾਰ ਕਾਰਡ ਦਾ ਵਾਰ	9-10
ਨਫ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ	11-14
ਰਾਹ-ਰੁਸ਼ਨਾਈ	15
ਸੁਲਘਦੇ ਬੋਲ	16
ਵਿਅਕਤੀ, ਜਥੇਬੰਦੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜ	17-19
ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਬਾਜ਼ਾਰ	20-21
ਮਨੋਰੋਗ ਮਾਹਿਰ ਦੀ ਕਲਮ ਤੋਂ	22-24
ਡਾ. ਨਰੇਂਦਰ ਦਾਭੋਲਕਰ ਕਤਲ ਕੇਸ	25
ਵੰਨਗੀ	26-27
ਵਾਗ੍ਹਾ ਪਰੇਡ	28-29
ਓਜ਼ੋਨ ਪਰਤ ਸੁਰੱਖਿਆ	30-31
ਆਖਿਰ ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ ਨਲਕੇ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪਾਖੰਡਵਾਦ	32
ਛੱਡੋ ਨਾ, ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਬਦਲੋ	33-34
ਕੇਸ ਰਿਪੋਰਟ	35-36
ਬਾਲ ਕੋਨਾ	37
ਆਓ ਜਾਦੂ ਸਿੱਖੀਏ/ਕਿਹੜੇ ਦਿਨ ਕੀ	38
ਆਰਥਿਕ ਸਹਾਇਤਾ	39-41
ਸਰੀਰ ਪ੍ਰਦਾਨੀ	42
ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਿਪੋਰਟ	43
ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ	44
ਪੇਸ਼ ਕਦਮੀਆਂ/ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸਾਹਿਤ ਵੈਨ ਦਾ ਸਫ਼ਰ	45-52

ਇਹ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੰਬਰ 4-93 ਆਡੀਟਰ ਪੰਜਾਬ, (ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ) ਮਿਤੀ 17-1-94 ਅਧੀਨ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿੱਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੈ।

ਸੰਪਾਦਕੀ

ਮਥੁਰਾ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕੁੱਝ ਵਾਪਰਿਆ, ਉਹ ਗੰਭੀਰ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਘਟਨਾ ਪਹਿਲੀ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅੰਤਿਮ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਲੋਕ ਵਿਰੋਧੀ ਨਿਜ਼ਾਮ ਕਾਇਮ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਵਿੰਗੇ-ਟੇਢੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੱਤਾ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੋਣ ਲਈ, ਵੋਟਾਂ ਹਥਿਆਉਣ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਕੁੱਝ ਹੁੰਦਾ ਰਹੇਗਾ। ਇਹ ਪੂਰਾ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਸਿਆਸੀ ਪੁਸ਼ਤਪਨਾਹੀ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਬੇਕਾਇਦਗੀਆਂ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਗੁਰੂ ਦੱਸਣ ਵਾਲੇ ਬਾਬਾ ਜੈ ਗੁਰੂਦੇਵ ਦੇ ਅਖੌਤੀ ਚੇਲੇ ਗੁਰੂ ਰਾਮਵਰਿਕਸ਼ ਯਾਦਵ (ਉਸਦੀ ਸੰਸਥਾ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟ ਕੇ ਬਣਿਆ ਇੱਕ ਹੋਰ ਟੋਲਾ) ਦੇ ਚੇਲਿਆਂ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦਰਮਿਆਨ ਹੋਈ ਝੜਪ ਵਿੱਚ ਦੋ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਸਮੇਤ ਤੀਹ ਦੇ ਕਰੀਬ ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਮਾਮਲਾ ਸਰਕਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਕਬਜ਼ਾ ਛੁਡਵਾਉਣ ਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਉੱਥੇ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਟੋਲੇ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਕੇ ਪੂਰੀ ਬਸਤੀ ਵਸਾਉਣ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਆਪਣੀ ਨਿੱਜੀ ਫੌਜ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਨਜਾਇਜ਼ ਅਸਲਾ-ਗੋਲਾ ਬਾਰੂਦ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। 260 ਏਕੜ ਵਿੱਚ ਫੈਲੇ ਇਹ ਸਰਕਾਰੀ ਪਾਰਕ (ਜਵਾਹਰ ਬਾਗ) ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਰਾਤੋ-ਰਾਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਨੂੰ ਦੋ ਸਾਲ ਲੱਗੇ ਅਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੁੰਦਿਆਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਮੀਡੀਆ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਦੇ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀ ਤਾਂ 'ਲਖਨਊ' ਤੋਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਫੋਨ ਕਾਲਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਰੁਕਵਾ ਦਿੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਨਜਾਇਜ਼ ਕਬਜ਼ਾਕਾਰ ਮੁੱਖਮੰਤਰੀ ਦੇ ਨੇੜਲੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਦੇ 'ਗੁੰਡੇ' ਹਨ ਅਤੇ ਯੂ.ਪੀ. ਵਿੱਚ ਉਹ ਉਸ ਖਾਤਰ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੱਬਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਧਰਮ ਗੁਰੂਆਂ ਦਾ ਚੋਲਾ ਪਾ ਕੇ ਕਿਵੇਂ ਇਹ ਨਾਮੀ ਅਤੇ ਕਿਤਵੀ ਗੁੰਡੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਨੰਗੇ ਚਿੱਟੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਬਜ਼ੇ ਕਰਵਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਹਰਿਆਣੇ ਦੇ ਅਖੌਤੀ ਸੰਤ ਰਾਮਪਾਲ ਉੱਤੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਉੱਥੋਂ ਦੀ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਲਗਾਤਾਰ ਟਾਲਦੀ ਰਹੀ। ਜਦੋਂ ਪਾਣੀ ਨੱਕ ਦੇ ਲੇਵਲ ਤੱਕ ਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਹਰਕਤ ਵਿੱਚ ਆਉਣਾ ਪਿਆ। ਨਾਬਾਲਗ ਲੜਕੀ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਬੰਦ 'ਸੰਤ' ਆਸਾ ਰਾਮ ਦੇ ਭੀ ਜ਼ਮੀਨੀ ਕਬਜ਼ੇ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਕਈ ਮਾਮਲੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੇ ਪੰਨਿਆਂ ਦੇ ਪੰਨੇ ਭਰੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜਿੱਥੇ ਕਾਲੀਨ ਵਰਗ ਦੇ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਸਵਾਰਥਾਂ ਲਈ ਇਹਨਾਂ 'ਸੰਤਾਂ' ਦੇ ਚੇਲੇ ਬਣਦੇ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਇਹ ਮਿਹਨਤਕਸ਼ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਭੀ ਆਪਣੀ ਬਕਵੀ ਜਾਦੂਗਰੀ ਰਾਹੀਂ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਅਖੌਤੀ 'ਕਿਸਮਤ' ਬਦਲ ਦੇਣ ਦੇ ਲੁਭਾਊ ਪ੍ਰਵਚਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਲੋੜ ਹੈ ਮਿਹਨਤਕਸ਼ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਚੁੰਗਲ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ, ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਚ ਪਾਉਣ ਦੀ। ਇਹ ਚੇਤਨਾ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਮਸਲਾ ਹੈ। ਚੇਤੰਨ ਲੋਕ ਹੀ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਲਿਆ ਕੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਜਿਉਣ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਆਓ ਚੇਤਨਾ ਦੀ ਮਿਸ਼ਾਲ ਨੂੰ ਹੋਰ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ ਨਾਲ ਚੁੱਕ ਕੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਵਧੀਏ ਅਤੇ ਇਸ ਮਨੁੱਖ ਦੋਖੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ ਭਾਂਡਾ ਚੁਰਾਹੇ ਵਿੱਚ ਭੰਨੀਏ।

15 ਅਗਸਤ ਦੇ 'ਵਿਸ਼ੇਸ਼' ਦਿਨ 'ਤੇ

ਹੇਮ ਰਾਜ ਸਟੈਨੋ

15 ਅਗਸਤ ਦਾ ਦਿਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਕਰਕੇ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋ ਗਏ ਜਾਂ ਇਸਨੂੰ ਹੋਰ ਠੋਸ ਰੂਪ 'ਚ ਕਹਿਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਕਿ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕ ਹੁਣ ਆਜ਼ਾਦ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਹੈ, ਸਾਡਾ ਦੇਸ਼ ਜਮਹੂਰੀ ਹੈ।

ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਾਂ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪ੍ਰਸੰਗ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ।

ਰੋਮ ਦੀ ਸਭਿਅਤਾ ਨੂੰ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦਾ ਪੰਘੂੜਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਭਿਅਤਾ ਦਾ ਰਾਜ-ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਜੋਂ ਲਿਖਤੀ ਇਤਿਹਾਸ ਹੈ। ਉੱਥੇ ਦੇ ਪਲੈਟੋ, ਅਰਸਤੂ ਆਦਿ ਜਿਹੜੇ ਵੀ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਹੋਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਢਾਂਚੇ 'ਚ ਆਜ਼ਾਦੀ, ਨਿਆਂ, ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਆਦਿ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦਰਸਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ। ਰੋਮ ਦੇ ਰਾਜ ਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਗੁਲਾਮਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਰੋਮ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਗੁਲਾਮਾਂ ਨੂੰ ਵਸਤਾਂ ਸਮਝਦਾ ਸੀ। ਗੁਲਾਮ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰ ਦੇਣਾ ਕੋਈ ਜੁਰਮ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਗੁਲਾਮ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਵੀ ਆਪਣਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪ ਵੀ ਗੁਲਾਮ-ਮਾਲਕ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਕਹਿਲਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਉੱਥੇ ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਅਤੇ ਜਿਹੋ-ਜਿਹਾ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਸੀ ਉਹ ਕੇਵਲ ਗੁਲਾਮ-ਮਾਲਕਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਦਾ ਸੀ।

ਇਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਗੁਲਾਮ ਨਾਲ ਹਰ ਖੇਤਰ 'ਚ ਪਸ਼ੂਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਭੈੜਾ ਵਰਤਾਓ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਗੁਲਾਮਾਂ ਨੂੰ ਵੇਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਬੱਚੇ ਅੱਡ ਅਤੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਵੀ ਅੱਡ ਗੁਲਾਮ ਵਪਾਰੀ ਨੂੰ ਵੇਚੇ ਜਾਂਦੇ ਜਿਹੜਾ ਅੱਗੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਗੁਲਾਮ ਮਾਲਕ ਕੋਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੇਚ ਦਿੰਦਾ ਸੀ।

ਹੁਣ ਇਸਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਗੁਲਾਮਦਾਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧ 'ਚ ਜਿਹੜਾ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੇ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦਾ ਤੱਤ ਸੀ ਉਹ ਲੁੱਟ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਭਾਵ ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਲਈ ਲੁੱਟ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੇ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਸੀ ਅਤੇ ਲੁੱਟੇ ਜਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਆਪਣੀ ਕਿਰਤ ਦੀ ਲੁੱਟ ਕਰਾਉਣ ਤੋਂ ਸਿਵਾ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਬਸ, ਇਹ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਇਹੋ-ਜਿਹੀ ਸੀ ਕਿ ਗੁਲਾਮਾਂ 'ਤੇ ਰਾਜ ਉਵੇਂ ਦਾ ਉਵੇਂ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ।

ਇਹ ਗੁਲਾਮਦਾਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਈ ਪਰਤਾਂ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਗੁਲਾਮ-ਮਾਲਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਗੁਲਾਮ, ਖੇਤੀ ਨਾਲੋਂ ਹੋਰ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕੰਮਾਂ 'ਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਗੁਲਾਮ, ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਵਰਗ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਸੀ। ਉੱਥੇ ਪਹਿਲਾ ਜਮਹੂਰੀ ਰਾਜ-ਵੋਟ ਰਾਜ-ਸਥਾਪਤ ਹੋਇਆ ਉਸਨੂੰ ਵੋਟਾਂ ਵਾਲਾ ਜਮਹੂਰੀ ਰਾਜ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੋਟਾਂ 'ਚ ਸਿਰਫ ਅਮੀਰਾਂ ਦੇ ਕੁੱਝ ਹਿੱਸੇ ਹੀ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਵੋਟਾਂ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰੋਮ 'ਚ ਚਾਲੂ ਹੋਇਆ ਇਸ ਲਈ ਇਸਨੂੰ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦਾ ਪੰਘੂੜਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਿਆ। ਪਰ ਇਹ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਸੀ, ਇਸ ਨੂੰ ਵੀ ਦੇਖ ਲਈਏ।

ਜਿਵੇਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਉੱਥੇ ਸਭ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਵੋਟ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਗੁਲਾਮਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਧਨਵਾਨ ਲੋਕ ਹੀ ਵੋਟਾਂ 'ਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਉੱਥੇ ਗੁਲਾਮਾਂ ਨੂੰ ਨਾਗਰਿਕ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੋਟ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਗੁਲਾਮ-ਮਾਲਕ ਆਪਣਾ ਰਾਜ-ਪ੍ਰਬੰਧ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਵੋਟਾਂ ਪਵਾ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਗੁਲਾਮ-ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਮੀਰ ਰਾਜ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਸੀ ਰੌਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ-ਵੋਟਾਂ ਵਾਲੀ- ਖੇਡ ਖੇਡਦੇ ਸਨ। ਇਸੇ ਨੂੰ ਉਹ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਉਦੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਗੁਲਾਮ ਆਪਣਾ ਮਾਲਕ ਆਪਣੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਬਦਲ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਭੱਜਣ ਦੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਦੂਰ ਰਹੀ। ਜਿਹੜਾ ਗੁਲਾਮ ਭੱਜ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਫੜਕੇ ਕਰੜੀ ਤੋਂ ਕਰੜੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਮੱਥੇ ਤੇ "ਮੈਂ ਭਗੋੜਾ ਹਾਂ (I am fugitive)" ਖੋਦ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਜੇਕਰ ਗੁਲਾਮ ਜਿੰਮੇ ਕਰਜ਼ਾ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਤੱਕ ਨੂੰ ਵੇਚਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਗੁਲਾਮ-ਮਾਲਕਾਂ ਦਾ ਇਹ ਹੁਕਮ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।

ਸੋ ਇਸ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੰਖੇਪ ਜਿਹੇ ਵਰਨਣ ਤੋਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਗੁਲਾਮਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਜਮਹੂਰੀਅਤ (Democracy) ਸੀ, ਨਾ ਆਜ਼ਾਦੀ (freedom) ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਮੁਕਤੀ (liberty)। ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਵੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਨਿਰਾ ਛਲਾਵਾ ਹੈ। ਗੁਲਾਮਦਾਰੀ ਯੁੱਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਯੁੱਗਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀ ਵਾਪਰਿਆ ਇਹ ਆਪਾਂ ਬਾਅਦ 'ਚ ਦੇਖਾਂਗੇ। ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਗੁਲਾਮਾਂ ਦੀ ਇਹ ਹਾਲਤ ਕਿਉਂ ਸੀ?

ਇੱਥੇ ਇਹ ਗੱਲ ਸਮਝ ਲੈਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੋ-

ਜਿਹਾ ਆਰਥਕ ਖੇਤਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਹੋ-ਜਿਹਾ ਹੀ ਸਿਆਸੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜਕ ਖੇਤਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਭਾਵ ਆਰਥਕ ਖੇਤਰ ਆਧਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ, ਸਿਆਸੀ, ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ, ਫੌਜ, ਆਦਿ ਉਸਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਆਰਥਕ ਆਧਾਰ 'ਚੋਂ ਹੀ ਇਹ ਉਸਾਰ ਉੱਸਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮੋੜਵੇਂ ਰੂਪ 'ਚ ਇਸ ਆਰਥਕ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਲਗਾਉਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਆਰਥਕ ਆਧਾਰ ਕੀ ਹੈ? ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਨੁੱਖੀ ਪ੍ਰਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਕਿਰਤ ਕਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਕਿਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਰਤ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਜ਼ਮੀਨ ਆਦਿ। ਜਦੋਂ ਮਨੁੱਖ ਕਿਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਅਮਲ 'ਚ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦਰਮਿਆਨ ਬਣੇ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਕਿਰਤ ਦੇ ਸਬੰਧ ਜਾਂ ਰਿਸ਼ਤੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਮੁਜ਼ਾਰਾ ਕਿਸੇ ਜਗੀਰਦਾਰ ਦੇ ਖੇਤ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦਰਮਿਆਨ ਅਤੇ ਜਗੀਰਦਾਰ ਦਰਮਿਆਨ ਸਬੰਧ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਰਤ ਦੇ ਸਬੰਧ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਜਗੀਰਦਾਰ, ਜਗੀਰ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਭਾਰੂ ਵੀ ਰਹੇਗਾ ਅਤੇ ਮੁਜ਼ਾਰੇ ਦੀ ਕਿਰਤ ਦੀ ਲੁੱਟ ਵੀ ਕਰੇਗਾ ਭਾਵ ਉਸਨੂੰ ਪੈਦਾਵਾਰ 'ਚੋਂ ਘੱਟ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਆਪ ਵਾਧੂ ਹੜੱਪੇਗਾ। ਜਦੋਂ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਮੁਜ਼ਾਰੇ ਦੀ ਹਾਲਤ ਗਰੀਬੀ ਵਾਲੀ ਬਣੀ ਰਹੇਗੀ ਅਤੇ ਜਗੀਰਦਾਰ ਦੀ ਹਾਲਤ ਅਮੀਰੀ ਵਾਲੀ। ਇਹ ਇਸ ਕਰਕੇ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੋਇਆ ਕਿ ਆਰਥਕ ਆਧਾਰ ਭਾਵ ਕਿਰਤ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ 'ਚ ਲੁੱਟ ਵਾਲਾ ਤੱਤ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਬਸ, ਕਿਰਤ ਦੇ ਸਾਧਨ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਇਸ 'ਤੇ ਉੱਸਰੇ ਕਿਰਤ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਮਿਲਕੇ ਹੀ ਆਰਥਕ ਖੇਤਰ ਕਹਿਲਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਹੁਣ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਗੁਲਾਮਦਾਰੀ ਯੁੱਗ ਵੇਲੇ ਗੁਲਾਮਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਦੀ।

ਗੁਲਾਮਾਂ ਅਤੇ ਗੁਲਾਮ-ਮਾਲਕਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਗੈਰ-ਬਰਾਬਰੀ ਕਿਉਂ ਸੀ? ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਲਾਮ-ਮਾਲਕ ਕੁੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਅਤੇ ਧਨ-ਦੌਲਤ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਗੁਲਾਮ ਸਿਰਫ ਕਿਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਸੰਦ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਕੋਈ ਜਾਇਦਾਦ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਆਪਣੀ ਕਿਰਤ ਦਾ ਮੁੱਲ ਪਾ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਗੁਲਾਮ-ਮਾਲਕਾਂ ਲਈ ਕਿਰਤ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਕੋਈ ਕਿਰਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਦੂਸਰੇ ਦੀ ਕਿਰਤ 'ਤੇ ਹੀ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਹ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੀ ਕਿਰਤ ਦੀ ਲੁੱਟ ਹੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਲਾਮ-ਮਾਲਕ, ਗੁਲਾਮਾਂ ਦੀ ਕਿਰਤ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਬਲਕਿ ਜਿਹੜੀਆਂ ਖਰਮਸਤੀਆਂ ਵੀ ਕਰਦੇ ਸਨ ਉਹ ਵੀ ਗੁਲਾਮਾਂ ਦੀ ਕਿਰਤ ਦੀ ਲੁੱਟ ਦੇ ਆਸਰੇ ਹੀ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਗੁਲਾਮਾਂ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਿੱਸਾ ਗੁਲਾਮ-ਮਾਲਕ ਕੋਲ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਗੁਲਾਮ ਕੋਲ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਿਗੂਣਾ ਹਿੱਸਾ, ਸਿਰਫ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰਹਿਣ ਜੋਗਾ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਗੁਲਾਮਾਂ ਦਾ ਘੋਰ ਗਰੀਬੀ ਸੀ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਗੁਲਾਮ ਨੂੰ ਇਸ ਹਾਲਤ 'ਚ ਹੀ ਰਹਿਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਭਾਵ

ਧਨ-ਦੌਲਤ- ਗੁਲਾਮ-ਮਾਲਕਾਂ ਦੀ।

ਗਰੀਬੀ-ਗੁਲਾਮਾਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਲਾਮਦਾਰੀ ਯੁੱਗ 'ਚ ਇਹ ਦੋ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਵਿਰੋਧੀ ਹਾਲਤਾਂ ਸਨ। ਕੀ ਇਹ ਦੋ ਵਿਰੋਧੀ ਜੀਵਨ-ਹਾਲਤਾਂ ਨੇ ਲੁੱਟ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ? ਨਹੀਂ। ਬਲਕਿ ਬਿਲਕੁਲ ਇਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇਹ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਕਿਰਤ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਲੁੱਟ ਦਾ ਤੱਤ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਇਹ ਗੈਰ-ਬਰਾਬਰੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਗੈਰ-ਬਰਾਬਰੀ ਲੁੱਟ ਦਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਪ੍ਰਭਾਵ (effect) ਸੀ। ਸੋ ਜੇਕਰ ਬਰਾਬਰੀ ਵਾਲੀ ਹਾਲਤ ਲਿਆਉਣੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਦੋ ਵਿਰੋਧੀ ਹਾਲਤਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਰਨ- ਲੁੱਟ- ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਕਿਰਤ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ 'ਚ ਲੁੱਟ ਵੀ ਬਣੀ ਰਹੇ ਤੇ ਬਰਾਬਰੀ ਵੀ ਸਥਾਪਤ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਹੁਣ ਜਗੀਰਦਾਰੀ ਸਮਾਜ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ। ਪਹਿਲੇ, ਉਹ ਜਿੱਥੇ ਸਿਰਫ ਰਾਜਾ ਹੀ ਹੁਕਮ ਚਲਾਉਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਉਹ ਜਿੱਥੇ ਰਾਜਾ ਜਗੀਰੂ ਜਮਾਤਾਂ 'ਚੋਂ ਕੁੱਝ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਾਜ-ਪ੍ਰਬੰਧ ਚਲਾਉਣ 'ਚ ਮੱਦਦ ਲੈਂਦਾ ਸੀ।

ਜਗੀਰਦਾਰੀ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜਗੀਰਦਾਰ ਆਪ ਵਿਹਲੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਮੁਜ਼ਾਰੇ ਖੇਤੀ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਜਗੀਰਦਾਰ ਮੁਜ਼ਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਗੂਣਾ ਹਿੱਸਾ ਦਿੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੜੱਪਦਾ ਸੀ। ਸਮਾਜਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੀ ਉਹ ਮੁਜ਼ਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਦੱਬੇ ਲਾ ਕੇ ਰੱਖਦਾ ਸੀ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਹ, ਜੇ ਚਾਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਮੁਜ਼ਾਰੇ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਆਪਣੇ ਘਰ ਲਿਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਜਗੀਰਦਾਰ ਦੇ ਖੂਹ ਤੋਂ ਪਾਣੀ ਭਰਨ ਗਈ ਨਵੀਂ ਵਿਆਹੀ ਮੁਟਿਆਰ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਉਸ ਜਗੀਰਦਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਬਿਠਾਕੇ ਉੱਥੋਂ ਤੱਕ ਝੂਟਾ ਦੇਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਬੋਕੇ ਨੂੰ ਖਿੱਚਣ ਵਾਲਾ ਰੱਸਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜਗੀਰਦਾਰੀ ਯੁੱਗ ਦੇ ਆਰਥਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਲੁੱਟ-ਖਸੁੱਟ ਸੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜਕ ਖੇਤਰ 'ਚ ਵੀ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਇਸ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਵੀ ਬਰਾਬਰਤਾ ਦਾ ਖ਼ੁਆਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।

ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਦਾ ਯੁੱਗ ਆਉਣ 'ਤੇ ਜਮਹੂਰੀਅਤ

ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਆਦਿ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਾਲ ਅਰਥ ਦੇਣ ਦਾ ਛਲਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਹ ਇਉਂ ਕਿ ਇਸ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਸਭਨਾਂ ਲਈ ਬਰਾਬਰ ਅਤੇ ਸਭਨਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਨਜ਼ਰ 'ਚ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਰਾਖੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਰਮਾਏਦਾਰਾਂ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਰਾਖੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਕਿ ਸਰਮਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਾਇਦਾਦ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਤੇ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਹੈ ਪਰ ਕਿਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਿਰਤ ਦੀ ਲੁੱਟ ਕਰਕੇ ਸਰਮਾਏਦਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਈ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਕੋਈ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਸ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਵੀ ਆਰਥਕ ਖੇਤਰ 'ਚ ਲੁੱਟ ਬਰਕਰਾਰ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਦੂਸਰੇ ਸਾਰੇ ਖੇਤਰਾਂ 'ਚ ਲੁੱਟ ਵਾਲੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਕਾਇਮ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ, ਬਰਾਬਰੀ ਅਤੇ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਸਿਰਫ ਨਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਇਸ ਲਈ ਗੁਲਾਮਦਾਰੀ ਯੁੱਗ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੇ ਯੁੱਗ ਤੱਕ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ਕਲਾਂ ਵਾਲੇ ਰਾਜ-ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਿਉਂ ਨਾ ਰਹੇ ਹੋਣ ਜਾਂ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤੱਤ-ਸਾਰ ਇੱਕੋ ਹੀ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਕਿ ਇਹ ਜਾਇਦਾਦ-ਮਾਲਕਾਂ ਅਤੇ ਧਨਵਾਨਾਂ ਲਈ ਤਾਂ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਹੈ ਪਰ ਜਾਇਦਾਦ-ਵਿਹੂਣਿਆਂ ਅਤੇ ਕਿਰਤੀਆਂ ਲਈ ਇਹ ਰਾਜ-ਪ੍ਰਬੰਧ ਗੈਰ-ਜਮਹੂਰੀ ਰਹੇ ਅਤੇ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ। ਭਾਵ ਕਿ ਜਿਉਂ-ਜਿਉਂ ਜਮਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜੀ ਵੰਡ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਪੱਕੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ, ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਜਮਾਤੀ ਸਮਾਜ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇਆ ਤਿਉਂ ਤਿਉਂ ਰਾਜ ਕਰਨ ਦੇ ਢੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਅਤੇ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਵਧੇਰੇ ਛਲਾਵੇ ਭਰੇ ਬਣਦੇ ਗਏ ਭਾਵੇਂ ਜਗੀਰਦਾਰੀ ਤੋਂ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਤੱਕ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਧਰਵੇਲ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਹੋਈਆਂ, ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਉਤਰਾਅ-ਚੜ੍ਹਾਅ ਆਏ ਪਰ ਇਸਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਜਾਇਦਾਦ-ਮਾਲਕਾਂ ਅਤੇ ਰਾਜ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਦਾ ਸੰਦ ਹੀ ਬਣੀ ਰਹੀ ਅਤੇ ਰਹਿ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਲਵੋ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਬਰਾਬਰੀ, ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਵਰਗੇ ਲੁਭਾਉਣੇ ਸ਼ਬਦ ਦਰਜ ਹਨ। ਬਰਾਬਰੀ ਵਾਲੇ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਲਵੋ। ਇਹ ਗੱਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ-ਵਿਹੂਣੇ ਜਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਜਾਂ ਕਿਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਸਰਮਾਏਦਾਰਾਂ, ਬਹੁ-ਕੌਮੀ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ ਹਨ ਭਾਵ ਸਾਧਨਾਂ 'ਚ ਗੈਰ-ਬਰਾਬਰੀ ਹੈ ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਬਰਾਬਰੀ ਵਾਲੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ? ਇਸਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਮਸ਼ਹੂਰ ਕਹਾਵਤ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿੱਥੇ ਰਾਜਾ ਭੋਜ ਤੇ ਕਿੱਥੇ ਗੰਗੂ ਤੇਲੀ।

ਇੱਕ ਨਮੂਨਾ ਦੇਖੋ। ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਅੰਦਰ 1,25,000 ਦੇ ਕਰੀਬ ਅਰਬਾਂ-ਪਤੀ ਹਨ ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਕੁੱਲ ਆਬਾਦੀ ਦਾ 50 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀ ਜੀਅ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਆਮਦਨ 20 ਰੁਪੈ ਹੈ। ਫੋਰਬਜ਼ ਦੀ ਇੱਕ ਲਿਸਟ ਅਨੁਸਾਰ 2003 'ਚ ਜਿੱਥੇ 13 ਖਰਬਾਂ ਪਤੀ ਸਨ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 2011 'ਚ ਵਧਕੇ 55 ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਬਰਾਬਰੀ ਵਾਲਾ ਸੰਕਲਪ ਧੋਖੇ ਭਰਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਹਨ। ਕੀ ਇਹ ਹੈਰਾਨਗੀ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਹ ਛਲਾਵੇ-ਭਰੇ ਸੰਕਲਪਾਂ ਵਾਲੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਆੜ 'ਚ ਹੀ ਰਾਜ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਜਮਾਤਾਂ ਰਾਜ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ 3,44,000 ਕੰਪਨੀਆਂ ਆਪਣੀ ਇਨਕਮ ਦੀ ਰੀਟਰਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਭਰਦੀਆਂ, ਟੈਕਸ ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੇਣਾ ਹੀ ਕੀ ਹੈ। ਕਿਸਾਨ ਦੇ ਮਣ ਫਸਲ ਦੀ ਵੇਚੇ ਉਸ 'ਤੇ ਲੱਗੇ ਟੈਕਸ ਉਦੋਂ ਹੀ ਕੱਟ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਕਿਸਾਨ ਕਰਜ਼ਾ ਨਾ ਮੋੜੇ ਤਾਂ ਹਕੂਮਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਸਾਰਾ ਕੁੱਝ ਕੁਰਕ ਕਰਨ 'ਤੇ ਉਤਾਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਕਾਲੇ ਧਨ ਦੀ ਗੱਲ ਲਵੋ। ਨਰਿੰਦਰ ਦਮੋਦਰ ਦਾਸ ਮੋਦੀ 2014 'ਚ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੀਆਂ ਚੋਣ ਵੇਲੇ ਕਾਲਾ ਧਨ ਵਾਪਿਸ ਲਿਆਕੇ ਹਰੇਕ ਭਾਰਤੀ ਦੇ ਖਾਤੇ 'ਚ 15-15 ਲੱਖ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣ ਦੇ ਹਿੱਕ-ਠੋਕਵੇਂ ਦਾਅਵੇ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਪਰ ਹੁਣ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਿੱਧਰੇ ਉੱਡ-ਪੁੱਡ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮੋਦੀ ਸਾਹਿਬ ਕਾਲੇ ਧਨ ਬਾਰੇ ਜਾੜ੍ਹ ਘੁੱਟੀ ਬੈਠੇ ਹਨ ਐਵੇਂ ਕਦੇ ਕਦੇ ਮਲਵੀਂ ਜਿਹੀ ਜੀਭ ਨਾਲ ਕੋਈ ਨਿੱਕਾ-ਮੋਟਾ ਬਿਆਨ ਦਾਗ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਮੋਹਰਾ ਬਣੇ ਯੋਗ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦੇਵ ਨੇ ਵੀ ਕਾਲੇ ਧਨ ਦੇ ਮੂਲ-ਵੰਸ਼ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਕਰਨ ਲਈ ਗਦਾ ਚੁੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਉਹ ਹੁਣ ਇੱਕ-ਦਮ ਚੁੱਪ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਚੁੱਪ ਹੋਣ ਦੀ ਵਾਜਬਿਤਾ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ,"ਜਭ ਕਾਲਾ ਧਨ ਆਇਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਿਆ ਬੋਲਣਾ ਹੈ।" ਇਸ ਤੋਂ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੇ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਹ ਕਾਲੇ ਧਨ ਨੂੰ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਜੱਦੋਜਹਿਦ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੰਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਕੀ ਉਦੋਂ ਕਾਲਾ ਧਨ ਵਾਪਿਸ ਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਕਾਲਾ ਧਨ ਕੋਈ ਗਰੀਬ-ਗੁਰਬਾ ਤਾਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਜੇਕਰ ਇਹ ਕਾਲਾ ਧਨ ਕੋਈ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰੂ ਜਾਂ ਜੋੜੂ ਤਾਂ ਉਹ ਸਰਮਾਏਦਾਰ ਹੀ ਹੋਊਗਾ। ਸਰਮਾਏਦਾਰ ਨੇ ਇਹ ਧਨ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਲੁੱਟਕੇ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ

ਕਾਲੇ ਧਨ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਦੇਣ ਤੋਂ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਰਮਾਏਦਾਰ ਘਰਾਣਿਆਂ ਨੂੰ ਲੁੱਟ ਕੇ ਕਾਲਾ ਧਨ ਤੱਕ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਤੱਕ ਦੀ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਹੈ ਪਰ ਜਿਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਲੁੱਟ ਕਰਕੇ ਇਹ ਕਾਲਾ ਧਨ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵਾਪਿਸ ਕਰਨ-ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਨਹੀਂ। ਹਾਂ, ਹਕੂਮਤਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਾਲੇ ਧਨ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਹੋਣ ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਲੋਕ-ਪੱਖੀ ਹੋਣ ਦੀ ਦਿੱਖ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਾਲੇ ਧਨ 'ਤੇ ਚੀਂ-ਚੀਂ ਕਰਦਿਆਂ ਮਗਰਮੱਛ ਦੇ ਹੰਝੂ ਜ਼ਰੂਰ ਕੇਰਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਰੋਮ 'ਚ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਕਰਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਮੁੜਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੇਚਕੇ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਮੋੜੇ, ਜੇਕਰ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਫਿਰ ਵੀ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵੇਚ ਦੇਵੇ। ਅਤੇ ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਦੇਖੋ। ਅੱਜ ਕਿਸਾਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਿਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਮਾਹੌਲ ਸਿਰਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਰਜ਼ਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ 'ਚ ਮੋੜਨ। ਜੇਕਰ ਕਰਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਮੋੜਦੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਭ ਕੁੱਝ ਨੀਲਾਮ। ਜ਼ਮੀਨ, ਸੰਦ-ਸੰਦੇੜਾ, ਘਰ-ਬਾਰ ਗੱਲ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਮਾਮ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹੀ ਕੁਰਕ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਹੌਲ ਅੰਦਰ ਮਜ਼ਦੂਰ-ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਕਰਕੇ ਮਰਨ ਦੀ "ਆਜ਼ਾਦੀ" ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਰੋਟੀ ਦਾ ਜੁਗਾੜ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ ਉਸਨੂੰ ਭੁੱਖ ਨਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਮੌਤ ਨਾਲ ਮਰਨ ਦੀ "ਆਜ਼ਾਦੀ" ਹੈ। ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਧਨ ਦੇ ਅੰਬਾਰਾਂ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਧਨਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿੱਲੇ ਢਿੱਡਾਂ ਦੀਆਂ ਗੋਗੜਾਂ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੈ। ਗੱਲ ਕੀ, ਇਹੋ-ਜਿਹੀਆਂ ਅਲਾਮਤਾਂ ਦੀ ਲਿਸਟ ਜਿੰਨੀ ਮਰਜ਼ੀ ਵਧਾਈ ਚੱਲੋ, ਇਹ ਵਧਦੀਆਂ ਹੀ ਤੁਰੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਲਾਮਤਾਂ ਨੂੰ ਵਧਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕਿਰਤੀ ਤੇ ਗਰੀਬ ਵਰਗ ਦੀ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਖੰਭ ਲਾਕੇ ਉੱਡੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਸੋ ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੀ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰੋਮ ਦੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੀਆਂ ਸ਼ਕਲਾਂ 'ਚ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੇ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦੇ ਲਫ਼ਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਹਕੂਮਤਾਂ ਆਪਣੇ ਰਾਜ-ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਵਰਤਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਵਰਤ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਲਈ ਰੋਮ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਨੂੰ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦਾ ਪੰਘੂੜਾ (Cradle) ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਉਚੇਰੇ ਅਤੇ ਬਦਲੇ ਹੋਏ ਰੂਪ 'ਚ ਅੱਜ ਵੀ ਚਾਲੂ ਹੈ। ਰੋਮ ਦੀ ਸੱਭਿਅਤਾ 'ਚ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੇ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦੇ ਨਾਮ ਹੇਠ ਜਿੱਥੇ ਗੁਲਾਮਾਂ ਨੂੰ ਨੰਗੇ ਚਿੱਟੇ ਰੂਪ 'ਚ ਗੁਲਾਮ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉੱਥੇ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅੱਜ ਦੀਆਂ ਹਕੂਮਤਾਂ ਇਸ ਸਾਰੇ ਕਾਸੇ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਕਾਇਮ ਰੱਖੀ ਤੁਰੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਹੱਥ ਇਹ ਲੁਟੇਰੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਧਨ-ਦੌਲਤ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਜਬਰ-ਜ਼ੁਲਮ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਦੂਸਰੇ ਹੱਥ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੇ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦੀ ਰਬੜ ਦੀ ਚੂਸਣੀ ਦੇ ਕੇ ਵਰਚਾਈ ਰੱਖਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਲਈ ਆਜ਼ਾਦੀ,ਬਰਾਬਰੀ ਅਤੇ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਸਹੀ ਮਾਅਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਦੋਂ ਹੀ ਸਥਾਪਤ ਹੋ ਸਕੇਗੀ ਜਦੋਂ ਮਨੁੱਖ ਹੱਥੋਂ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਲੁੱਟ ਖ਼ਤਮ ਕਰਕੇ ਇੱਥੇ ਬਰਾਬਰੀ ਵਾਲਾ ਸਮਾਜ ਸਿਰਜ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਸ਼ੇਰ ਅਤੇ ਬੱਕਰੀ ਇਕੱਠੇ ਲੇਟ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਦੂਸਰੇ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਂ, ਲੇਟ ਤਾਂ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਜੇ ਬੱਕਰੀ ਸ਼ੇਰ ਦੇ ਢਿੱਡ 'ਚ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਕੌਮ ਅੰਦਰ ਜੇਕਰ ਦੋ ਵਿਰੋਧੀ ਜੀਵਨ-ਹਾਲਤਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਧਿਰਾਂ - ਭਾਵ ਲੁੱਟੇ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਅਤੇ ਲੁਟੇਰੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਨਾਂ ਲਈ ਆਜ਼ਾਦੀ, ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਅਤੇ ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਵੱਖਰਾ ਵੱਖਰਾ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਇੱਥੇ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਕਥਨ ਯਾਦ ਕਰਨਾ ਠੀਕ ਰਹੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਸੀ "ਅਸੀਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹਾਲਤਾਂ ਸਿਰਜਾਂਗੇ ਜਿੱਥੇ ਮਨੁੱਖ ਹੱਥੋਂ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਲੁੱਟ ਅਸੰਭਵ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ" ਭਾਵ ਜਿਨਾ ਚਿਰ ਮਨੁੱਖ ਹੱਥੋਂ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਲੁੱਟ ਕਰਨ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਆਰਥਕ ਖੇਤਰ ਕਾਇਮ ਰਹੇਗਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਿਰ ਗੈਰ-ਬਰਾਬਰੀ ਵੀ ਰਹੇਗੀ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਵੀ ਨਾਂਅ ਦੀ ਹੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਹਾਂ, ਇਹ ਗੱਲ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨਾ ਚਿਰ ਇਹੋ-ਜਿਹਾ ਸਮਾਜ ਸਿਰਜ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਿਰ ਆਜ਼ਾਦੀ, ਜਮਹੂਰੀਅਤ, ਅਤੇ ਬਰਾਬਰੀ ਜਿਹੇ ਸਿਆਸੀ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਜੱਦੋਜਹਿਦ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਕੇਵਲ ਸੁਧਾਰਵਾਦੀ ਮੰਗਾਂ ਤੱਕ ਲੜਾਈ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਬਣਾਈ ਰੱਖਿਆ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਸਮਝ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੰਨਾਂ ਚਿਰ ਇਹ ਗੈਰ-ਬਰਾਬਰੀ ਵਾਲੀਆਂ ਹਾਲਤਾਂ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ਅਤੇ ਲੋਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਅੰਧ-ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਬਣਨ ਲਈ ਬੱਧੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਅਤੇ ਢੁੱਕਵੇਂ ਅੰਧ-ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਾਈ ਲੜਦਿਆਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬੁਰੀਆਂ ਹਾਲਤਾਂ ਹੋਣ ਪਿੱਛੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਸਮਝਾਉਂਦਿਆਂ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਸਹੀ ਮਾਅਨਿਆਂ 'ਚ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦਾ ਦਿਵਸ ਨੇੜੇ ਕਰ ਸਕਾਂਗੇ ਅਤੇ ਮਨਾ ਸਕਾਂਗੇ। 98769-53561

? ਜਿਗਿਆਸਾ ?

? ਕੀ ਸੱਪ ਦੀ ਜ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸੱਪ ਦਾ ਮਣਕਾ ਲਾ ਕੇ ਉਤਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ? **- ਹਰਦੀਪ ਕੌਰ, ਲਖੇਵਾਲ (ਸੰਗਰੂਰ)**

- ਜੀ ਨਹੀਂ । ਅੱਜ ਤੱਕ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਿਗਿਆਨਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸੱਪ ਦੀ ਜ਼ਹਿਰ ਉਤਾਰਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਮਣਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਇਹ ਜੋਗੀਆਂ/ਇਸ ਧੰਦੇ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲੁੱਟਣ ਦਾ ਇਕ ਢੰਗ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਮ ਸਾਧਾਰਨ ਮਣਕੇ ਦੇ ਜ਼ਹਿਰ ਉਤਾਰਨ ਵਾਲੇ ਗੁਣ ਦਾ ਧਾਰਨੀ ਹੋਣਾ ਦੱਸ ਕੇ ਪੈਸੇ ਵੱਟ ਲੈਂਦੇ ਹਨ । ਆਮ ਕਰਕੇ ਬਹੁਤੇ ਸੱਪ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਜਾਂ ਜਾਨਲੇਵਾ ਹੱਦ ਤੱਕ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਕਈ ਵਾਰ ਸੱਪ ਵੱਲੋਂ ਕੱਟਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵਿਅਕਤੀ ਬਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਅਜਿਹੇ ਬਚੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਜੇ ਮਣਕਾ ਲੁਆਇਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਮਣਕੇ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੱਕਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਜਦ ਕਿ ਸੱਪ ਦੇ ਘੱਟ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਜਾਂ ਨਾ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਬਚ ਉਸ ਨੇ ਵੈਸੇ ਹੀ ਜਾਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਸੱਪ ਕੱਟਣ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਅੰਧ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਥਾਂ ਤੁਰੰਤ ਮੁਢਲੀ ਸਹਾਇਤਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਡਾਕਟਰ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਵੱਡੇ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸੱਪ ਦੇ ਜ਼ਹਿਰ ਦਾ ਵਿਸ਼-ਮਾਰ ਟੀਕਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ । ਸੋ ਸੱਪ ਦੇ ਕੱਟਣ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੰਤਰ, ਝਾੜ-ਫੂਕ ਜਾਂ ਮਣਕੇ ਵਗੈਰਾ ਦੇ ਅੰਧ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਿੱਚ ਉਲਝਣ ਦੀ ਥਾਂ ਛੇਤੀ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਡਾਕਟਰੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ।

? ਸੂਰਜ ਜਾਂ ਚੰਨ ਗ੍ਰਹਿਣ ਸਮੇਂ ਗਰਭਵਤੀ ਔਰਤਾਂ ਜਾਂ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਪੇਟ ਵਿਚਲੇ ਬੱਚਿਆਂ 'ਤੇ ਕੀ ਇਸਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ?

- ਨਵਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਸਿਵੀਆਂ (ਬਠਿੰਡਾ)

- ਅੱਜ ਸੂਰਜ ਅਤੇ ਚੰਨ ਗ੍ਰਹਿਣ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਕਾਰਣ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ । ਜਦੋਂ ਮਨੁੱਖ ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਣਾਂ ਤੋਂ ਅਨਜਾਣ ਸੀ ਤਾਂ ਕਦੇ-ਕਦਾਈਂ ਵਾਪਰਨ ਵਾਲੀ ਇਹ ਘਟਨਾ ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੈਰਾਨ-ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਦੀ । ਸਰੀਰਕ ਪੱਖ ਤੋਂ ਅਸਾਧਾਰਨ ਕੁੱਝ ਬੱਚੇ ਹਰ ਸਮੇਂ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗ੍ਰਹਿਣ ਸਮੇਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਪੈਦਾ ਹੋਣਾ ਵੀ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ । ਪੁਰਾਣੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜੰਮੇ ਅਜਿਹੇ ਅਸਾਧਾਰਨ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਕਾਰਣ ਮਨੁੱਖ ਅਗਿਆਨਤਾ ਵਿੱਚੋਂ ਗ੍ਰਹਿਣ ਨਾਲ ਜੋੜ ਲੈਂਦਾ ਸੀ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਮਿਥ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੋਈ । ਗ੍ਰਹਿਣ ਸਮੇਂ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਭੌਤਿਕ ਕ੍ਰਿਆ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਜਿਸਦਾ ਗਰਭਵਤੀ ਔਰਤਾਂ/ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਪੇਟ ਵਿਚਲੇ ਬੱਚਿਆਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਮਾੜਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੋਵੇ ।

? ਔਰਤ ਦੇ ਬੱਚਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੁੱਧ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਉਤਰਦਾ ਅਤੇ ਬੱਚਾ ਪੈਦਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਹੀ ਕਿਉਂ ਉਤਰਦਾ ਹੈ ?

- ਸੋਫੀਆ, ਅੰਬਾਲਾ

- ਔਰਤ ਦੀ ਛਾਤੀ ਅੰਦਰ ਰਸ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਗ੍ਰੰਥੀਆਂ ਦੇ 20 ਲੋਬਜ਼ ਯਾਨੀ ਗੁੱਛੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਅਗਾਂਹ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਅੰਦਰ ਉਪ ਵੰਡ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੰਡੇ ਹੋਏ ਹੁੰਦੇ ਹਨ । ਇਹ ਗ੍ਰੰਥੀਆਂ ਅੱਗੇ ਛੋਟੇ ਗੁੱਛਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸੈੱਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਦੁੱਧ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਇਹ ਅੱਗੋ ਐਕਨਿਕ (Acnic) ਸੈੱਲਾਂ ਨਾਲ ਢਕੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਸੁੰਘੜਕੇ ਦੁੱਧ ਨੂੰ ਛਾਤੀ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਦੇ ਹਨ । ਗਰਭ ਦੌਰਾਨ ਐਸਟਰੋਜਨ ਅਤੇ ਪਰੋਲੈਕਟਿਕ ਨਾਮੀ ਉਤੇਜਕ ਰਸ ਕਾਫੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਛਾਤੀਆਂ ਦੇ ਆਕਾਰ ਅਤੇ ਸ਼ਕਲ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਨ । ਪਰੋਲੈਕਟਿਕ ਉੱਤੇਜਕ ਰਸ ਦੁੱਧ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ । ਬੱਚਾ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਉਲ ਦੇ ਉਤੇਜਕ ਰਸ ਦੁੱਧ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਆਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕੀ ਰੱਖਦੇ ਹਨ । ਜਿਉਂ ਹੀ ਬੱਚਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਪੱਧਰ ਘੱਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਰੋਲੈਕਟਿਕ ਉਤੇਜਕ ਰਸ ਦਾ ਵਧਿਆ ਹੋਇਆ ਪੱਧਰ ਦੁੱਧ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਸੰਭਾਲ ਲੈਂਦਾ ਹੈ । ਇਹ ਉਤੇਜਕ ਰਸ ਬੱਚੇ ਦੀ ਚੁੰਘਣ ਕ੍ਰਿਆ ਨਾਲ ਹੋਰ ਵੀ ਉਤੇਜਕ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਵੱਧ ਦੁੱਧ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।

ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਹਫ਼ਤਾ

ਸੂਬਾ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਡਾ. ਨਰਿੰਦਰ ਦਭੋਲਕਰ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ 13 ਅਗਸਤ 2016 ਤੋਂ 19 ਅਗਸਤ 2016 ਤੱਕ 'ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਹਫ਼ਤਾ' ਆਯੋਜਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ । ਇਸ ਹਫ਼ਤੇ ਹਰ ਇਕਾਈ ਨੂੰ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

- ਹਰ ਇਕਾਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇਸ ਹਫ਼ਤੇ ਦੌਰਾਨ 100 ਨਵੇਂ ਚੰਦੇ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਕਾਰਜ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰੇ । ਚੰਦੇ ਟੀਮ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਕੱਟੇ ਜਾਣ ।

- ਹਫ਼ਤੇ ਦੌਰਾਨ ਹਰ ਇਕਾਈ ਦੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਨੋਟ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ । ਇਕਾਈਆਂ ਦੇ ਮੁਖੀ ਜ਼ੋਨ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰਵਾਉਣਗੇ ਅਤੇ ਜ਼ੋਨ ਮੁਖੀ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਨੂੰ । ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸੰਪਾਦਕ ਵੱਲੋਂ ਗਰੁੱਪ Admn. ਰਾਹੀਂ ਵੱਟਸਐਪ 'ਤੇ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

- ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਚੰਦੇ ਕੱਟਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੰਜ ਇਕਾਈਆਂ ਨੂੰ ਛਿਮਾਹੀ ਇਕੱਤਰਤਾ ਮੌਕੇ ਸਨਮਾਨਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ।

- ਅਗਸਤ ਵਿੱਚ ਸੂਬਾ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ 'ਨਰਿੰਦਰ ਦਾਭੋਲਕਰ ਯਾਦਗਾਰੀ ਲੈਕਚਰ' ਵੀ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ।

ਆਰਕਟਿਕ ਤੋਂ ਗਾਇਬ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਬਰਫ

ਵਾਤਾਵਰਣ ਦਿਵਸ ਮੌਕੇ ਧਰਤੀ ਦੇ ਉੱਤਰੀ ਧਰੁੱਵ ਤੋਂ ਇਕ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਖ਼ਬਰ ਆਈ ਹੈ। ਆਰਕਟਿਕ 'ਚ ਸ਼ਾਇਦ ਹੁਣ ਉਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਪਿਛਲੇ ਇੱਕ ਲੱਖ ਸਾਲ 'ਚ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਇੱਕ ਮੰਨੇ-ਪ੍ਰਮੰਨੇ ਵਿਗਿਆਨੀ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਗਲੇ ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਆਰਕਟਿਕ ਸਮੁੰਦਰ ਦੀ ਬਰਫ ਖਤਮ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਧਰਤੀ ਦੇ ਉੱਤਰ ਧਰੁੱਵ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਨੂੰ ਆਰਕਟਿਕ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਸਨੋ ਐਂਡ ਆਈਸ ਡਾਟਾ ਸੈਂਟਰ ਵੱਲੋਂ ਲਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸੈਟੇਲਾਈਟ ਤਸਵੀਰਾਂ 'ਚ ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ। ਤਸਵੀਰਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਾਲ 1 ਜੂਨ ਤੱਕ ਆਰਕਟਿਕ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਸਿਰਫ 11.1 ਮਿਲੀਅਨ ਵਰਗ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਇਲਾਕੇ 'ਚ ਹੀ ਬਰਫ ਬਾਕੀ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਪਿਛਲੇ 30 ਸਾਲਾ ਤੋਂ ਔਸਤ 12.7 ਮਿਲੀਅਨ ਵਰਗ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਸੀ। ਕੈਂਬਰਿਜ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਪੋਲਰ ਓਸ਼ਨ ਫਿਜ਼ਿਕਸ ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਪੀਟਰ ਵਡਹਮਜ਼ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤਾਜ਼ਾ ਡਾਟਾ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ 4 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਏ ਗਏ ਅਨੁਮਾਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੇਰਾ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ ਕਿ ਆਰਕਟਿਕ ਦੀ ਬਰਫ਼ ਗਾਇਬ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਾਲ ਸਤੰਬਰ ਤੱਕ ਆਰਕਟਿਕ ਦੇ 10 ਮਿਲੀਅਨ ਵਰਗ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਇਲਾਕੇ 'ਚ ਬਰਫ਼ ਰਹਿ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਬਰਫ਼ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਉੱਥੇ ਇਸ ਸਾਲ ਬਰਫ਼ ਰਿਕਾਰਡ ਰੂਪ ਨਾਲ ਘੱਟ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉੱਥੇ 3.4 ਮਿਲੀਅਨ ਵਰਗ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਇਲਾਕੇ 'ਚ ਬਰਫ਼ ਬਚੇਗੀ।

ਹਾਈ ਬਲੱਡ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹਨ 20 ਫ਼ੀਸਦੀ ਭਾਰਤੀ ਨੌਜਵਾਨ

ਦੇਸ਼ 'ਚ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ। ਤਾਜ਼ਾ ਅਧਿਐਨ ਮੁਤਾਬਕ ਦੇਸ਼ ਦੇ 20 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹਾਈ ਬਲੱਡ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ ਦੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਹੈ। ਰਿਸਰਚ 'ਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਗਤੀਹੀਣ ਜੀਵਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੋ ਰਹੀ ਹਾਈ ਬਲੱਡ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀਆਂ ਬ੍ਰੇਨ ਹੈਮਰੇਜ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਈਪਰਟੈਨਸ਼ਨ ਸੁਸਾਇਟੀ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਏ ਮੁਰੂਗਨਾਥਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਨੌਜਵਾਨਾਂ 'ਚ ਤਣਾਅ ਦੇ ਲੱਛਣ ਹਨ। ਬਦਲਦੀ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ, ਖਾਣਪੀਣ ਦੀਆਂ ਗਲਤ ਆਦਤਾਂ, ਸਿਗਰਟਨੋਸ਼ੀ, ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਸੇਵਨ ਆਦਿ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਵੀ ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹਨ।

ਪਿਤਾ ਪੁਰਖੀ ਬਿਮਾਰੀ ਤੋਂ ਬਚਣਗੇ ਪਰਖਨਲੀ ਬੱਚੇ

ਆਈਵੀਐਫ (ਇਨ ਵਿਟਰੋ ਫਰਟੀਲਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ) ਤਕਨੀਕ ਜ਼ਰੀਏ ਜੰਮੇ ਬੱਚਿਆਂ (ਪਰਖਨਲੀ ਬੱਚਿਆਂ) ਨੂੰ ਪਿਤਾ-ਪੁਰਖੀ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣਾ ਹੁਣ ਆਸਾਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਖੋਜਾਰਥੀਆਂ ਨੇ ਆਈਵੀਐੱਫ ਤਕਨੀਕ ਵਿੱਚ ਕਾਬਿਲੇਗੌਰ ਸੁਧਾਰ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਭਵ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਮਾਂ ਵਿੱਚ ਪਿਤਾ-ਪੁਰਖੀ ਗੜਬੜੀਆਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਨਵੀਂ ਤਕਨੀਕ ਨਾਲ ਸੰਤਾਨ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇਗਾ। ਨਵੀਂ ਤਕਨੀਕ ਨੂੰ 'ਅਰਲੀ ਪ੍ਰੋਨਿਊਕਲੀਰ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚਲੇ ਅੰਡਾਣੂ ਦੇ ਨਿਊਕਲੀਅਰ ਡੀਐਨਏ ਨੂੰ ਸਿਹਤਮੰਦ ਮਾਈਟੋਕਾਂਡਰਿਆ ਵਾਲੀ ਦਾਨਦਾਤਾ ਮਹਿਲਾ ਦੇ ਅੰਡਾਣੂ ਵਿੱਚ ਟਰਾਂਸਪਲਾਂਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਖੋਜਾਰਥੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪਿਤਾ-ਪੁਰਖੀ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇਗਾ। ਮਾਹਿਰਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਨਾਂਹ-ਪੱਖੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਅਤੇ ਪਰਖਨਲੀ ਬੱਚੇ ਤੰਦਰੁਸਤ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਲੱਭ ਪਈ ਹਾਈਡ੍ਰੋਜਨ ਵਾਲੀ ਅਕਾਸ਼ ਗੰਗਾ

ਖਗੋਲ ਸ਼ਾਸਤਰੀਆਂ ਨੇ ਸੌਰ ਮੰਡਲ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਅਕਾਸ਼ਗੰਗਾ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਹਾਈਡ੍ਰੋਜਨ ਗੈਸ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਹਾਈਡ੍ਰੋਜਨ ਦੀ ਹੋਂਦ ਵਾਲੀ ਅਕਾਸ਼ਗੰਗਾ ਦੀ ਖੋਜ ਦਾ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਇਹ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਤਕਰੀਬਨ 5 ਅਰਬ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਾਲ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਹੈ। ਖਗੋਲ ਸ਼ਾਸਤਰੀਆਂ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਲਾਰਜ ਏਰੇ ਰੇਡੀਓ ਟੈਲੀਸਕੋਪ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਇਸ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਹੈ। ਅਕਾਸ਼ ਗੰਗਾ ਲੱਭਣ ਵਾਲੇ ਖਗੋਲ ਸ਼ਾਸਤਰੀਆਂ ਦੀ ਟੀਮ ਵਿੱਚ ਕਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਖਗੋਲ ਮਾਹਿਰ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸਨ। ਪੁਲਾੜ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੇ ਤਾਜ਼ਾ ਸੰਕੇਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਉੱਥੇ ਹਾਈਡ੍ਰੋਜਨ ਗੈਸ ਦੇ ਬੱਦਲ ਨਾਲ ਘਿਰੇ ਅਰਬਾਂ ਵੱਡ ਅਕਾਰੀ ਨਵੇਂ ਤਾਰਿਆਂ ਦੇ ਹੋਣ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਹੈ।

ਲੜਕੀ ਦਾ ਕਾਤਲ ਗ੍ਰੰਥੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ

ਨਡਾਲਾ- ਥਾਣਾ ਬੇਗੋਵਾਲ ਅਧੀਨ ਪਿੰਡ ਸੀਕਰੀ 'ਚ ਨਾਬਾਲਗ ਲੜਕੀ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਹੀ ਗ੍ਰੰਥੀ ਖਿਲਾਫ਼ ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਧਾਰਾ 302-201 ਅਧੀਨ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਗ੍ਰੰਥੀ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਸਫਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਬੁਲਾਇਆ ਤੇ ਜਬਰਦਸਤੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਲੜਕੀ ਵੱਲੋਂ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ 'ਤੇ ਉਸਨੇ ਚਾਕੂ ਮਾਰ ਕੇ ਉਸਦਾ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਲਾਸ਼ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਲੰਗਰ ਹਾਲ ਨਾਲ ਪੌੜੀਆਂ ਥੱਲੇ ਬਣੇ ਛੋਟੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੀ। ਅਰਸ਼ਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ (16) ਗ੍ਰੰਥੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਵਰਤਾ ਰਹੀ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਅਰਸ਼ਪ੍ਰੀਤ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਆਂਟੀ ਇੱਥੇ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਰਸੋਈ ਦੀ ਕੁਝ ਸਫਾਈ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਗ੍ਰੰਥੀ ਰਸੋਈ ਦੀ ਚਾਬੀ ਅਰਸ਼ਪ੍ਰੀਤ ਨੂੰ ਦੇ ਕੇ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਪਰ ਉਹ ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਵੀ ਵਾਪਸ ਨਾ ਆਈ ਤਾਂ ਘਰਦਿਆਂ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਪਤਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਗ੍ਰੰਥੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਤਾਂ ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਦੀ ਚਲੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗ੍ਰੰਥੀ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਸ਼ੇਰਪੁਰ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਦੇਰ ਸ਼ਾਮ ਗ੍ਰੰਥੀ ਦੇ ਵਾਪਸ ਆਉਣ 'ਤੇ ਸਰਪੰਚ ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਲੋਕ ਅੰਦਰ ਗਏ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਪੌੜੀਆਂ ਹੇਠ ਬਣੇ ਕਮਰੇ 'ਚ ਖੂਨ ਨਾਲ ਲਥਪਥ ਮਿਲੀ। ਘਟਨਾ ਸਮੇਂ ਗ੍ਰੰਥੀ ਦੀ ਪਤਨੀ ਕਿਤੇ ਗਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਅੰਦਰ ਲੱਗੇ ਕੈਮਰੇ ਤੋਂ ਗ੍ਰੰਥੀ ਵੱਲੋਂ ਲੜਕੀ ਦਾ ਕਤਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹੋਈ। ਗ੍ਰੰਥੀ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਲਿਜਾਂਦਾ ਵਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

(ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ)

ਬਲਾਤਕਾਰੀ 'ਸਿਆਣੇ' ਨੂੰ 10 ਸਾਲ ਕੈਦ

ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ - ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਵਰਿੰਦਰ ਅਗਰਵਾਲ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇੱਕ ਅਖੌਤੀ 'ਸਿਆਣੇ' ਨੂੰ ਦਸ ਸਾਲ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਾਂਤਰਿਕ ਨੇ ਇਕ ਵਿਆਹੁਤਾ ਔਰਤ ਨਾਲ ਜਾਦੂ ਟੂਣਾ ਕਰਕੇ ਇਲਾਜ ਕਰਨ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਜਦੋਂ ਇਸਦਾ ਭਾਂਡਾ ਫੁੱਟਿਆ ਤਾਂ ਹੁਣ ਉਹ ਸੀਖਾਂ ਪਿੱਛੇ ਪੁੱਜ ਗਿਆ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਪਿੰਡ ਤਰਖਾਣ ਵਾਲਾ ਦੀ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਔਰਤ ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਕੁੱਝ ਸਮਾਂ ਬਾਅਦ ਮਾਨਸਿਕ ਬਿਮਾਰੀ ਹੋ ਗਈ। ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਅਤੇ ਸਹੁਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਪਿੰਡ ਮੌਨ ਕੇ ਹਿਠਾੜ ਦੇ ਇੱਕ ਤਾਂਤਰਿਕ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਉਰਫ ਰਾਜੂ ਨੂੰ ਇਲਾਜ ਵਾਸਤੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਸੱਦਿਆ । ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਪੀੜਿਤ ਔਰਤ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਕੋਟਭਾਈ ਤੋਂ ਪਿੰਡ ਛੱਤੇਆਣਾ ਜਾਂਦੇ ਇੱਕ ਰਸਤੇ ਉਪਰ 4 ਜੁਲਾਈ 2015 ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਕਰੀਬ 9 ਵਜੇ ਸੱਦ ਲਿਆ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਚਾਲਾ ਲਾਹੁਣ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਪੀੜਿਤ ਔਰਤ ਨੂੰ ਸੁਨਸਾਨ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਲੈ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਕੀਤਾ। ਪੀੜਤ ਔਰਤ ਨੂੰ ਢੋਂਗੀ ਬਾਬੇ ਨੇ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਸਨੇ ਉਸਦੀ ਕਰਤੂਤ ਦੀ ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਭਾਫ ਕੱਢੀ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸਦੇ ਘਰ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਜਾਦੂ ਟੂਣਾ ਕਰਕੇ ਪਾਗਲ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਕੁੱਝ ਸਮਾਂ ਤਾਂ ਪੀੜਤ ਔਰਤ ਸ਼ਰਮ ਅਤੇ ਡਰ ਦੀ ਮਾਰੀ ਚੁੱਪ ਰਹੀ ਪਰ ਅਖੀਰ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਘਟਨਾ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪੀੜਿਤ ਔਰਤ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਨੇ ਇਸ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਸਬੰਧੀ ਥਾਣਾ ਕੋਟਭਾਈ ਦੀ ਪੁਲੀਸ ਨੂੰ ਸੂਚਨਾ ਦਿੱਤੀ । ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 376, 506 ਅਧੀਨ 8 ਅਗਸਤ 2015 ਨੂੰ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਉਰਫ ਰਾਜੂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

(ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ)

ਸੜਕਾਂ ਉੱਤੇ ਬਣੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨ ਹਟਾਏ ਜਾਣ

ਲਖਨਊ- ਅਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਹਿਮ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਂਦਿਆਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੜਕਾਂ ਕੰਢੇ ਬਣੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ ਨੂੰ ਢਾਹੁਣ ਜਾਂ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਮਾਰਗਾਂ, ਸੜਕਾਂ, ਪੈਦਲ ਰਸਤਿਆਂ ਆਦਿ ਸਣੇ ਜਨਤਕ ਮਾਰਗਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਧਾਰਮਿਕ ਇਮਾਰਤ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

(ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ)

ਆਧਾਰ ਕਾਰਡ ਦਾ ਵਾਰ

[illegible]

[illegible] 'No Place to Hide' [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] UIAI [illegible]

[illegible]

[illegible] UIAI [illegible]

[illegible]

([illegible])

[illegible]

ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਲੇਖਾਂ ਦੀ ਲੜੀ- 18
(ਸੁਰਿੰਦਰ ਪਾਤੜਾਂ)

ਨਛੱਤਰਾਂ ਦੀ ਦੁਨੀਆ

ਦੋਸਤੋ, ਰਾਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਜਿੱਥੇ ਦਿਲਚਸਪ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਉਨੀ ਹੀ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਵੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਦਾਦ ਦੇਣੀ ਬਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਗਿਆਨਕ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੀਆਂ ਗਿਣਤੀਆਂ ਮਿਣਤੀਆਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਨੁੱਖ ਕਿਸ ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿੜ ਨਿਸ਼ਚੇ ਵਾਲੇ ਹੋਣਗੇ। ਇਹਨਾਂ ਪ੍ਰੇਖਣਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਕੁ ਕਠਨ ਹਾਲਤਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਜਾਂ ਖੋਜ ਭਰਪੂਰ ਰਾਤਾਂ ਅਤੇ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਸਾਲ ਖੁੱਲੇ ਆਸਮਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਹੋਣਗੇ। ਉਹ ਸਨ ਮੁੱਢਲੇ ਵਿਗਿਆਨੀ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਅੰਕੜੇ ਉਪਲੱਬਧ ਕਰਵਾਏ। ਆਓ ਅਸੀਂ ਚਲਦੇ ਹਾਂ, ਰਾਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਨਕਸ਼ੱਤਰਾਂ/ਨਛੱਤਰਾਂ ਵੱਲ।

ਦੋਸਤੋ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਾਰ ਵੀ ਰਾਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਹੋਰ ਖੋਜ ਪੜਤਾਲ ਕਰਾਂਗੇ। ਆਓ ਦੇਖੀਏ ਇਹਨਾਂ ਰਾਸ਼ੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਕੀ ਹੈ? ਤੁਸੀਂ ਨਛੱਤਰਾਂ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਸੁਣਿਆ ਹੋਵੇਗਾ. ਨਛੱਤਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਉਹ ਖੇਤਰ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਚੰਦ ਰਾਤੀ ਨਜ਼ਰੀ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਦੋਸਤੋ ਇੱਥੇ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਨਛੱਤਰ ਇੱਕ ਖੇਤਰ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਖੇਤਰ ਦਾ ਨਾਂ ਕਿਸੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਤਾਰੇ ਦੇ ਨਾਂ ਉੱਪਰ ਹੀ ਰੱਖਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 27 ਹੈ ਪ੍ਰੰਤੂ ਬਾਦ ਵਿੱਚ 28 ਵੀ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਦੂਸਰੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਚੰਦ ਦੇ 'ਘਰ' ਵਜੋਂ ਵੀ ਸ਼ਾਸਤਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਸਮਾਨ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਸਟੀਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵੰਡਣ ਕਾਰਨ ਰਾਸ਼ੀਆਂ ਤੋਂ ਜਿਆਦਾ ਸੂਖਮ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਇਹ ਨਛੱਤਰ ਹੀ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਮਿਥਿਹਾਸਕ ਕਥਾਵਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਮਿਥਿਹਾਸਕ ਹੀ ਹਨ।

ਫਿਰ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵੀ ਸਟੀਕਤਾ ਲਈ ਇਕ ਨਛੱਤਰ ਨੂੰ ਵੀ ਚਾਰ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇੰਝ 27 ਨਛੱਤਰ ਗੁਣਾਂ ਚਾਰ ਬਰਾਬਰ 108 ਬਣਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਭ ਕੁੱਝ ਇਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮਾਂ ਚਾਲ ਅਤੇ ਚਮਕਾਂ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ 108 ਧੁਨੀਆਂ ਹਨ ਇਸ ਲਈ ਧੁਨੀਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਪਰ ਹੀ ਨਾਮ ਰਖਵਾਏ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਹੁਣ ਚਲਾਕੀ ਇਹ ਵਰਤੀ ਗਈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਨਵੇਂ ਜਨਮੇ ਬੱਚੇ ਦਾ ਨਾਂ ਉਸਦੇ ਜਨਮ ਵੇਲੇ ਦੇ ਨਛੱਤਰਾਂ ਉੱਪਰ ਰੱਖਣ ਨਾਲ ਉਹ 'ਚੰਗੀ ਕਿਸਮਤ' ਵਾਲਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਨਛੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਧੁਨੀਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਇੰਝ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ:

1 ਅਸ਼ਵਨੀ- ਚੂ ਚੇ ਚੋ,ਲਾ

2 ਭਰਣੀ-ਲੀ,ਲੂ ਲੇ,ਲੋ

3 ਕ੍ਰਿਤਿਕਾ-ਅ ਈ ਉ ਏ

4 ਰੋਹਿਣੀ-ਓ,ਵਾ ਵੀ ਵੂ

5 ਮ੍ਰਿਗਸ਼ਿਰਾ ਵੇ,ਵੋ ਕਾ,ਕੀ

6 ਆਦਰਾ ਕੂ,ਘ,ਙ,ਛ

7 ਪੁਨਰਵਸੁ-ਕੇ ਕੋ ਹਾ,ਹੀ

8 ਪੁਸ਼ਿਆ ਹੂ ਹੇ ਹੋ ਡਾ

9 ਅਸ਼ਲੇਸ਼ਾ ਡੀ ਡੂ,ਡੇ,ਡੋ

10 ਮਘਾ-ਮਾ ਮੀ ਮੂ ਮੇ

11 ਪੂਰਵ ਫਾਲਗੁਨੀ ਮੋ ਟਾ,ਟੀ ਟੂ

12 ਉੱਤਰ ਫਾਲਗੁਨੀ-ਟੇ,ਪਾ,ਪੀ ਪੂ

13 ਹਸਤਾ-ਪੂ ਸ਼ ਣ ਠ

14 ਚਿਤ੍ਰਾ ਪੇ,ਪੋ,ਰਾ,ਰੀ

15 ਸਵਾਤੀ-ਰੇ,ਰੂ,ਰੋ ਤਾ

16 ਵਿਸ਼ਾਖਾ ਤੀ,ਤੂ,ਤੇ ਤੋ

17 ਅਨੁਰਾਧਾ ਨਾ,ਨੀ,ਨੂ,ਨੇ

18 ਜਯੇਸ਼ਠਾ-ਨੋ,ਯਾ,ਯੀ ਯੂ

19 ਮੂਲਾ ਯੇ,ਯੋ,ਭਾ ਭੀ

20 ਪੂਰਵ ਅਸਾੜਾ-ਭੂ ਧਾ,ਫਾ ਢਾ

21 ਉੱਤਰ ਅਸਾੜਾ-ਭੇ,ਭੋ,ਜਾ ਜੀ

22 ਸ਼੍ਰਵਣ ਖੀ,ਖੂ,ਖੇ,ਖੋ

23 ਧਨਿਸ਼ਠਾ-ਗਾ,ਗੀ ਗੂ,ਗੇ

24 ਸ਼ਤਭਿਸ਼ਾ ਗੋ ਸਾ,ਸੀ ਸੂ

25 ਪੂਰਵ ਭਾਦਰਪਾਦਾ-ਸੇ,ਸੋ,ਦਾ,ਦੀ

26 ਉੱਤਰ-ਭਾਦਰਪਾਦਾ-ਦੂ,ਥ,ਝ,ਞ

27 ਰੇਵਤੀ ਦੇ ਦੋ ਚ,ਚੀ

ਉਪਰੋਕਤ ਧੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ 'ਫਲਾਣੇ ਨਛੱਤਰ' ਨੂੰ ਇਹੋ ਧੁਨੀਆਂ ਹੀ ਕਿਉਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ? ਇਹ ਤਾਂ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਸਭ ਕੁੱਝ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇੰਝ ਇੱਥੇ ਵਜੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਮ ਰੱਖਣ ਵੇਲੇ ਆਪਣੀ ਦਾਨ ਦੱਛਣਾ ਪੱਕਾ ਲਈ ਫਿਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਉਸਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਦਾ ਚੱਕਰ, ਗ੍ਰਹਿਆਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਚੱਕਰ ਅਤੇ ਸ਼ੁਭ ਨਛੱਤਰਾਂ ਦਾ ਚੱਕਰ ਮੁੱਕਦੀ ਗੱਲ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਾੜੀ ਸਿਹਤ,

ਇਹ ਸਭ ਕੁੱਝ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਮਿਣਤੀ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਅਤੇ ਸਾਲ ਦਾ ਕੈਲੰਡਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜਰੂਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਸਭ ਕੁੱਝ ਜੋਤਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ

ਸ਼ਾਇਦ ਲੋਕਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸਦੇ ਤੁਹਾਡਾ ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਅਧੂਰਾ ਹੀ ਨਾ ਰਹਿ ਜਾਵੇ ਕਿ 28ਵਾਂ ਨਛੱਤਰ ਕਿਹੜਾ ਹੋਇਆ? ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪੂਰਨਮਾਸ਼ੀ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਵਿਧੀ ਅਨੁਸਾਰ, ਚੰਦ ਜਿਸ ਨਛੱਤਰ ਕੋਲ ਪੂਰਨਮਾਸ਼ੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਨਾਮ ਉਸ ਨਛੱਤਰ ਤੋਂ ਹੀ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ ਜਿਸ ਸਾਲ ਵਿੱਚ 13 ਮਹੀਨੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਭਾਵ 'ਲੌਂਦ' ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਦੋ ਸਾਵਣ ਜਾਂ ਦੋ ਭਾਦੋਂ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਉਸ ਸਾਲ ਇਹ 28 ਨਛੱਤਰ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਉਸ ਸਾਲ ਇਕ ਵਾਧੂ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਪੂਰਨਮਾਸ਼ੀ 28ਵੇਂ ਨਛੱਤਰ ਕੋਲ ਲਗਦੀ ਹੈ।

ਚਲਦੇ, ਆਓ ਅਸੀਂ ਨਛੱਤਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀਏ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੇਖੋ ਪਹਿਲੀ ਰਾਸ਼ੀ "ਮੇਖ" ਦੇ ਤਾਰੇ 'ਬੀਟਾ ਏਰਾਈਟਸ' ਅਤੇ 'ਗਾਮਾ ਏਰਾਈਟਸ' ਵੱਲ। (ਚਿੱਤਰ ਨੰ: 1) ਇਥੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਨਛੱਤਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ। ਇਹ ਜ਼ੀਰੋ (0) ਡਿਗਰੀ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਕੇ 13 ਡਿਗਰੀ ਅਤੇ 20 ਮਿੰਟ ਤੇ ਪੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ (ਚਿੱਤਰ ਨੰ: 3) ਭਾਵ ਸਾਡੇ ਚੰਦ ਦਿਸਣਾਂ ਦੇ ਪਿਠਵਰਤੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚੋਂ ਗੁਜਰਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਹੋਇਆ 'ਅਸ਼ਵਨੀ ਨਛੱਤਰ'। ਇਹ 13 ਡਿਗਰੀ 20 ਮਿੰਟ ਤੋਂ

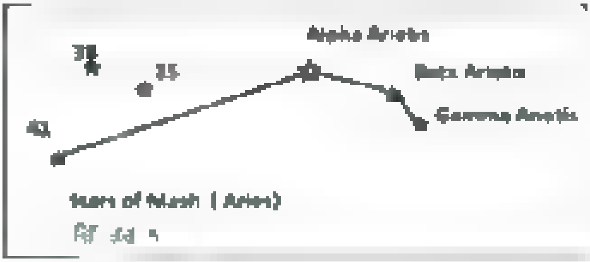

ਚਿੱਤਰ 1

ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਕੇ 26 ਡਿਗਰੀ 40 ਮਿੰਟ ਤੱਕ ਹੋਇਆ 'ਭਰਣੀ ਨਛੱਤਰ' ਅਤੇ ਇਹ 'ਮੇਖ' ਰਾਸ਼ੀ ਤਾਰਾ ਨੰਬਰ 35, 39 ਅਤੇ 41 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਦਾ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਇੰਜ ਬਣਿਆ ਦੂਜਾ ਦਿਨ।

ਚਲਦੇ, ਤੀਸਰਾ ਦਿਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ 'ਮੇਖ' ਰਾਸ਼ੀ ਦੇ 26 ਡਿਗਰੀ 40 ਮਿੰਟ ਤੋਂ ਅਤੇ ਪੂਰਾ ਹੋਇਆ ਕ੍ਰਿਤਿਕਾ 'ਤਾਰਾ ਸਮੂਹ' ਦੇ 10 ਡਿਗਰੀ ਤੱਕ। ਅਤੇ ਇੰਜ ਤੀਸਰਾ ਦਿਨ 'ਮੇਖ' ਰਾਸ਼ੀ ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਤਿਕਾ ਰਾਸ਼ੀ ਦੇ 10 ਦਰਜੇ ਦੇ ਕੋਣਿਕ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਪੂਰਾ ਹੋਇਆ।

ਹੁਣ ਸਵਾਲ ਉਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦਿਨ ਜਨਮੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਜੋਤਸ਼ੀ ਕਿਹੜੀ ਰਾਸ਼ੀ ਵਿਚ ਅਤੇ ਕਿਹੜੇ ਨਛੱਤਰ ਵਿਚ ਰੱਖਣਗੇ? ਕਿਉਂਕਿ ਕ੍ਰਿਤਿਕਾ ਨਛੱਤਰ ਦੋ ਰਾਸ਼ੀਆਂ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ 'ਗੁਪਤ ਗਿਆਨ' ਹੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜੋਤਸ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਪਖੰਡੀਆਂ ਦੀ ਲੁੱਟ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਇਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਹਥਿਆਰ ਹੈ।

ਪਰ ਇੱਥੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰ ਦੇਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੱਚ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਚੰਦ ਆਪਣਾ ਨਛੱਤਰ (ਆਪਣੀ ਸਥਿਤੀ) ਤਾਂ ਦਿਨ ਵਿਚ ਵੀ ਬਦਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਇੱਕ ਦਿਨ ਵਿਚ ਦੋ ਨਛੱਤਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿਚ ਹੁੰਦੇ ਵੀ ਹਨ ਪਰ ਜੋਤਸ਼ੀ ਅਜਿਹਾ ਸੱਚ ਚਾਹੇ ਵੀ ਦੱਸਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ।

ਚਲਦੇ ਆਓ ਦਿਨ ਜਾਂ ਚੰਦ ਦੀਆਂ "ਤਿਥੀਆਂ" (ਤਿੱਥੀਆਂ) ਬਾਰੇ ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਈਏ। ਤਿਥੀ ਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ? ਜਿਵੇਂ ਸੂਰਜ ਦਾ ਦਿਨ ਰਾਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਚੰਦ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤਿਥ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਦਿਨ/ਰਾਤ ਬਣਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਚੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਚੰਦ ਦੇ ਸੂਰਜ ਤੋਂ 13 ਦਰਜੇ 20 ਮਿੰਟ ਦੇ ਕੋਣ ਉਪਰ ਦੂਰ ਹੋਣ ਨੂੰ ਇੱਕ ਤਿਥੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੁਹਾਡਾ ਸਵਾਲ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਚੰਦ ਦੀ ਤਿਥੀ ਵਿੱਚ ਦਿਨ ਰਾਤ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ "ਕਰਨਮ" ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਅੱਧੀ ਤਿਥੀ। ਪਰ ਕਈ ਵਾਰੀ ਇੱਕੋ ਤਿਥੀ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਮਹੀਨੇ 'ਦੋ ਦਸਵੀਆਂ' ਜਾਂ 'ਦੋ ਅੱਠੋਂ' ਆਦਿ, ਇਸ ਦਾ ਵੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਚੰਦ ਦੀ ਤਿਥੀ 19 ਘੰਟੇ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 26 ਘੰਟੇ ਤੱਕ ਲੰਬੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਕਿਹੜੀ ਤਿਥੀ 26 ਘੰਟੇ ਲੰਬੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਸੂਰਜ ਨਿਕਲਣ ਸਮੇਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਸਵੇਰ ਭਾਵ 24 ਘੰਟੇ ਬਾਅਦ ਵੀ ਉਹੀ ਤਿਥੀ ਰਹਿ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਈ-ਕਈ ਚੰਦ ਦੀ ਇੱਕ ਤਿਥੀ ਦੋ ਸੂਰਜੀ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਚਲਦੇ ਆਓ ਵੇਖੀਏ ਕਿ 27 ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਸੱਤ ਦਿਨ ਵਾਲਾ ਕੈਲੰਡਰ ਕਿਵੇਂ ਬਣਿਆ ਅਤੇ ਹੈਰਾਨੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿਨ ਸੋਮਵਾਰ ਫਿਰ ਮੰਗਲਵਾਰ ਫਿਰ ਬੁਧਵਾਰ ਫਿਰ ਇੰਜ ਹੀ ਕਿਉਂ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ ਮੰਗਲਵਾਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਭਾਵ ਸੋਮਵਾਰ ਮੰਗਲਵਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਆ ਜਾਂਦਾ? ਸਵਾਲ ਵੱਡਾ ਤਾਂ ਹੈ ਪਰ

ਚਿਤਰ 2

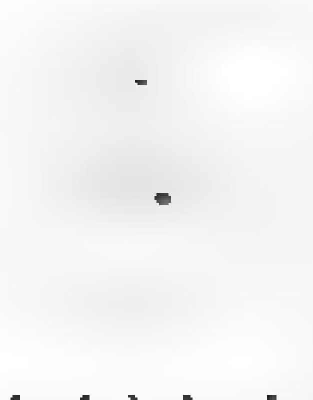

ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਗ੍ਰਹਿਆਂ ਦੀਆਂ ਘੜੀਆਂ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਨ। ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿੱਚ ਸੂਰਜ, ਚੰਦ ਨੂੰ ਵੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸੂਰਜ, ਚੰਦ, ਬੁੱਧ, ਸ਼ੁੱਕਰ, ਮੰਗਲ, ਬ੍ਰਿਹਸਪਤੀ ਅਤੇ ਸ਼ਨੀ ਨਾਮ ਕੁੱਲ ਗ੍ਰਹਿ ਹੋਏ ਸੱਤ (7)। ਧਰਤ, ਚੰਦ ਦਾ ਉਪ ਗ੍ਰਹਿ ਹੈ ਅਤੇ ਸੂਰਜ ਵੀ ਇਕ ਤਾਰਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਹਫ਼ਤੇ ਦਾ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੀ ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਗ੍ਰਹਿ ਸਭ ਤੋਂ ਤੇਜ਼ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਹੌਲੀ ਗਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ? ਜਵਾਬ ਹੈ ਕਿ ਚੰਦ ਸਭ ਤੋਂ ਤੇਜ਼ ਗਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਇਸ ਕ੍ਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਬੁੱਧ ਸ਼ੁੱਕਰ ਸੂਰਜ, ਮੰਗਲ ਬ੍ਰਿਹਸਪਤੀ ਅਤੇ ਸ਼ਨੀ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਸਭ ਸ਼ਨੀ ਦੀ ਗਤੀ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸ਼ਨੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਘੰਟੇ ਉੱਪਰ ਮੰਨੀਏ ਤਾਂ ਦੂਸਰਾ ਇਸ ਦਾ ਉਹੀ ਘੰਟਾ 8ਵੇਂ ਫਿਰ 15ਵੇਂ ਫਿਰ 22ਵੇਂ ਘੰਟੇ ਤੇ ਆਵੇਗਾ ਅਤੇ 23ਵੇਂ ਦੀ ਘੜੀ ਬਣੇਗੀ ਬ੍ਰਿਹਸਪਤੀ ਦੀ 24ਵੀਂ ਘਟੇਗੀ ਮੰਗਲ ਦੀ। ਅਤੇ ਹੋ ਗਏ 24 ਘੰਟੇ ਪੂਰੇ।

ਹੁਣ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਘੰਟਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਵੇਗਾ 25ਵੇਂ ਘੰਟੇ ਉੱਪਰਲੇ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਹਿ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਜਿਸ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ Sun। ਤਾਂ ਸ਼ਨੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਣਿਆ ਅਗਲਾ ਦਿਨ (Sunday) ਜਾਂ ਐਤਵਾਰ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 24 ਘੰਟਿਆਂ ਦੀ ਘੜੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਗ੍ਰਹਿ ਦੇ ਇੱਥੇ 25ਵਾਂ ਘੰਟਾ ਜਾਂ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਘੰਟਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦਿਨ ਦਾ ਉਹੀ ਨਾਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਵਿਗਿਆਨਕ ਹੋ ਇਹਨਾਂ ਸਿੱਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਚੰਗੇ ਮਾੜੇ ਕਹਿਣਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਚੰਗੇ ਮਾੜੇ ਦਾ ਭਰਮ ਵੀ ਸਿਰਫ਼ ਦੀ ਬੇਸਮਝੀ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਚੰਗੇ ਕੰਮ ਕਰੋ ਸਾਰੇ ਦਿਨ ਚੰਗੇ ਅਤੇ ਮਾੜੇ ਕੰਮ ਕਰੋ ਸਾਰੇ ਦਿਨ ਮਾੜੇ। ਇਸੇ ਬਾਣੀ ਦਾ ਫ਼ੁਰਮਾਨ ਹੈ "ਥਿਤਿ ਵਾਰ ਨਾ ਜੋਗੀ ਜਾਣੈ ਰੁਤਿ ਮਾਹੁ ਨਾ ਕੋਈ"॥

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਤੁਰਦੇ ਹਾਂ ਧਨੁ (Sagittarius) ਰਾਸ਼ੀ। ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਸਮਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਚਰੇ ਇਸੇ ਦੀ ਸੋਚ ਦੇ ਹੀ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਮਨਘੜ੍ਹਤ ਦੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢ ਸਾਰਾ ਕਰਦੇ। ਧਨੁ ਰਾਸ਼ੀ ਨੂੰ ਤੀਰ ਚਿੰਨ੍ਹਿਆਂ/ਨਛੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਮੂਲਾ, ਪੂਰਵ-ਅਸਾੜਾ ਅਤੇ ਉੱਤਰ-ਅਸਾੜਾ। ਚੰਦ ਵਿਚ ਇਸ 'ਮੂਲਾ ਨਛੱਤਰ' ਵਿਚ ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਹੈ ਅਤੇ ਪੁਰਾਤਨ ਜਨਤਕ ਜੋਤਿਸ਼ ਵੈਦਿਕ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਦਿਨ ਦਾ ਨਾਮ ਵੀ 'ਮੂਲਾ' ਹੀ ਹੈ। ਜਨਮ ਦੀ ਗੱਲ ਇਸ ਸਮੇਂ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤੇ ਨਾ ਜਿਹਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਨਾਮਾਂ ਉੱਪਰ ਹੀ ਜੋਤਸ਼ੀਆਂ ਕਈਆਂ ਸ਼ੰਕਾਵਾਂ ਲਾਉਂਦੇ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਮੂਲਾ ਨੱਛਤਰੀ ਮੂਲ ਵੀ ਆਦਿ ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਲਈ ਜੋਤਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵੀ ਤਾਂ ਚੰਗੇ ਦਾ ਨਾਂ ਜਨਮ ਹੋਣ ਤੇ ਜਨਮੇ ਦਾ ਨਾਂ ਨਛੱਤਰ ਵਿੱਚ ਆਪ ਹੀ ਚੰਗ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਦਾ ਸੀ/ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਨਛੱਤਰਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਪਰ ਤੁਹਾਡੇ ਕਾਰਨ ਜਿਸਦੇ ਮੈਗਜ਼ੀਨ 'ਤਰਕਸ਼ੀਲ' ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸੂਚਿਤ ਕਰਾਂ (ਚੰਗੇ/ਨਛੱਤਰ) ਦੀ ਦੇਵੇ ਹਨ। ਇਸ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸਦੇ ਸੰਬੰਧ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਿਚ ਜਾਗਦੇ ਜੋਤੇ ਆਪਣਾਂ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਦੀ ਧਾਰਨਾ ਸਾਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਚਲਾਏ ਰੱਖਿਆ।

ਲੈਕਚਰਾਰ, DIET ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ, 94634-80780

ਚੁੱਕੋ ਕਲਮ .... ਲਿਖੋ ਵਿਚਾਰ

ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਅੰਕਾਂ ਲਈ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰ ਭੇਜਣ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਵਿਸ਼ਾ:- ਮੌਜੂਦਾ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੀ ਰੋਲ ਹੈ?

-ਵਿਚਾਰ ਕਾਗਜ਼ ਦੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਲਿਖੇ ਹੀ ਹੋਣ ਜਾਂ ਫਿਰ ਟਾਈਪ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਈਮੇਲ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

-ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 150 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇ।

-ਲੇਖਕ ਦੀ ਫੋਟੋ ਨਾਲ ਹੀ ਪਤਾ ਤੇ ਫੋਨ ਨੰਬਰ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇ।

-ਵਿਚਾਰ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਦੀ 10 ਤਾਰੀਖ ਤੱਕ ਭੇਜੇ ਜਾਣ। ਇਹ e-mail ਰਾਹੀਂ ਵੀ ਭੇਜੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

-ਚੋਣਵੇਂ ਵਿਚਾਰ ਅਗਲੇ ਅੰਕਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਦੇ ਅਗਲੇ ਅੰਕਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

'ਤਰਕਸ਼ੀਲ' ਨੂੰ ਰਚਨਾਵਾਂ ਭੇਜਣ ਲਈ ਈ. ਮੇਲ. ਪਤਾ

ਲੇਖ ਤੇ ਰਚਨਾਵਾਂ, ਚਿੱਠੀਆਂ ਆਦਿ ਇਸ ਈ-ਮੇਲ ਤੇ ਭੇਜੀਆਂ ਜਾਣ।

[illegible]@rediffmail.com

ਅੱਜ ਕੱਲ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਲੋਕ ਮਨਾਂ 'ਚ ਘਰ ਕਰ ਗਿਆ ਹੈ ਇਸ ਦੀ ਹੋ ਰਹੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਹਾਂ ਪੱਖੀ ਰੁਝਾਨ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਨਵੇਂ ਰਾਹ ਤਲਾਸ਼ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਕਾਲਮ 'ਚ ਪਰੋ ਕੇ ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ

ਅਦਾਰਾ

ਸੱਚ-ਸੱਚ

ਮੱਖਣ ਛੋਟਾਘਰ

ਔਹ ਕਿਸਦੀ ਤਸਵੀਰ ਹੈ ਸੱਜਣਾ
ਗਲ਼ ਵਿੱਚ ਜਿਸਦੇ ਲੀਰ ਹੈ ਸੱਜਣਾ
ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦਾ ਵਾਸੀ ਲੱਗਦਾ
ਬਾਹਲਾ ਕੋਈ ਫ਼ਕੀਰ ਹੈ ਸੱਜਣਾ

ਮੈਂ ਜਦ ਉਸ ਤਸਵੀਰ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ
ਕਹਿੰਦਾ 'ਬੱਸ ਅਖ਼ੀਰ ਹੈ ਸੱਜਣਾ
ਮੈਂ ਕਿਉਂ ਏਸ ਮੁਲਕ ਵਿੱਚ ਜੰਮਿਆ,
ਫੁੱਟ ਗਈ ਤਕਦੀਰ ਹੈ ਸੱਜਣਾ
ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਦ ਮਿਲੀ ਆਜ਼ਾਦੀ
ਪੈਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ੰਜੀਰ ਹੈ ਸੱਜਣਾ

ਸੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਪੁੱਛਦਾ ਹੈ ਨੀ,
ਝੂਠਿਆਂ ਮਗਰ ਵਹੀਰ ਹੈ ਸੱਜਣਾ
ਵਿੱਚ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਘੁੰਮਦੇ ਫਿਰਦੇ,
ਰਾਜੇ ਅਤੇ ਵਜ਼ੀਰ ਹੈ ਸੱਜਣਾ
ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮੜ ਤੋਂ ਸੱਦਦੇ
ਪੂਰੀ ਮਰੀ ਜ਼ਮੀਰ ਹੈ ਸੱਜਣਾ

ਕਾਰਖਾਨਾ ਨੀ ਸੁਖ ਤੋਂ ਲੱਗਦਾ
ਕਹਿੰਦੇ ਮੁਲਕ ਅਮੀਰ ਹੈ ਸੱਜਣਾ
ਕਿਵੇਂ ਸਲਾਹਵਾਂ ਇਸ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ,
ਡੁੱਲ੍ਹ- ਡੁੱਲ੍ਹ ਪੈਂਦਾ ਨੀਰ ਹੈ ਸੱਜਣਾ

ਰੱਬ ਨੂੰ ਦੁੱਖ ਝੱਲਣਾ ਪੈਂਦਾ,
ਖਿੱਚਦਾ ਜੋ ਲਕੀਰ ਹੈ ਸੱਜਣਾ
ਨਿਆਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਜਿਸਤੋਂ ਕੋਰੀ
ਉਸਦੀ ਅੱਖ ਵਿੱਚ ਟੀਰ ਹੈ ਸੱਜਣਾ
'ਛੋਟੇਘਰੀਆ' ਬਚ ਕੇ ਚੱਲੀਂ,
ਤੇਰੇ ਵੱਲੀਂ ਤੀਰ ਹੈ ਸੱਜਣਾ

94174 23416

ਸਵਰਗ ਦਾ ਸਵਾਲ

- ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਰਾਂ

ਸਕੂਲ 'ਚ ਮਾਸਟਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ
ਤੀਜੀ ਜਮਾਤ 'ਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਸਾਗਰ ਦੇ
ਮਨ ਵਿੱਚ ਬਹਿ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸੀ
ਇੱਕ ਦਿਨ ਉਸਨੇ ਸੁਣਿਆ
ਕਿ 'ਮਾਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ 'ਚ ਸੁਰਗ ਹੁੰਦਾ ਐ'
ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਉਡੀਕਦਾ ਰਿਹਾ ਮਾਂ ਨੂੰ
ਉਸਦੇ ਪੈਰਾਂ ਵਿਚਲਾ ਸੁਰਗ ਵੇਖਣ ਲਈ,
ਦਿਨ ਛਿਪੇ ਤੋਂ ਮੁੜ ਕੇ ਆਈ
ਨਿੱਤ ਦੀ ਦਿਹਾੜੀ ਗਈ ਮਾਂ ਦੇ
ਪੈਰਾਂ 'ਚ ਵੇਖਣ ਲੱਗਾ
ਘਸੀਆਂ ਚੱਪਲਾਂ,
ਖੱਬੇ ਗੂਠੇ ਤੇ ਜ਼ਖਮ
ਤੇ ਬਿਆਈਆਂ ਪਾਟੇ ਮਿੱਟੀ ਚ ਗੜੁੱਚ ਪੈਰਾਂ ਚ
ਕਿਧਰੇ ਸੁਰਗ ਨਹੀ ਲੱਭਾ
ਉਹ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਸੋਚਣ ਲੱਗਾ
ਜਾਂ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀ ਲੱਭਾ
ਜਾਂ ਮਾਸਟਰਾਂ ਨੇ ਗੱਪ ਮਾਰਿਆ
ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਉਸਨੇ ਆਉਂਦੇ ਸਾਰ ਹੀ
ਦਾਗ ਦਿੱਤਾ ਇੱਕ ਭੋਲਾ ਜਿਹਾ ਸਵਾਲ
'ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਚੋਂ ਸੁਰਗ ਕਿਉਂ ਨੀ ਲੱਭਿਆ ?
ਜਿਸਦੇ ਖੜਾਕ ਨੇ
ਮਾਸਟਰਾਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਸੁੰਨ ਕਰਤੇ

98156 70305

ਸੁਲਘਦੇ ਬੋਲ

ਧਰਮ

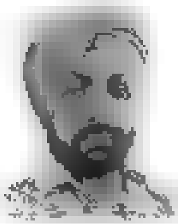

ਹਰਚਰਨ ਚੋਹਲਾ

ਧਰਮ ਅਫ਼ੀਮ ਹੈ
ਧਰਮ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ
ਧਰਮ ਸਭ ਕੁਝ ਹੈ
ਧਰਮ ਲਈ ਮਰਨਾ
ਜਾਂ ਮਾਰਨਾ ਸਭ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ
ਇਹਨਾਂ ਫਲਸਫ਼ਿਆਂ 'ਚ ਉਲਝਿਆ ਮਨੁੱਖ
ਮਰ ਰਿਹਾ, ਮਾਰ ਰਿਹਾ
ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪੱਥਰਾਂ ਚੋਂ ਰੱਬ ਦਿਸਦਾ
ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਅੱਖਰਾਂ ਚੋਂ
ਕੋਈ ਪੱਥਰਾਂ ਨੂੰ ਨਫ਼ਰਤ ਕਰਦਾ
ਕੋਈ ਅੱਖਰਾਂ ਨੂੰ
ਮਨੁੱਖਤਾ ਲਈ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਧਰਮਾਂ ਚੋਂ
ਮਨੁੱਖਤਾ ਹੀ ਗਾਇਬ ਹੈ
ਧਰਮ ਜੀਵਨ ਜਾਚ ਨਹੀਂ
ਮਰਨ ਜਾਚ ਬਣ ਗਏ ਨੇ
ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੋਂ ਮੀਲਾਂ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਆਦਮੀ
ਇਮਾਰਤਾਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪਸਟਰਾਂ ਜਾਨਵਰਾਂ
ਲਿਬਾਸਾਂ ਤੇ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਤੇ
ਧਾਰਮਿਕ ਠੱਪੇ ਲਾ ਦਿੱਤੇ ਨੇ
ਇਹਨਾਂ ਲਈ ਲੜੋ
ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰੋ
ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਜਾਓ,
ਬੱਸ ਇਹੀ ਸਿਖਾ ਰਿਹਾ ਧਰਮ ਸਾਨੂੰ
ਬੱਸ ਇਹੀ ਸਿਖਾ ਰਿਹਾ

ਮੋਬਾ: 98889 09513

ਚੁਣੌਤੀ

ਤੂੰ ਸੁਪਨੇ ਕੁੰਵਾਰੇ ਮਾਰ ਤੇ
ਸੱਧਰਾਂ ਝੰਜੋੜੀਆਂ
ਅੱਖਾਂ ਸਾਹਵੇਂ ਜ਼ੁਲਮ ਨੂੰ
ਕਿੱਦਾਂ ਸਹਾਰਦਾ
ਪੈਰੀਂ ਤੂੰ ਪੱਗਾਂ ਰੋਲੀਆਂ
ਅਣਖਾਂ ਮਧੋਲ ਕੇ
ਹੁਣ ਤਾਂ ਸਿਖਰ ਹੋ ਗਿਆ
ਤੇਰੇ ਹੰਕਾਰ ਦਾ
ਹੱਕ ਮੰਗੇ ਜਦੋਂ ਵੀ
ਅਸੀਂ ਬਾਹਾਂ ਉਛਾਲ ਕੇ
ਦਿੰਦਾ ਰਿਹਾ ਤੂੰ ਰਾਜਿਆ
ਫ਼ਤਵਾ ਗੱਦਾਰ ਦਾ
ਟੱਕਰਾਂਗੇ ਤੈਨੂੰ ਜ਼ਾਲਮਾ
ਪਾ ਕਿਰਤ ਦੀ ਕਰੰਗੜੀ
ਬੜਾ ਸਬਰ ਤੂੰ ਪਰਖਿਆ ਹੈ
ਸਾਡੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ

ਸ਼ਿਵਰਾਜ ਖੁੱਡੇ ਹਲਾਲ (98151 38062)

****

ਏਕਲਵਿਆ

ਬੜਾ ਫ਼ਰਕ ਹੈ
ਉਦੋਂ ਦੇ ਤੇ ਹੁਣ ਦੇ
ਦਰੋਣਾ ਅਤੇ ਏਕਲਵਿਆ ਵਿਚ
ਉਦੋਂ ਦੇ ਦਰੋਣ ਨੇ ਤਾਂ
ਏਕਲਵਿਆ ਦਾ ਅੰਗੂਠਾ ਕੱਟ
ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਮੁਕਤ ਉਸਨੂੰ
ਪਰ ਅੱਜ ਦੇ ਦਰੋਣ ਤਾਂ
ਕੱਟ ਲੈਂਦੇ ਨੇ ਏਕਲਵਿਆ ਦੀ ਜੀਭ
ਤੇ ਰੱਖਦੇ ਉਸਨੂੰ ਨਾਲ ਨਾਲ
ਅਰਜੁਨਾਂ ਦੇ ਸਿੰਘਾਸਨ ਬਚਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ

ਗੁਰਪਿਆਰ ਹਰੀ ਨੌ (95824 31888)

ਵਿਅਕਤੀ, ਜਥੇਬੰਦੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] (Negative) [illegible] (Egoist) [illegible] (cooperative/comraderie)।

[illegible]

[illegible]

gondarasa@yahoo.com

[illegible]

ਸਾਹਾਂ ਨੂੰ ਲਮਕਾਉਣ ਦਾ ਬਾਜ਼ਾਰ

ਇਲਾਜ ਉਪਰੰਤ ਨਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਗ੍ਰਸਣਾ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਤੇ ਮੁਖੀ, ਮਾਈਕ੍ਰੋਬਾਇਓਲੋਜੀ/ਸੂਖਮ ਜੀਵਾਣੂ ਵਿਗਿਆਨ

ਰਜਿੰਦਰਾ ਹਸਪਤਾਲ, ਪਟਿਆਲਾ

CSIR ਦੇ ਕਿਸੇ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚੋਂ ਰੱਬ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਹਟਾ ਕੇ FIRA ਨੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਿੱਤ

ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਵਿਗਿਆਨਕ ਅਤੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਖੋਜ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ (Council of Scientific and Industrial Research) (CSIR) ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ [illegible] ਨੂੰ ਇਕ [illegible] ਕਿਹਾ ਗਿਆ, "ਮੈਂ ਪੂਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ [illegible] ਇਸ ਲਈ ਪਰਮਾਤਮਾ ਮੇਰੀ ਮੱਦਦ ਕਰੇ।" ਇਸ ਨਾਲ [illegible] FIRA [illegible] (Federation of Indian Rationalist Associations) ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ [illegible] CSIR [illegible]

[illegible]

ਡਾ: ਨਰੇਂਦਰ ਦਾਭੋਲਕਰ ਕਤਲ ਕੇਸ - ਮੁਲਜ਼ਮ ਸੀ ਬੀ ਆਈ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ

ਸ੍ਰੋਤ - "THE HINDU" (3,11,13 ਜੂਨ 2016)

ਦੇਸ਼ ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਯਾਦ

ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਆਜ਼ਾਦ

ਜਨਮ 23 ਜੁਲਾਈ 1906

ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਜਾਇਬ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਸੂਰਬੀਰਾਂ ਦੇ ਸਥਾਪਤ ਬੁੱਤ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਉਹ ਉਸ ਉਚਾਈ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਤੱਕ ਉਹ ਨਾਇਕ ਜਾ ਪੁੱਜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਖਾਸ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਕਾਰਨਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਕਰਕੇ ਉਹ ਸਾਡੇ ਆਦਰਸ਼ ਬਣਦੇ ਹਨ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਸੋਸ਼ਲਿਸਟ ਰੀਪਬਲਿਕਨ ਆਰਮੀ ਦਾ ਕਮਾਂਡਰ ਇਨ ਚੀਫ ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਆਜ਼ਾਦ ਸਾਡਾ ਅਮਰ ਸ਼ਹੀਦ ਹੈ ਉਹ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਹਰਮਨਪਿਆਰੇ ਆਗੂ ਸਨ ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਪਰਿਵਾਰ ਚ ਜਨਮੇ ਆਜ਼ਾਦ ਨੂੰ ਜਨਮ ਤੋਂ ਦੇਸ਼ ਪਿਆਰ ਦੀ ਲਗਨ ਸੀ ਇਹੋ ਲਗਨ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮੀ ਤੋਂ ਨਿਜ਼ਾਤ ਦਿਵਾਉਣ ਦੇ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੇ ਔਖੇ ਰਾਹ ਤੇ ਲੈ ਕੇ ਗਈ ਬਚਪਨ ਚ 10-12 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਸਤੇ ਘਰੋਂ ਭੱਜ ਕੇ ਕਾਂਸ਼ੀ ਪਹੁੰਚੇ ਉੱਥੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਲਹਿਰ ਚ ਰੰਗੇ ਗਏ ਸਤਿਆਗ੍ਰਹਿ ਕੀਤਾ ਬੈਂਤਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਪਾਈ ਤੇ ਫਿਰ ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ ਨਾਲ ਜਾ ਰਲੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਦੇ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਗਠਿਤ ਕਰਨ ਚ ਅਹਿਮ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਉਹ ਕਾਕੋਰੀ ਕਾਂਡ ਵਿੱਚੋਂ ਫਰਾਰ ਹੋ ਕੇ ਝਾਂਸੀ ਆਏ ਤੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਤੱਕ ਇਹੋ ਸਥਾਨ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਰਿਹਾ ਜਿਸ ਨਾਇਕ ਆਜ਼ਾਦ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਲਈ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਹਕੂਮਤ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਰੁਪਏ ਦਾ ਇਨਾਮ ਦੇਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਸੀ, ਨਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਲ, ਗੁਫਾਵਾਂ ਵਿਚ ਬਾਂਸ ਤੇ ਖੂਹਾਂ ਵਿਚ ਕਾਂਟੇ ਪਾ ਰਹੀ ਸੀ ਉਹੀ ਆਜ਼ਾਦ ਸੰਕਟ ਦੇ ਇਸ ਦੌਰ ਚ ਝਾਂਸੀ ਵਿਚ ਮਾਸਟਰ ਰੁਦਰਨਰਾਇਣ ਕੋਲ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਈ ਵਾਰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਆ ਕੇ ਮਾਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਘਰ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਵੀ ਲਈ। ਆਜ਼ਾਦ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਕਿਸੇ ਰਹਿ ਖਾਨ ਚ ਲੁਕ ਕੇ ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਉਹ ਖੁਲ੍ਹਮ-ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਆਉਂਦੇ ਜਾਂਦੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸੀ ਤੇ ਆਪਣੀ ਤਲਾਸ਼ ਵਿੱਚ ਆਏ ਹੋਏ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਨਾਲ ਘੰਟੇਬੱਧੀ ਗਲਾਈ-ਪੰਜਾ ਲੜਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਆਜ਼ਾਦ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸਕੂਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਮਿਲੀ ਹੋਵੇਗੀ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗਰੀਬੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇਗਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ, ਭਰਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸੰਬੰਧੀ ਦੀ ਦੇਸ਼ਭਗਤੀ ਤਿਆਗ ਤਪੱਸਿਆ ਵੀਰਤਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਡੱਪਣ ਦੀ ਪਰਛਾਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸ਼ਹੀਦ-ਏ-ਆਜ਼ਮ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਆਪਣੇ ਹੋਰ ਸਾਥੀਆਂ ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਨੇਤਾ ਦਾ ਪਦ ਕਿਤਾਬੀ ਗਿਆਨ ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਵੱਡੇ ਤਰਕ ਬਲ ਤੇ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਵਿਹਾਰਕ ਸੂਝ ਬੂਝ, ਨਿਰਬਾਧ ਹਿੰਮਤ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੀ ਸੁਖ-ਸੁਵਿਧਾ ਦੀ ਦਿਲੀ ਸਹਿਰਦ ਚਿੰਤਾ ਰਖਦੇ ਤੇ ਮੌਕੇ ਮੁਤਾਬਕ ਕੁਸ਼ਲ ਅਗਵਾਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਕੇ ਹੀ ਪਾਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਕ੍ਰਾਂਤੀਵੀਰ 27 ਫਰਵਰੀ 1931 ਨੂੰ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਦੇ ਅਲਫਰੇਡ ਪਾਰਕ ਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਪੁਲਿਸ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲੇ ਚ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਿਆ।

ਭਗਵਾਨ ਦਾਸ ਮਾਹੌਰ

ਕਿਣਕੇ ਤੇ ਕਲਮ

ਹਰ ਮਿੰਟ, ਹਰ ਲਫਜ਼ ਹਰ ਨਜ਼ਰ, ਹਰ ਖਿਆਲ ਮਹਾਨ ਜਾਂ ਛੋਟੀ ਆਦਮੀ ਦੇ ਦਿਲ ਦੀ ਮਾਮੂਲੀ ਜਿਹੀ ਧੜਕਣ, ਸਵੇਰ ਦੇ ਬਿਰਛ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਫੁੱਲ ਦੇ ਡਿੱਗਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਗੁਲਾਬ ਦੇ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਡਾਰਿਆਂ ਦੀ ਲੋਅ ਸਭ ਸੋਨੇ ਦੀ ਧੂੜ ਦੇ ਕਿਣਕੇ ਹਨ ਆਪਣੀ ਉਮਰ ਦੇ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਲੇਖਕ ਅਚੇਤ ਤੌਰ ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਲੱਖਾਂ ਕਿਣਕੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤੇ ਉਹ ਤਦ ਤਾਈਂ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਜਮਾਂ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜਦ ਤਾਈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਡਲੀ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਚ ਨਹੀਂ ਢਾਲ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਉਸ ਡਲੀ ਚੋਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਖਾਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸੁਨਹਿਰੇ ਗੁਲਾਬ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕੋਈ ਕਹਾਣੀ, ਕੋਈ ਕਵਿਤਾ ਕੋਈ ਨਾਵਲ ਇਹਨਾਂ ਬੇਸ਼ਮੁੱਲੇ ਕਿਣਕਿਆਂ ਚੋਂ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਧਾਰਾ ਦਾ ਜਨਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਸਾਡੀ ਕਲਮ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਹੀ ਰੂਪ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਗੱਲ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੇ ਦਰਿਆ ਦਿਲੀ ਦਾ ਬਿਆਨ ਕਰੇ ਹਨੇਰੇ ਨੂੰ ਘਟਾਵੇ ਤੇ ਕਦੇ ਨਾ ਡੁੱਬਣ ਵਾਲੇ ਸੂਰਜ ਵਾਂਗ ਚਮਕੇ

ਕੇ ਪਾਸਤੋਵਸਕੀ

ਖੁਸ਼ੀ

ਖੁਸ਼ੀ ਭਲਕ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸਦਾ ਕੋਈ ਕੱਲ੍ਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਖੁਸ਼ੀ ਬੀਤੇ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਭਵਿੱਖ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦੀ ਉਹ ਤੇ ਸਿਰਫ ਵਰਤਮਾਨ ਨੂੰ ਹੀ ਜਾਣਦੀ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਦਿਨ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਪਲ ਨੂੰ

ਵੇਖਣਾ ਉਦੋਂ ਇਹ ਸਾਰੇ ਹੀ ਸਿਕੰਦਰ ਹੋਣਗੇ ।

ਰਣਜੀਤ ਸਰਾਂਵਾਲੀ

ਪ੍ਰਣਾਮ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨੂੰ

ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ

ਸ਼ਹਾਦਤ : 31 ਜੁਲਾਈ 1940

13 ਮਾਰਚ 1940 ਨੂੰ ਜਲ੍ਹਿਆਂ ਵਾਲਾ ਬਾਗ਼ ਗੋਲੀ ਕਾਂਡ ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਮਾਈਕਲ ਓਡਵਾਇਰ ਨੂੰ ਲੰਦਨ ਦੇ ਕੈਕਸਟਨ ਹਾਲ ਚ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਭੁੰਨ ਕੇ ਖ਼ੁਦ ਫਾਂਸੀ ਦਾ ਫੰਦਾ ਚੁੰਮਣ ਵਾਲਾ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਗ਼ਦਰੀ ਸੂਰਬੀਰ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਦਰਸ਼ ਬਾਰੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੀ ਉਸ ਨਾਇਕ ਨੇ ਆਖਿਆ ਸੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਇਨਕਲਾਬ ਹੈ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇਨਕਲਾਬ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਧਰਮ ਹੈ।ਇਹ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦਾ ਆਦਰਸ਼ ਹੈ।ਜਿਹੜੀ ਕੌਮ ਅਧੀਨਗੀ ਕਬੂਲ ਕਰਕੇ ਸਿਰ ਨਿਵਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਉਹ ਮੌਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਆਜ਼ਾਦੀ ਜੀਵਨ ਤੇ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਮੌਤ ਹੈ।ਆਜ਼ਾਦੀ ਸਾਡਾ ਜਮਾਂਦਰੂ ਹੱਕ ਹੈ ਤੇ ਅਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਹੀ ਰਹਾਂਗੇ ਅਸੀਂ ਇਨਕਲਾਬ ਦੇ ਦਰ ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਜਵਾਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਬਹਾਰਾਂ ਵਾਰਨ ਲਈ ਤਤਪਰ ਹੋ ਗਏ ਹਾਂ ਇਸ ਮਹਾਨ ਆਦਰਸ਼ ਦੀ ਭੇਂਟ ਆਪਣੀ ਜਵਾਨੀ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੋਰ ਹੋ ਵੀ ਕੀ ਸਕਦਾ ਹੈ

ਇਨਕਲਾਬ ਦੇ ਅਰਥ ਹਨ ਬਦੇਸ਼ੀ ਖ਼ੂਨੀ ਜਬਾੜਿਆਂ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਲੁੱਟ-ਖਸੁੱਟ ਅਤੇ ਉਸ ਨਿਜ਼ਾਮ ਦਾ ਅੰਤ ਜੋ ਅਮੀਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਅਮੀਰ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਗਰੀਬ ਨੂੰ ਕੰਗਾਲੀ ਦੇ ਪੁੜਾਂ ਚ ਪਿਸੇ ਜਾਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਸਾਮਰਾਜੀ ਨਿਜ਼ਾਮ ਕਾਰਣ ਲਖੂਖਾਂ ਕਿਰਤੀ ਕੁੱਲੀ, ਗੁੱਲੀ ਜੁੱਲੀ, ਵਿੱਦਿਆ ਅਤੇ ਇਲਾਜ ਤੱਕ ਦੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਲੋੜਾਂ ਦੇ ਮੁਥਾਜ ਹਨ।ਕਿਹੜਾ ਐਸਾ ਪੱਥਰ ਦਿਲ ਮਨੁੱਖ ਹੈ, ਕਿਰਤੀਆਂ-ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਬੇਵਸੀ ਤੇ ਲਾਚਾਰੀ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਜਿਸਦਾ ਖ਼ੂਨ ਉਬਲ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਕਹਿਰ ਹੈ ਯਾਰੋ,ਜਿਹੜਾ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅਤੇ ਖ਼ੂਨ ਨਾਲ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਦੇ ਮਹੱਲ ਉਸਾਰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਆਪ ਰਾਤ ਨੂੰ ਢਿੱਡੋਂ ਖਾਲੀ ਤੇ ਕੇਵਲ ਆਕਾਸ਼ ਦੇ ਥੱਲੇ ਸੌਂਵੇ ਅਜਿਹੇ ਨਿਜ਼ਾਮ ਨੂੰ ਸਾੜ ਕੇ ਸੁਆਹ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੁਣ ਤਾਂ ਇਨਕਲਾਬ ਇਨਕਲਾਬ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਖੜਾ ਹੈ ਅਸੀਂ ਕਰੋੜਾਂ ਲੋਕੀ ਜਿਹੜੇ ਬਦੇਸ਼ੀ ਅੱਗਾਂ ਚ ਧੁਖ ਰਹੇ ਹਾਂ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮਤ ਦੇ ਆਪ ਮਾਲਿਕ ਬਣ ਜਾਈਏ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਇਨਕਲਾਬ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹੋ ਇਨਕਲਾਬ ਸਾਡੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਜ਼ਾਮਨੀ ਹੈ।

(ਨੌਜਵਾਨ ਭਾਰਤ ਸਭਾ ਦੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਵਿਚਾਰ

ਗ਼ਜ਼ਲ

ਜੁਗਨੂੰਆਂ ਦੇ ਮਗਰ ਲਾਉਂਦਾ ਕੌਣ ਹੈ,
ਸਾਥੋਂ ਸਾਡਾ ਚੰਨ ਚੁਰਾਉਂਦਾ ਕੌਣ ਹੈ
ਆ ਜਗਾਈਏ ਸੀਨੇ ਦੀ ਅੱਗ ਨਾਲ ਦੀਵਾ
ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਫਿਰ ਬੁਝਾਉਂਦਾ ਕੌਣ ਹੈ
ਭਟਕਣਾਂ, ਚਿੰਤਾ, ਉਦਾਸੀ ਜਾਂ ਵਿਜੋਗ
ਨਿੱਤ ਵਿਘਨ ਨੀਂਦਾਂ ਚ ਪਾਉਂਦਾ ਕੌਣ ਹੈ
ਜਿਥੇ ਸਾਡੀ ਅੱਖ ਵੀ ਝੁਕਦੀ ਨਹੀਂ,
ਖ਼ਬਰੇ ਉਥੇ ਸਿਰ ਝੁਕਾਉਂਦਾ ਕੌਣ ਹੈ

(ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਯੁਵਾ ਪੁਰਸਕਾਰ ਜੇਤੂ ਪੁਸਤਕ 'ਪਾਣੀ ਉੱਤੇ ਮੀਨਾਕਾਰੀ' ਚੋਂ)

ਰਣਜੀਤ ਸਰਾਂਵਾਲੀ (98143 78105)

ਨਸ਼ਤਰਾਂ

ਯੋਗ ਕਰਕੇ ਪਾਓ ਸੁਖ ਸ਼ਾਂਤੀ,
ਅੱਛੇ ਦਿਨ ਵੇਖੋ ਮਿੱਤਰੋ

***

ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਖੁੱਸਿਆ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਜੇਲ ਤੇ
ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਇੰਡੀਆ ਵੇਖ ਲਓ

***

ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੌਰੇ ਤੇ ਭਾਸ਼ਣ ਜੁਮਲੇ,
ਨੇਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਰਾਸ ਆ ਗਏ

***

ਯੋਗੀ ਸਾਧ ਤੇ ਹਕੂਮਤ ਮਿਲ ਕੇ
ਲਾਰਿਆਂ ਦਾ ਰੋਗ ਵੰਡਦੇ

ਮਨੁੱਖ

ਜਦੋਂ ਮਨੁੱਖ ਸੋਚਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੀ ਕਰੇਗਾ ਤਾਂ ਬਾਜ਼ ਵਾਂਗ ਅਸਮਾਨੀ ਉੱਡਦਾ ਹੈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਹਾੜ ਚੁੱਕ ਲੈਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜਦੋਂ ਅਮਲ ਦਾ ਵਕਤ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਚਾਨਕ ਹੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਤੇ ਥੱਕਿਆ-ਥੱਕਿਆ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ

ਰੋਟੀ

ਰੋਟੀ ਦੀ ਭੁੱਖ ਨਾਲੋਂ ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦੀ ਭੁੱਖ ਕਿਤੇ ਅਹਿਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਭੁੱਖ ਰੋਟੀ ਦੀ ਭੁੱਖ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਸਾਬਤ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਸੁਖਬੀਰ

ਵਾਹਗਾ ਪਰੇਡ... ਕੀ ਹੈ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ?

—ਅਜੈ ਸਿੰਘ

ਵਾਹਗਾ-ਅਟਾਰੀ ਬਾਰਡਰ ਉਪਰ ਹਰ ਸ਼ਾਮ ਝੰਡਾ ਉਤਾਰਨ ਦੀ ਪਰੇਡ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਝੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਉਤਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਚੱਲਿਆ ਆ ਰਿਹਾ ਰਿਵਾਜ ਹੈ ਕਿ ਝੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਸੂਰਜ ਛਿਪਦੇ ਸਲਾਮੀ ਦੇ ਕੇ ਉਤਾਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤੇ ਸੂਰਜ ਨਿਕਲਦੇ ਵਕਤ ਸਲਾਮੀ ਦੇ ਕੇ ਦੁਬਾਰਾ ਲਹਿਰਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਸਲਾਮੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਫੌਜੀ ਧੁਨਾਂ ਵੀ ਵਜਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਪਿਛਲੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿਚ ਇਹ ਰਿਵਾਇਤ ਓਦੋਂ ਤੋਂ ਚੱਲੀ ਜਦੋਂ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਦਿਨ ਛਿਪਦੇ ਹੀ ਲੜਾਈ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਓਦੋਂ ਜਿਹੜਾ ਬਿਗਲ ਵੱਜਦਾ ਸੀ ਉਸ ਦੀ ਖਾਸ ਤਰਜ਼ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਪਿਛਾਂਹ ਹਟਣ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਹੁੰਦੀ ਸੀ।

ਦੋਹਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਦੇ ਦੋ ਦੋ ਸਿਪਾਹੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਬਾਹਵਾਂ ਹਿਲਾਉਂਦੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਪਾਸੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਗੇਟ ਖੋਲ੍ਹਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਇਕ ਦੂਜੇ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਕਰਕੇ ਸਲਾਮ ਤੇ ਪੈਰ ਮਾਰੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਦੋਵੇਂ ਬਾਹਵਾਂ ਬਾਹਰ ਨੂੰ ਕੱਢ ਕੇ ਵੰਗਾਰਨ ਵਾਲਾ ਪੋਜ਼ ਵੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਫੇਰ ਇਹੋ ਪਰੇਡ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋ ਸਿਪਾਹੀ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਝੰਡੇ ਦੀਆਂ ਰੱਸੀਆਂ ਫੜ੍ਹ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਇਕ ਇਕ ਰੱਸੀ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਖਿੱਚਦੇ ਤੇ ਪਿੱਛੇ ਹਟਦੇ ਹੋਏ ਝੰਡੇ ਨੀਵੇਂ ਕਰਦੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅੱਧ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਦੋਵੇਂ ਝੰਡੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਦੋਹਾਂ ਪਾਸਿਓਂ ਤੋਂ ਰੀਟਰੀਟ ਦਾ ਬਿਗਲ ਵਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਝੰਡੇ ਹੇਠਾਂ ਉਤਾਰੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਜ਼ਤ ਨਾਲ ਫੋਲਡ ਕਰ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ੋਰ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਪੈਰ ਮਾਰਨ ਦੀ ਪਰੇਡ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਦੋਹਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਇਕ ਇਕ ਸਿਪਾਹੀ ਜ਼ੋਰ ਦੀ ਬਾਹਵਾਂ ਮਾਰਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਵੱਲ ਵੱਧਦਾ ਹੈ ਦੋਵੇਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਸਲੂਟ ਮਾਰਦੇ ਹਨ, ਹਲਕਾ ਜਿਹਾ ਹੱਥ ਮਿਲਾ ਕੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਵਾਹਗਾ ਬਾਰਡਰ ਦੀ ਇਸ ਰਸਮ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ 'ਰੀਟਰੀਟ' ਯਾਨੀ ਕਿ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਲੇਕਿਨ ਹਰ ਸ਼ਾਮ ਇਸ ਰਸਮ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ ਨਾਲ ਨਹੀਂ, ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ

ਦੂਰ ਦੂਰ ਤੋਂ ਸੈਰ ਕਰਨ ਆਏ ਲੋਕ ਇਸ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਲੋਕੀ ਇਹ ਰਸਮ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਬੈਠ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਵਕਤ ਗੁਜ਼ਾਰਨ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਕੱਦਾਂ ਦੇ ਜਵਾਨ ਸਿਪਾਹੀ ਜ਼ੋਰ ਜ਼ੋਰ ਦੀ ਲੱਤਾਂ ਮਾਰ ਕੇ ਪਰੇਡ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਲੋਕੀ ਤਾੜੀਆਂ ਮਾਰਦੇ ਹਨ। ਕਦੇ ਕਦੇ ਜਦੋਂ ਦੋਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਕਸ਼ੀਦਗੀ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਈ ਬਹੁਤ ਭੜਕੀਲੇ ਤੇ ਵੰਗਾਰਨ ਵਾਲੇ ਨਾਹਰੇ ਮਾਰਦੇ ਹਨ।

ਦਰਵਾਜ਼ਿਆਂ ਦੇ ਕੋਲ ਇਕ ਸਤੰਭ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਦੋ ਹੱਥ ਮਿਲਦੇ ਵਿਖਾਏ ਗਏ ਹਨ ਇਸ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਬਹੁਤ ਵਾਰ ਭੜਕਾਊ ਨਾਹਰੇ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਖਰੂਦੀ ਜਾਣੇ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਦੀ ਫ਼ੌਜ ਦੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਵਾਸਤੇ ਬੈਂਡ ਪਹੁੰਚ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਧੁਨਾਂ ਵਜਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਦੋਹਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਦੀ ਭੀੜ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਇਹ ਧੁਨਾਂ ਦੋਹਾਂ ਪਾਸੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮੋਢੇ ਥਿਰਕਾ ਦੇਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਖੜੇ ਹੋ ਕੇ ਭੰਗੜੇ ਪਾਉਣ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈਆਂ ਹਨ।

ਇਸ ਦੀ ਰੀਸ ਕਰਦਿਆਂ ਇਧਰ ਬੀ ਐਸ ਐਫ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਪੱਛਮੀ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਤਰਜ਼ ਦੇ ਆਰਕੈਸਟਰੇ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਲਿਆ ਅੱਜ ਕੱਲ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੀ ਪੱਛਮੀ ਤਰਜ਼ ਦੇ ਗਾਣਿਆਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਚਲਨ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬੀ ਗੀਤ ਵੀ ਪੱਛਮੀ ਤਰਜ਼ ਦੇ ਆਰਕੈਸਟਰਿਆਂ ਉਪਰ ਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਆਰਕੈਸਟਰਾ ਉਪਰ ਦੂਸਰੀ ਤਰਫ ਬੈਠੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪੈਰ ਵੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਥਰਕਦੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਧਰ ਵੱਲ ਉਧਰ ਥਰਕਦੇ ਸਨ

ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁੱਝ ਬਹੁਤ ਠੀਕ ਹੈ। ਲੇਕਿਨ ਰਸਮ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਵੱਲ ਜੁੱਤੇ ਦਿਖਾ ਕੇ ਜ਼ੋਰ ਜ਼ੋਰ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਉਪਰ ਪੈਰ ਮਾਰਨ ਦੀ ਪਰੇਡ ਬਹੁਤ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਚੁਭਦੀ ਹੈ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਵੰਗਾਰਨ ਵਾਲਾ ਪੋਜ਼ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਕੋਈ ਤੁਕ ਨਹੀਂ ਇਹ ਦੋ ਮੁਲਕਾਂ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਸਮਾਰੋਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝ ਵਾਲਾ ਕੁਝ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਥੇ ਸਿਰਫ਼ ਝੰਡਿਆਂ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰ ਵਿਚ ਬਾ ਸਲੀਕਾ ਪਰੇਡ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਚੰਗੀ ਪਰੇਡ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਕੁਝ ਜਿਮਨਾਸਟਿਕ ਕਰਤੱਬ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰ ਲਏ ਜਾਣ ਤਾਂ ਕੋਈ ਹਰਜ਼ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਵੰਗਾਰਨ

ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਥੇ ਹੀ ਦੋਹਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਦੇ ਕਬੱਡੀ ਮੈਚ ਕਰਵਾ ਲਵੋ ਪਰ ਜੁੱਤੇ ਵਿਖਾਉਣ ਤੇ ਪੈਰ ਮਾਰਨ ਦਾ ਖਰੂਦਪੁਣਾ ਬੰਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਕੰਮ ਇਨਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੋਭਾ ਨਹੀਂ ਦੇਂਦਾ। ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਬਾਰਡਰ ਹਨ। ਉਤਰੀ ਤੇ ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਦੇ ਬਾਰਡਰ ਹਨ, ਇਰਾਕ ਤੇ ਇਰਾਨ ਦੇ ਹਨ ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਵਰਗੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਵੀ ਕਸ਼ੀਦਗੀ ਭਰੇ ਹਨ ਪਰ ਜੁੱਤੇ ਵਿਖਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਹੋਰ ਕਿਧਰੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਦੋਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦਾਨਸ਼ਵਰਾਂ ਨੇ ਇਹ ਫੌਜੀ ਰਿਵਾਇਤ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੇ ਮਸ਼ਵਰੇ ਰੱਖੇ ਹਨ ਪਰ ਕੋਈ ਗੌਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ। ਹਮੇਸ਼ਾ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ ਪਰ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਇਕ ਧਿਰ ਬਦਅਕਲੀ ਉੱਪਰ ਬਜ਼ਿੱਦ ਵੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਅਕਲਮੰਦੀ ਤੇ ਸਭਿਅਤਾ ਦਾ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕੀ ਹਰਜ ਹੈ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਕ ਦੋ ਵਾਰ ਦੋਹਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਰੇਂਜਰਜ਼ ਦੇ ਮੇਜਰ ਯਾਕੂਬ ਅਲੀ ਖਾਨ ਨੇ ਪਰੇਡ ਵਿਚ ਹਮਲਾਵਰ ਰੁਖ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਅਕਤੂਬਰ 2010 ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਦੋਵੇਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਫੌਜੀ ਇਕੋ ਕੰਟੀਨ ਵਿਚ ਚਾਹ ਵੀ ਪੀ ਲੈਂਦੇ ਸਨ ਤੇ ਗੱਪਸ਼ੱਪ ਵੀ ਮਾਰ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਪਰ ਸਮਗਲਿੰਗ, ਅੱਤਵਾਦ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸੌੜੀ ਵੋਟ-ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੇ ਬਾਰਡਰ ਉੱਪਰ ਮਹੌਲ ਕਸ਼ੀਦਗੀ ਭਰਿਆ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ।

ਅਸੀਂ ਉਮੀਦਾਂ ਲਗਾ ਰਹੇ ਸਾਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਇਹ ਫੌਜੀ ਰਿਵਾਇਤ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਪਰ ਪਿਛਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਦੀ ਇਕ ਵੱਡੀ ਸੁਰਖੀ ਸੀ ਕਿ ਵਾਹਗਾ ਦੀ ਪਰੇਡ ਵਾਸਤੇ ਬੀ ਐਸ ਐਫ ਦੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਜੁੱਤੇ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਅੰਦਰੋਂ ਪੋਲੇ ਹਨ ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਨਾਲ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਚੂਲਿਆਂ ਤੇ ਗੋਡਿਆਂ ਦੇ ਜੋੜਾਂ ਦੀਆਂ ਦਰਦਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਵਿਚ ਲੱਕ ਦੀ ਦਰਦ ਅਤੇ ਗਿੱਟਿਆਂ ਦੀ ਸੋਜਿਸ਼ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਉਸ ਖ਼ਬਰ ਨਾਲ ਤਸਵੀਰ ਵਿਚ ਬੀ ਐਸ ਐਫ ਦੇ ਡੀ ਆਈ ਜੀ, ਐਮ ਐਫ ਫਾਰੂਕੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਜੁੱਤੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦੇ ਵਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ

ਇਹ ਲੇਖਕ ਡਾਕਟਰ ਨਹੀਂ ਪਰ ਸਧਾਰਨ ਬੁੱਧੀ ਇਹ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਸਿਪਾਹੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਜੁੱਤਿਆਂ ਨਾਲ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਸਿਰ ਤੋਂ ਵੀ ਉੱਪਰੋਂ ਲਿਆ ਕੇ ਜ਼ੋਰ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਉੱਪਰ ਪੈਰ ਮਾਰਨ ਨਾਲ ਰੀੜ੍ਹ ਦੀ ਹੱਡੀ, ਗੋਡੇ ਤੇ ਗਿੱਟਿਆਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਜੇ ਉਹ ਹੁਣ ਦਿਨ ਕੱਟੀ ਕਰ ਵੀ ਲੈਣ, ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਇਹੀ ਦਰਦ ਦੋਬਾਰਾ ਉਜਾਗਰ ਹੋਣਗੇ ਤੇ ਤਕਲੀਫ਼ਾਂ ਦੇਣਗੇ। ਫਿਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਕਿ ਇਤਨਾ ਜੋਖ਼ਮ ਕਾਹਦੇ ਵਾਸਤੇ ? ਜਿਸ ਦਾ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ, ਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਉਮਰਾਂ ਦੇ ਰੋਗ ਲਗਾ ਦੇਣਾ ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਧੱਕਾ ਹੈ

ਵਾਹਗਾ ਦੀ ਪਰੇਡ ਦੋਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਐਲਾਨੀਆ ਨੀਤੀ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੀ। ਫਿਰ ਜੇ ਕੋਈ ਕਸ਼ੀਦਗੀ ਤੇ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਹੋਵੇ ਵੀ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਜੁੱਤੇ ਵਿਖਾਉਣ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਪਿੱਟਣ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਸੂਝਵਾਨ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਪਰੇਡ ਵੇਖਣ ਵਾਲੇ ਦਰਸ਼ਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪਰੇਡ ਵਾਸਤੇ ਤਾੜੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰ ਮਾਰਨ ਪਰ ਜੁੱਤੇ ਵਿਖਾਉਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਉੱਪਰ ਸ਼ਰਮ ਕਰੋ, ਸ਼ਰਮ ਕਰੋ ਦੇ ਆਵਾਜ਼ੇ ਉੱਠਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਵਾਹਗਾ ਦੀ ਪਰੇਡ ਵਾਸਤੇ ਨਵੇਂ ਜੁੱਤਿਆਂ ਦੀ ਨਹੀਂ, ਨਵੀਂ ਸੋਚ ਤੇ ਨਵੀਂ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਗੱਲ ਸਮਝਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀਆਂ ਐਲਾਨੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਹੋਰ ਹਨ, ਅਤੇ ਲੁਕਵੇਂ ਮਨਸੇ ਹੋਰ। ਦੋਵੇਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਹਾਕਮਾਂ ਦਾ ਮਨਸਾ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਰਾਹੀਂ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ, ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੂਸਰੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇਕਤ੍ਰ ਨਫ਼ਰਤ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਲੋਕ ਅਜਿਹੇ ਸਮਾਜ ਵਿਰੋਧੀ ਵਰਤਾਰੇ ਵਿੱਚ ਉਲਝੇ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਆਪਣੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਤੇ ਨਾ ਜਾਵੇ। ਅਜਿਹੇ ਕਾਰਜ ਹਾਕਮਾਂ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਵਚ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

abhai singh_chd@yahoo com

ਧਿਆਨ ਹਿੱਤ

ਇੰਟਰਨੈੱਟ 'ਤੇ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਸੋਸ਼ਲ ਸਾਈਟਸ ਜਿਵੇਂ ਫੇਸਬੁੱਕ, ਟਵਿੱਟਰ ਆਦਿ 'ਤੇ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਨਾਂ ਨਾਲ ਕਈ ਗਰੁੱਪ/ਪੇਜਜ਼ ਹਨ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਪੰਜਾਬ (ਰਜਿ:) ਵੱਲੋਂ ਨਹੀਂ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਈਟਸ 'ਤੇ ਪਾਈ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਲਈ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਪੰਜਾਬ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ।ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੀ ਇੰਟਰਨੈੱਟ 'ਤੇ ਇੱਕ ਹੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਵੈੱਬਸਾਈਟ ਹੈ www.tarksheel.org.

ਓਜ਼ੋਨ ਪਰਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ 30 ਵਰ੍ਹੇ

ਕੀ ਹੈ ਓਜ਼ੋਨ ਪਰਤ ?

[illegible] 30% [illegible]

ਮਾਂਟਰੀਅਲ ਪ੍ਰੋਟੋਕਾਲ :

[illegible] 16 ਸਤੰਬਰ 1987 ਨੂੰ 24 [illegible] 1990 [illegible] 50% [illegible] 1990 [illegible] 1992 [illegible] 1995 [illegible]

[illegible] 2050 [illegible] 1980 [illegible] 10 [illegible] (10-50 ਕਿਲੋਮੀਟਰ) [illegible] 3-6 [illegible]

20-150 [illegible]

[illegible] "ਫੈਸਲਿਸ" [illegible] 10000 [illegible] "ਫੈਸਲਿਸ" [illegible]

ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ
98780 50571

ਅਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ : ਸੜਕਾਂ ਉੱਤੇ ਬਣੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨ ਹਟਾਏ ਜਾਣ

ਅਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਹਿਮ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਂਦਿਆਂ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੜਕਾਂ ਉੱਤੇ ਬਣੇ [illegible] 2011 [illegible] 10 [illegible] ਪੀ.ਟੀ.ਆਈ

ਆਖਿਰ ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ ਨਲਕੇ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪਾਖੰਡਵਾਦ

ਭੱਜੋ ਨਾ, ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਬਦਲੋ

ਹਿੱਸਿਆਂ 'ਚੋਂ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਰੂਸ ਦਾ ਐ। ਉਸਦੇ ਪੂਰਬੀ ਕਿਨਾਰੇ ਤੋਂ ਪੱਛਮੀ ਕਿਨਾਰੇ ਤੱਕ ਰੇਲਗੱਡੀ ਤੇ ਜਾਈਏ ਤਾਂ 15 ਦਿਨ 15 ਰਾਤਾਂ ਲੱਗਦੀਐਂ।

ਦੁਖਰਾਮ: ਬੰਬਈ ਤੋਂ ਪਰਾਗਾ ਤਾਂ ਭਰਾ? ਇਕ ਦਿਨ ਇਕ ਰਾਤ ਹੀ ਲੱਗਦੀ ਐ, ਰੂਸ ਤਾਂ ਫੇਰ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਦੇਸ ਹੋਊ।

ਭਰਾ: ਹਾਂ, ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਜਿਹੇ ਸੱਤ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਇਕੱਠੀ ਜੋੜੀ ਜਾਏ ਤਾਂ ਰੂਸ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਊ। ਇਸ ਲਈ ਬਾਹਰੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਜੋਂਕਾਂ ਬਹੁਤ ਘਬਰਾਈਆਂ, ਪਰ ਸਾਲ ਭਰ ਤੱਕ ਉਹ ਬਹੁਤਾ ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀਆਂ, ਜਦੋਂ ਜਰਮਨ ਹਾਰ ਗਿਆ ਤਾਂ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਜੋਂਕਾਂ ਘਬਰਾਈਆਂ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਫੌਜ, ਗੋਲਾ-ਬਾਰੂਦ ਸਾਰਾ ਲੈ ਕੇ ਬੋਲਸ਼ਵਿਕਾਂ ਤੇ ਧਾਵਾ ਬੋਲ ਦਿੱਤਾ।

ਦੁਖਰਾਮ: ਬੋਲਸ਼ੇਵਿਕ ਕੌਣ ਐ ਭਰਾ?

ਭਰਾ: ਰੂਸ 'ਚ ਮਾਰਕਸ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਧਾਰਨੀਆਂ ਨੂੰ ਬੋਲਸ਼ਵਿਕ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ।

ਦੁਖਰਾਮ: ਤੇ ਬੋਲਸ਼ਵਿਕ ਵੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਆਦਮੀ ਐਂ?

ਭਰਾ: ਬੋਲਸ਼ਵਿਕ ਤੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਇਕ ਹੀ ਨੇ। ਚਰਚਿਲ ਉਸ ਵੇਲੇ ਵਿਲਾਇਤ ਦਾ ਯੁੱਧ ਮੰਤਰੀ ਸੀ, ਉਹ ਤਾਂ ਬੋਲਸ਼ਵਿਕਾਂ ਨੂੰ ਕੱਚੇ ਖਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ

ਦੁਖਰਾਮ: ਇਹੀ ਚਰਚਿਲ ਨਾ ਭਰਾ? ਜੋ ਲੜਾਈ ਵੇਲੇ ਵਿਲਾਇਤ ਦਾ ਮਹਾਂਮੰਤਰੀ ਸੀ।

ਭਰਾ: ਹਾਂ, ਉਹੀ ਜੋ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਛਾਤੀ 'ਤੇ ਦਲਦਾ ਰਹੇ, ਉਸਨੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਪਲਟਨ ਤੇ ਗੋਲਾ ਬਾਰੂਦ ਰੂਸ ਵਿੱਚ ਉਤਾਰਿਆ। ਫਰਾਂਸ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਪਲਟਨ ਭੇਜੀ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਵੀ। ਜਾਪਾਨ ਨੇ ਵੀ। ਚੌਦਾਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ-ਆਪਣੀ ਪਲਟਨ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਰੂਸ ਭੇਜੀ? ਕਿਉਂ ਭੇਜੀ? ਕੀ ਰੂਸ ਦੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੀ ਇਕ ਉਂਗਲੀ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸੀ?

ਦੁਖਰਾਮ: ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੀਆਂ ਜੋਂਕਾਂ ਨੇ ਸਮਝਿਆ ਕਿ ਜੇ ਧਰਤੀ ਦੇ ਛੇ ਹਿੱਸਿਆਂ 'ਚੋਂ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਦੀਆਂ ਜੋਂਕਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਕੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਰਾਜ ਕਾਇਮ ਕਰ ਲਿਆ, ਤਾਂ ਬਾਕੀ ਪੰਜ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦਾ ਵੀ ਮਨ ਵਿਗੜ ਜਾਵੇਗਾ, ਫੇਰ ਬੱਕਰੀ ਦੀ ਮਾਂ ਕੱਦ ਤੱਕ ਖੈਰ ਮਨਾਏਗੀ?

ਭਰਾ: ਵੱਡੇ ਸੰਕਟ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੀ, ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੀਆਂ ਜੋਂਕਾਂ ਗਲਾ ਫਾੜ-ਫਾੜ ਕੇ ਚਿਲਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਅਖਬਾਰਾਂ ਛਾਪ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਕਿ ਬੋਲਸ਼ਵਿਕ ਬੁੱਢਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੰਦੇ ਨੇ, ਬੁੱਢਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦੇ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਧਵਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ, ਮਸਜਿਦਾਂ-ਮੰਦਿਰਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ, ਹਰਾਮ-ਹਲਾਲ ਦੀ ਗੱਲ ਚੱਕੀ ਆਦਿ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਝੂਠ ਫੈਲਾਏ ਜਾਣ ਲੱਗੇ।

ਦੁਖਰਾਮ: ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਭਰਾ ਉਹ ਇਹੀ ਗੱਲ ਕਰਨਗੇ, ਜੋਂਕਾਂ ਸਮਝਦੀਆਂ ਨੇ ਕਿ ਮਜ਼ਦੂਰ ਮੂਰਖ, ਅਣਪੜ੍ਹ ਹੁੰਦੇ ਐ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਝੂਠ ਸੱਚ ਕਹਿ ਕੇ ਮਾਰਕਸ ਦੇ ਰਾਹ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਰ ਦੇਣਗੇ। ਸਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਰਹਿਣਾ ਪਏਗਾ।

ਭਰਾ: ਹਾਂ, ਦੁੱਖ ਭਰਾ! ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਇਹੀ ਜੋਂਕਾਂ ਨੇ, ਜੜ੍ਹ ਕੱਟਣਾ ਚੰਗਾ ਐ ਕਿ ਪੱਤੇ ਝਾੜਣੇ ਚੰਗੇ ਐ?

ਦੁਖਰਾਮ: ਜੜ੍ਹ ਕੱਟਣਾ ਚੰਗਾ ਐ ਭਰਾ।

ਭਰਾ: ਪਰ ਜੋਂਕਾਂ ਸਾਰੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਧੂੜ ਨਹੀਂ ਸੁੱਟ ਸਕਦੀਐਂ, ਵਿਲਾਇਤ ਦੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਜੋਂਕਾਂ ਰੂਸ ਦੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਦਾ ਸੱਤਿਆਨਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਤੋਪ-ਬੰਦੂਕ, ਗੋਲਾ-ਬਾਰੂਦ ਭੇਜ ਰਹੀ ਐ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਜਹਾਜ਼ 'ਤੇ ਮਾਲ ਲੱਦਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਖਲਾਸੀਆਂ-ਮਲਾਹਾਂ ਨੇ ਜਹਾਜ਼ ਛੱਡ ਦਿੱਤੇ। ਫਰਾਂਸ ਦੀਆਂ ਪਲਟਨਾਂ ਲੜਨ ਦੇ ਲਈ ਰੂਸ ਪਹੁੰਚੀਆਂ ਤੇ ਸਾਡੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੇ ਜਾਨ ਜੋਖਮ ਵਿੱਚ ਪਾ ਕੇ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਦੱਸੀ, ਤਾਂ ਪਲਟਨਾਂ ਵਿਗੜ ਗਈਆਂ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਪਲਟਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਹੀ ਗੱਲ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਲੱਗੀ। ਰੂਸੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਖੁਦ ਜੋਂਕਾਂ ਲਈ ਨਹੀਂ ਆਪਣੇ ਲਈ ਲੜ ਰਹੇ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਜਾਨ ਤੇ ਖੇਡਣਾ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਖੇਡ ਸੀ। ਬਾਹਰ ਦੀਆਂ ਜੋਂਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਸਮਝ ਲਿਆ ਕਿ ਆਪਣੀ ਪਲਟਨ ਨੂੰ ਜੇ ਉੱਥੇ ਲੜਣ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਤਾਂ ਬੋਲਸ਼ਵਿਕਾਂ ਦੀ ਬੀਮਾਰੀ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਵੇਗੀ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਪਲਟਨਾਂ ਵਾਪਸ ਬੁਲਾ ਲਈਆਂ। ਪਰ ਹੱਥ ਤੇ ਹੱਥ ਧਰ ਕੇ ਬੈਠਦੇ ਕਿਵੇਂ? ਰੂਸੀ ਜੋਂਕਾਂ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਜਰਨੈਲ, ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਨਾਲ ਇਧਰ ਉੱਧਰ ਲੜ ਰਹੇ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ: ਰਵਿੰਦਰ ਰਾਹੀ, ਜੇਤੂ

ਲੜੀਵਾਰ 'ਭੱਜੋ ਨਾ, ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਬਦਲੋ' ਬਾਰੇ

ਲਗਾਤਾਰ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਮਹਾਨ ਚਿੰਤਕ ਰਾਹੁਲ ਸੰਕ੍ਰਿਤਾਇਨ ਦੀ ਇਹ ਲਿਖਤ 'ਤਰਕਸ਼ੀਲ' ਵਿੱਚ ਲੜੀਵਾਰ ਛਾਪੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਾਠਕਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਾਠਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਸਮੁੱਚ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਲਗਾਤਾਰ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਹੈ। ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਸਟੇਟ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਸ ਲਿਖਤ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਛੇਤੀ ਪੁਸਤਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਛਾਪਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲੜੀਵਾਰ ਦਾ ਇਸ ਅੰਕ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਆਖਰੀ ਹੋਵੇਗਾ

ਕ੍ਰਿਕਟ ਦਾ ਭੂਤ

ਸਰਾਏਜ ਰਾਮਪੁਰਾ

ਬਦਲ ਰਹੇ ਸਮਿਆਂ ਚ ਮਾਪਿਆਂ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਆਪੋ ਆਪਣੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਦੇ ਚਲਦਿਆਂ ਘਰਾਂ ਚ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਪੈਦਾ ਹੋਣਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮਸਲਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਪਹੁੰਚ ਠੀਕ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਜੀਣਾ ਦੁੱਭਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ .ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਮਸਲੇ ਨਾਲ ਸਾਡਾ ਵੀ ਵਾਹ ਪਿਆ ਅੱਜ ਤੋਂ ਕਰੀਬ ਡੇਢ ਦਹਾਕਾ ਪਹਿਲਾਂ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਦੇ ਇੱਕ ਪਾਠਕ ਦਾ ਫੋਨ ਆਇਆ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਸਹਿਯੋਗ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਘਰ ਆ ਸਕਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡੀ ਨੇੜਲੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ ਚੋਂ ਆਏ ਲੜਕੇ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਸਾਡੀ ਸਮਝ ਤੋਂ ਬਾਹਰੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਉਸ ਲੜਕੇ ਦੀ ਹਾਲਤ ਤੇ ਹਰਕਤਾਂ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਾਲੇ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹਾਂ ਮਸਲੇ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਦਿਆਂ ਮੈਂ ਤੇ ਜੰਟਾ ਸਿੰਘ ਅਗਲੀ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦੱਸੇ ਪਤੇ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਘਰ ਦੀ ਬੈਠਕ ਚ ਤਿੰਨ ਆਦਮੀ ਤੇ ਚਾਰ ਔਰਤਾਂ ਮੰਜੇ ਤੇ ਬੈਠੀਆਂ ਸਨ ਇੱਕ 17 ਕੁ ਸਾਲ ਦਾ ਲੜਕਾ ਪੀੜ੍ਹੀ ਤੇ ਗੋਡਿਆਂ 'ਚ ਸਿਰ ਦੇਈ ਬੈਠਾ ਸੀ ਘਰ ਦੇ ਮੁਖੀ ਨੇ ਉਸ ਲੜਕੇ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸਾਡੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੋਂ ਬੀਮਾਰ ਹੈ ਇਹ ਮੇਰੇ ਜਵਾਈ ਦਾ ਛੋਟਾ ਭਰਾ ਹੈ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਹੀ ਅਸੀਂ ਸਾਡੀ ਲੜਕੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਕੀਤਾ ਹੈ ਮੇਰੀ ਲੜਕੀ ਨੇ ਹੀ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਏਥੇ ਭੇਜਿਆ ਹੈ ਅਸੀਂ ਘਰ ਦੇ ਇੱਕ ਕਮਰੇ ਚ ਬੈਠ ਕੇ ਮੁਢਲੀ ਪੜਤਾਲ ਆਰੰਭੀ

ਉਸ ਲੜਕੇ ਦੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਵੀ ਉੱਥੇ ਹੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ ਲੜਕੇ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਦੋ ਭਰਾ ਹਾਂ ਅਸੀਂ 30- 35 ਕਿਲੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਖੇਤੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਮੇਰੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਲੜਕੇ ਪੜ੍ਹ ਲਿਖ ਕੇ ਨੌਕਰੀਆਂ ਤੇ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ ਮੇਰੇ ਦੋ ਲੜਕੇ ਤੇ ਇੱਕ ਲੜਕੀ ਹੈ ਵੱਡੇ ਲੜਕੇ ਦੀ ਸ਼ਾਦੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਮੈਂ ਪੁੱਛਣ ਤੇ ਕਿ ਇਹ ਲੜਕਾ ਕਿੰਨੀ ਦੇਰ ਤੋਂ ਬੀਮਾਰ ਹੈ ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸਾਡੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੋਂ ਬੀਮਾਰ ਹੈ ਤੇ ਗੋਡਿਆਂ 'ਚ ਸਿਰ ਦੇਕੇ ਬੈਠਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਸਾਰੀ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਸੌਂਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬੀਮਾਰੀ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਣ ਤੇ ਲੜਕੇ ਦੀ ਮਾਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ ਮੈਂ ਦੱਸਦੀ ਹਾਂ, ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਇਹ ਦਸਵੀਂ ਚੋਂ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਸਾਡੀ ਦਿਲੀ ਇੱਛਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਪੜ੍ਹ ਲਿਖ ਕੇ ਕਛ ਬਣ ਜਾਵੇ ਪਰ ਇਹ ਸਾਡੀ ਗੱਲ ਸੁਣਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਕੂਲੋਂ ਆਉਣ ਸਾਰ ਬਸਤਾ ਘਰੇ ਸੁੱਟ ਕੇ ਬਾਹਰ ਨੂੰ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਤੇ ਫਿਰ ਸ਼ਾਮ ਪਈ ਤੋਂ ਘਰੇ ਬਾਪਾ ਜਿਹਾ ਢੁੱਕ ਕੇ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਸੀ .ਅਖੇ ਮੈਂ ਕ੍ਰਿਕਟ ਖੇਡਣ ਚੱਲਿਆਂ ਮੀਂਹ ਜਾਵੇ,ਹਨੇਰੀ ਜਾਵੇ ਇਹਦਾ ਨਿੱਤ ਰੋਜ਼ ਦਾ ਇਹੋ ਕੰਮ ਸੀ ਜੇ ਮੈਂ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਅਣਸੁਣੀ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਇਸ ਦੀ ਘਰ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੋਈ ਰੁਚੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਇਸ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਵਤੀਰਾ ਵੇਖ ਕੇ ਇਸ ਦੇ ਬਾਪ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਹਿਣਾ ਪਰ ਇਹ ਮੇਰਾ ਤਾਂ ਕਹਿਣਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮੰਨਦਾ ਜਦ ਇਸਦੇ ਪੇਪਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਨ ਤਾਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਇਸ ਦਾ ਪਾਪਾ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਕਿਥੇ ਹੈ ਤੇਰਾ ਲਾਡਲਾ ਮੈਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਿਥੇ ਰੋਜ਼ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਇਹ ਬਾਹਰ ਖੇਤੋਂ ਕੰਮ ਤੋਂ ਥੱਕੇ ਟੁੱਟੇ ਆਏ ਸਨ ਤੇ ਮੇਰਾ ਜਵਾਬ ਸੁਣ ਕੇ ਸਿੱਧੇ ਖੇਡ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵੱਲ ਹੀ ਚਲੇ ਗਏ

ਅੱਗੋਂ ਸਾਡਾ ਇਹ ਲੜਕਾ ਆਪਣੇ ਨਾਲਦੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨਾਲ ਕ੍ਰਿਕਟ ਖੇਡਣ ਚ ਮਸਤ ਸੀ ਇਹਨਾਂ ਮੇਰੇ ਨੂੰ ਮੈਦਾਨ ਚੋਂ ਫੜਿਆ ਕਿ ਉੱਥੇ ਹੀ ਦੋ ਚਾਰ ਥੱਪੜ ਜੜ੍ਹ ਦਿੱਤੇ ਤੇ ਫੜਕੇ ਘਰ ਲੈ ਆਏ ਘਰ ਆ ਕੇ ਇਹਨਾਂ ਮੇਰੇ ਦੀ ਕੁੱਟ ਮਾਰ ਕੀਤੀ ਤੇ ਮੈਂ ਜਾ ਕੇ ਮਸਾਂ ਛੁਡਵਾਇਆ ਪੜਤਾਲ ਦੇ ਚਲਦਿਆਂ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਇਹ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸਨੂੰ ਬਿਠਾ ਕੇ ਸਮਝਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਲੜਕੇ ਦਾ ਬਾਪ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, ਭਾਈ ਜੀ ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਹੀ ਕਹਿੰਦਾ ਸਾਂ ਕਿ ਇਹ ਪੜ੍ਹ ਲਿਖ ਕੇ ਪੈਰਾਂ ਸਿਰ ਜਾਵੇਗਾ ਹੋਰ ਕਿਹੜੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਦਾ ਦਿਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਜੁਆਨ ਲੜਕੇ ਦੀ ਕੁੱਟ ਮਾਰ ਕਰੇ ਜੇ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਕਿ ਆਹ ਦਿਨ ਵੀ ਵੇਖਣੇ ਪੈਣਗੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਹ ਗਲਤੀ ਕਾਹਤੋਂ ਕਰਦਾ ਬੱਸ ਉਹ ਦਿਨ ਗਿਆ ਤੇ ਸਾਲ ਬੀਤ ਇਹਨੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵੀ ਛੱਡੀ ਤੇ ਮੰਜਾ ਵੀ ਮੱਲ ਲਿਆ ਇਹ ਦੱਸਦਿਆਂ ਲੜਕੇ ਦੇ ਬਾਪ ਨੇ ਲੰਬਾ ਹਉਕਾ ਲਿਆ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਬੈਠਾ ਜੰਟਾ ਸਿੰਘ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਤਰਤੀਬਵਾਰ ਨੋਟ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ

ਲੜਕੇ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਤੇ ਇਲਾਜ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਣ ਤੇ ਉਸਦਾ ਬਾਪ ਦੱਸਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ- ਪਹਿਲ ਅਸੀਂ ਇਹਨੂੰ ਹਾਂ ਵਾਲੇ ਡਾਕਟਰ ਕੋਲ ਲੈ ਕੇ ਗਏ ਅਸੀਂ ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਖਾਂਦਾ ਪੀਂਦਾ ਨਹੀਂ ਤੇ ਬੋਲਦਾ ਚਲਦਾ ਵੀ ਘੱਟ ਹੈ,ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਸਿਰ ਸੁੱਟ ਕੇ ਪਿਆ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ

ਅਸੀਂ ਉਸ ਡਾਕਟਰ ਤੋਂ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਤੱਕ ਦਵਾਈ ਲੈਂਦੇ ਰਹੇ ਪਰ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਬਠਿੰਡੇ ਡਾਕਟਰ ਗੋਇਲ ਕੋਲ ਲੈ ਕੇ ਗਏ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦਵਾਈ ਲਈ ਉੱਥੋਂ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪਿਆ ਅਸੀਂ ਡਾਕਟਰੀ ਇਲਾਜ ਤੋਂ ਨਿਰਾਸ਼ ਤਾਂ ਹੋਏ ਪਰ ਹਾਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀ ਆਪਣੇ ਲੜਕੇ ਦੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਪਨੇਲ ਲੈ ਕੇ ਗਏ ਇਸ ਦੀ ਸਾਰੀ ਕੇਸ ਹਿਸਟਰੀ ਲੈ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਇਸਦੇ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਸ਼ਾਟ ਲਾ ਦਿੱਤੇ ਤੇ ਇਹ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬੀਮਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਦਵਾਈ ਚਲਦੀ ਰਹੀ ਪਰ ਇਸਦੀ ਸਿਹਤ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਗਈ ਸਾਥੋਂ ਇਸਦੀ ਹਾਲਤ ਵੇਖੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂਦੀ ਸਾਡੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਸਾਨੂੰ ਡਾਕਟਰੀ ਇਲਾਜ ਛੱਡ ਕੇ ਚੰਗਿਆਂ ਬਾਬਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਚ ਜਾਣ ਲਈ ਆਖ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਡਾਕਟਰੀ ਮਰਜ਼ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਮੁੰਡਾ ਹੁਣ ਨੂੰ ਕਦ ਦਾ ਠੀਕ ਹੋ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ, ਇਹ ਤਾਂ ਕੋਈ ਬਾਹਰੀ ਕਸਰ ਆ ਚੰਬੜੀ ਹੈ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰੀ ਵਿੱਚ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਰਾਹ ਵੀ ਜਾਣਾ ਪਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਰਾਹ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆ ਰਿਹਾ ਕਿਸੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਪਠਾਨਕੋਟ ਦੇ ਸਿਆਣੇ ਦੀ ਦੱਸ ਪਾਈ, ਅਸੀਂ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਉੱਥੇ ਲੈ ਕੇ ਗਏ ਵਾਰੀ ਆਉਣ ਤੇ ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਬੁਲਾ ਲਿਆ ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਛੱਪੜ 'ਚ ਮੱਝਾਂ ਨਹਾਉਣ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂਦਾ ਹੋਇਆ ਟੂਣਾ ਟੱਪ ਗਿਆ ਸੀ ਉੱਥੇ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਓਪਰੀ ਸ਼ੈਅ ਚਿੰਬੜ ਗਈ ਹੈ ਉਹ ਸ਼ੈਅ ਬੜੀ ਖਤਰਨਾਕ ਹੈ ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ

ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਬਾਬਾ ਜੀ, ਸਾਡੇ ਲੜਕੇ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰ ਦਿਉ ਅਸੀਂ ਬੜੀ ਆਸ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਹਾਂ ਤਾਂ ਬਾਬੇ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਲੜਕਾ ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਬਾਬੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚੇਲੇ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਮਾਰੀ ਚੇਲਾ ਇੱਕ ਨਾਰੀਅਲ ਲੈ ਕੇ ਬਾਬੇ ਕੋਲ ਆ ਗਿਆ ਬਾਬੇ ਨੇ ਉਸ ਉੱਪਰ ਖੰਮਣੀ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਕੋਈ ਮੰਤਰ ਜਿਹਾ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਛਿੱਟੇ ਮਾਰੇ ਤੇ ਨਾਰੀਅਲ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲੱਗ ਗਈ ਠੰਡਾ ਹੋਣ ਤੇ ਨਾਰੀਅਲ ਤੇ ਪੱਥਰ ਮਾਰਿਆ ਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਖੂਨ ਤੇ ਹੱਡੀਆਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨਿਕਲੇ ਇਹ ਵੇਖ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਯਕੀਨ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਵਾਕਿਆ ਹੀ ਇਸਨੂੰ ਕੋਈ ਭੂਤ ਚਿੰਬੜੀ ਹੋਈ ਸੀ ਕਈ ਮਹੀਨੇ ਅਸੀਂ ਉਸ ਬਾਬੇ ਦੀਆਂ ਚੌਂਕੀਆਂ ਭਰਦੇ ਰਹੇ ਉਸ ਦੇ ਦੱਸੇ ਟੂਣੇ ਟਾਮਣ ਵੀ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਬਾਬੇ ਨੇ ਜੋ ਭੇਟਾ ਮੰਗੀ ਅਸੀਂ ਉਹ ਵੀ ਦਿੰਦੇ ਰਹੇ ਪਰ ਸਾਡੇ ਲੜਕੇ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਇਲਾਜ ਤੋਂ ਰੱਤਾ ਆਰਾਮ ਨੀ ਆਇਆ ਇੰਜ ਰਾਹ ਤੁਰਦਿਆਂ ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਵਡਭਾਗ ਸਿੰਘ ਦੇ ਡੇਰੇ ਤੇ ਜਾ ਬਹਨ ਲਈ ਲੜਕੇ ਨੂੰ ਡੇਰੇ ਚ ਕਹਿੰਦੀ ਧਾਰ ਹੇਠ ਵੀ ਨਹਾ ਕੇ ਲਿਆਏ ਪਰ ਲੜਕੇ ਦੀ ਹਾਲਤ ਨਹੀਂ ਸੁਧਰੀ ਘਰ ਆ ਕੇ ਕੋਈ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਵੀ ਕਰਵਾਇਆ ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਲੜਕੇ ਦੇ ਇਸ ਇਲਾਜ ਲਈ ਕਿ ਇੱਕ ਲੱਖ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਖਰਚ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਕਸਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਛੱਡੀ

ਮਾਪਿਆਂ ਤੋਂ ਸਾਰੀ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਨ ਉਪਰੰਤ ਅਸੀਂ ਪੀੜਿਤ ਲੜਕੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਾਸ ਬੁਲਾਇਆ ਉਹ ਪੋਹਤੀ ਸਮਝ ਲੜਕੇ ਨੂੰ ਉਠ ਕੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਆਏ ਜੇਠਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਖੌਤੀ ਬਾਬੇ ਦੇ ਨਾਰੀਅਲ ਦੇ ਟ੍ਰਿਕ ਵਾਂਗ ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਥੋੜਾ ਗਲਾਸ ਗਰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਟ੍ਰਿਕ ਵਿਖਾਇਆ ਅਸੀਂ ਲੜਕੇ ਦੇ ਮਨ ਦੀ ਫੋਲਣ ਲਈ ਬਾਕੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਵੇਖਣ ਤੋਂ ਲੜਕਾ ਨਿਰਾਸ਼ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਸੀਂ ਜਦ ਗੱਲ ਹੀ ਕ੍ਰਿਕਟ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਹ ਥੋੜਾ ਆਰਾਮ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਚ ਸਾਡੀ ਗੱਲ ਸੁਣਨ ਲੱਗਾ ਬਿਨਾ ਸ਼ੱਕ ਉਹ ਕ੍ਰਿਕਟ ਦਾ ਸ਼ੌਕੀਨ ਤਾਂ ਸੀ ਹੀ ਪਰ ਪੜ੍ਹਾਈ ਤੇ ਘਰ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਲਾਪਰਵਾਹ ਵੀ ਸੀ ਉਹ ਕ੍ਰਿਕਟ ਦੇ ਚਾਅ ਚ ਆਪਣੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਸੀ ਮਾਪੇ ਉਸਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾ ਲਿਖਾ ਕੇ ਕੁਝ ਬਣਿਆ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਪਰ ਉਸਤੇ ਕ੍ਰਿਕਟ ਦਾ ਭੂਤ ਸਵਾਰ ਸੀ ਆਪਣੀ ਇਸ ਗਲਤੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਇਲਾਜ ਦੀ ਭਟਕਣਾ ਦੌਰਾਨ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਉਸਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਛੁੱਟ ਗਈ ਸੀ ਤੇ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਘਰ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਵੀ ਹੋਇਆ ਸੀ ਹੁਣ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਚ ਬਾਕੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਛੇੜਿਆ ਡਰ ਤੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਘਰ ਕਰ ਗਈ ਸੀ ਸਾਡੇ ਸਮਝਾਉਣ ਤੇ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ ਕਰਨ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਸੰਮੋਹਨ ਨੀਂਦ ਲਈ ਮੰਜੇ ਤੇ ਪੈਣਾ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਜਦਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਕਦੇ ਮੰਜੇ ਤੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੈਂਦਾ ਜੇ ਘਰਦੇ ਉਸਨੂੰ ਮੰਜੇ ਤੇ ਪਾਉਂਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਉਹ ਚੀਕਾਂ ਮਾਰਨ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਉਹ ਬਹੁਤ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਸੰਮੋਹਣ ਨੀਂਦ ਵਿੱਚ ਚਲਾ ਗਿਆ

ਉਸਾਰੂ ਸੁਝਾਵਾਂ ਨਾਲ ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਅਚੇਤ ਮਨ ਚੋਂ ਸਾਰੇ ਭਰਮ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਦ ਉਸਨੂੰ ਨੀਂਦ ਚੋਂ ਉਠਾਇਆ ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਚਿਹਰੇ ਤੇ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਦੀ ਬਜਾਏ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਝਲਕ ਸੀ ਅਸੀਂ ਉਸਦੇ ਮਾਂ ਬਾਪ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿਰਾਸ਼ ਤੇ ਹਤਾਸ਼ ਲੜਕਾ ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਸੀ ਅਸੀਂ ਵਾਪਸ ਪਰਤ ਆਏ ਸਾਂ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਉਹ ਲੜਕਾ ਆਪਣੀ ਦੁਕਾਨ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਤੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਸਮੇਤ ਚੰਗਾ ਜੀਵਨ ਬਸਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ 98141 24023

ਬਾਲ ਕੋਨਾ

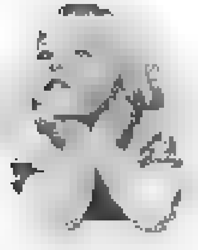

ਵਿਗਿਆਨਕ ਬੁਝਾਰਤਾਂ

1. ਫ਼ਸਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਉੱਗਦੇ ਪੌਦੇ
ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ
ਭੋਜਨ, ਪਾਣੀ ਤੇ ਸੂਰਜੀ ਰੋਸ਼ਨੀ
ਕੌਣ ਫ਼ਸਲਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਖਾਣ

***

2. ਉਹ ਹੈ ਦੱਸੋ ਕਿਹੜਾ ਕੀੜਾ
ਸ਼ਹਿਤੂਤ ਦੇ ਪੱਤੇ ਖਾਵੇ
ਕੱਪੜੇ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜੋ
ਕੀਮਤੀ ਰੇਸ਼ਾ ਬਣਾਵੇ

***

3. ਤਿੰਨ ਅਵਸਥਾਵਾਂ 'ਚ ਹੁੰਦੀ
ਥਾਂ ਘੇਰਦੀ ਹੁੰਦਾ ਭਾਰ
ਦੱਸੋ ਉਸਨੂੰ ਕੀ ਨੇ ਕਹਿੰਦੇ
ਬੱਚਿਓ ਕਰੋ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ

***

4. ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੁੰਦੀ ਖਿੱਚ
ਉਸਦੀ ਆਪਣੇ ਕਣਾਂ ਵਿਚਕਾਰ
ਪਦਾਰਥ ਦੀ ਉਹ ਕਿਹੜੀ ਅਵਸਥਾ
ਬਦਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਆਇਤਨ ਆਕਾਰ

***

5. ਸੂਰਜ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਵਿਚਾਲੇ
ਜਦੋਂ ਚੰਦ ਆ ਜਾਵੇ
ਦੱਸੋ ਬੱਚਿਓ
ਉਹ ਕਿਹੜਾ ਗ੍ਰਹਿ ਕਹਾਵੇ

ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਕੌਸ਼ਲ
94176-36255

ਪਿਛਲੀਆਂ ਬੁਝਾਰਤਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ

1 ਮੈਰੀ ਕਿਊਰੀ 2 ਜੋਸੇਫ ਨਿਪਸੇ
3 ਦੋ ਪੋਲ (ਨੌਰਥ ਪੋਲ) ਸਾਊਥ ਪੋਲ
4 ਨਿਊਟਨ 5 ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸੰਸਲੇਸ਼ਣ

ਲਗਨ ਅਤੇ ਇਰਾਦੇ

ਅਲਬਰਟ ਆਈਨਸਟਾਈਨ ਅਕਸਰ ਕਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਮੈਂ ਅੱਜ ਜੋ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਪ੍ਰਤੀ ਲਗਨ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿੜ ਇਰਾਦੇ ਸਦਕੇ ਹਾਂ। ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਆਪਣੀ ਸੱਚੀ ਲਗਨ ਤੇ ਪੱਕੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਮਿਹਨਤ ਕਰੋ, ਜ਼ਰੂਰ ਸਫ਼ਲ ਹੋਵੋਗੇ।

ਬਾਲ ਕਲਮ ਤੋਂ

ਧੀ ਦੀ ਪੁਕਾਰ

ਮਾਂ ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਕੁੱਖ ਦਾ ਟੁਕੜਾ,
ਰੋਂਦੀ ਕਿਉਂ ਦੇਖਕੇ ਮੇਰਾ ਮੁਖੜਾ
ਪੜ੍ਹ-ਲਿਖ ਮੈਂ ਮਹਾਨ ਬਣਾਂਗੀ,
ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਬਣਾਂਗੀ
ਬੇਟੇ ਨਾਲ ਜੇ ਬਹੁਤਾ ਪਿਆਰ
ਤਾਂ ਮੈਂ ਵੀ ਤੇਰੇ ਗਲ ਦਾ ਹਾਰ
ਬੇਟਾ ਹੈ ਤੇਰੇ ਘਰ ਦਾ ਮਾਣ
ਮੈਂ ਵੀ ਦੋ-ਦੋ ਘਰਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਨ
ਕੁਝ ਵੀ ਧਰ ਦੇ ਨਾਮ ਤੂੰ ਮੇਰਾ,
ਪੱਥਰ, ਪਰੀ ਗੁੱਸਾ ਨਹੀਂ ਤੇਰਾ
ਧਰਤੀ ਤੇ ਨਹੀਂ ਬੋਝ ਹਾਂ ਮਾਂ
ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਪਿਆਰੀ ਤੇਰੀ ਠੰਡੀ ਛਾਂ
ਮੈਨੂੰ ਦੇ ਦੇ ਜਿਉਣ ਦੀ ਵਾਰੀ
ਮਾਂ ਮੈਨੂੰ ਨਾ ਤੂੰ ਐਵੇਂ ਮਾਰੀਂ

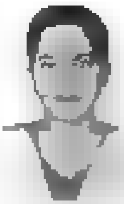

ਰਜਨੀ ਰਾਣੀ
ਕਲਾਸ ਨੌਵੀਂ, ਸਰਕਾਰੀ ਹਾਈ ਸਕੂਲ,
ਖਨੌਰੀ ਰੋਡ, ਪਟਿਆਲਾ

ਪਾਇਥਾਗੋਰਸ ਦਾ ਗਣਿਤ

ਪਾਇਥਾਗੋਰਸ ਇੱਕ ਦਿਨ ਲੁਹਾਰ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਲੁਹਾਰ ਲੋਹਾ ਕੁੱਟ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਲੋਹੇ ਦੀ ਕੁਟਾਈ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋਣੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ 'ਚੋਂ ਉਸਨੂੰ ਸੰਗੀਤ ਮਈ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਣੀਆਂ। ਉਹ ਲੁਹਾਰ ਕੋਲ ਗਿਆ ਤੇ ਉਸਦੇ ਸੰਦਾਂ ਨੂੰ ਗਹੁ ਨਾਲ ਵੇਖਿਆ। ਇਸ ਲੈਅ ਤਾਲ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਗਣਿਤ ਜ਼ਰੂਰ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਸੋਚਿਆ। ਇਸ ਠੱਕ ਠੱਕ 'ਚੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੰਗੀਤ ਅਹਿਰਣ ਦੀ ਕਰਾਮਾਤ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਬਣਤਰ ਇੱਕ ਖ਼ਾਸ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਵਾਜ਼ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਅਨੁਪਾਤ ਸਹੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸ਼ੋਰ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਕੋ ਮੋਟਾਈ ਦੀਆਂ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਅਨੁਪਾਤ ਦੀਆਂ ਤਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਕਸਣ ਨਾਲ ਖ਼ੂਬਸੂਰਤ ਸੰਗੀਤ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਨਿੰਬੂ ਵਿੱਚੋਂ ਲਹੂ ਕੱਢਣਾ

ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਇੱਕ ਚਾਕੂ, ਇੱਕ ਨਿੰਬੂ ਇੱਕ ਸਰਿੰਜ, ਫੈਰਿਕ ਕਲੋਰਾਈਡ ਸੋਡੀਅਮ ਸਲਫੋਸਾਈਨਾਈਡ ਇੱਕ ਰੁਮਾਲ

ਤਿਆਰੀ : 1 ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਫੈਰਿਕ ਕਲੋਰਾਈਡ ਦੀ ਇੱਕ ਸਰਿੰਜ ਭਰ ਕੇ ਨਿੰਬੂ ਵਿੱਚ ਟੀਕਾ ਲਗਾਓ।

2 ਰੁਮਾਲ ਦੀ ਮੱਦਦ ਨਾਲ ਚਾਕੂ ਤੇ ਸੋਡੀਅਮ ਸਲਫੋਸਾਈਨਾਈਡ ਲਗਾਓ।

ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ : 1. ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਨਿੰਬੂ ਅਤੇ ਚਾਕੂ ਵਿਖਾਓ।

2 ਨਿੰਬੂ ਨੂੰ ਚਾਕੂ ਦੀ ਮੱਦਦ ਨਾਲ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਕੱਟੋ ਤੁਸੀਂ ਵੇਖੋਗੇ ਕਿ ਨਿੰਬੂ ਵਿੱਚੋਂ 'ਗਾੜ੍ਹਾ ਲਾਲ ਖੂਨ' (ਜੋ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਖੂਨ ਨਹੀਂ) ਨਿਕਲੇਗਾ

ਵਿਆਖਿਆ ਇਹ ਫੈਰਿਕ ਕਲੋਰਾਈਡ ਅਤੇ ਸੋਡੀਅਮ ਸਲਫੋਸਾਈਨਾਈਡ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਈ ਸਧਾਰਨ ਰਸਾਇਣਕ ਕ੍ਰਿਆ ਹੈ ਜੋ ਲਾਲ ਰੰਗ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਗਾੜ੍ਹੇ ਖੂਨ ਵਰਗਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਣਦਾ ਹੈ।

ਸਾਵਧਾਨੀਆਂ . 1 ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਓ ਕਿ ਨਿੰਬੂ ਦੇ ਹਰ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਫੈਰਿਕ ਕਲੋਰਾਈਡ ਦਾ ਟੀਕਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

2 ਰਸਾਇਣ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰੱਖੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ

3 ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਬਣ ਨਾਲ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੱਥ ਧੋਵੋ।

ਕਿਹੜੇ ਦਿਨ.... ਕੀ

1 ਜੁਲਾਈ: ਸ਼ਹੀਦ ਮਦਨ ਲਾਲ ਢੀਂਗਰਾ ਵੱਲੋਂ ਕਰਜ਼ਨ ਵਾਇਲੀ ਦੀ ਲੰਡਨ ਵਿੱਚ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰ ਕੇ ਹੱਤਿਆ (1909)

6 ਜੁਲਾਈ: ਲੂਈ ਪਾਸਚਰ ਵੱਲੋਂ ਹਲਕਾਅ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਦੇ ਟੀਕੇ ਦੀ ਖੋਜ (1885)

11 ਜੁਲਾਈ: ਵਿਸ਼ਵ ਜਨਸੰਖਿਆ ਦਿਵਸ

13 ਜੁਲਾਈ: ਸ਼ਹੀਦ ਜਤਿੰਦਰ ਨਾਥ ਦਾਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ (1929

16 ਜੁਲਾਈ: ਚੰਦ 'ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਰਾਕਟ ਅਪੋਲੋ 11 ਦੀ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਉਡਾਣ (1969

17 ਜੁਲਾਈ: ਪੰਜਾਬ ਰਿਆਸਤੀ ਪਰਜਾਮੰਡਲ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ (1928)

18 ਜੁਲਾਈ: ਜੀਵ ਸੈੱਲ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਖੋਜੀ ਵਿਗਿਆਨੀ ਰਾਬਰਟ ਹੁੱਕ ਦਾ ਜਨਮ (1635)

20 ਜੁਲਾਈ: ਚੰਦ 'ਤੇ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪੈਰ ਧਰੇ (1969

23 ਜੁਲਾਈ: ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਆਜ਼ਾਦ ਦਾ ਜਨਮ (1906)

31 ਜੁਲਾਈ: ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਲੰਡਨ ਵਿੱਚ ਫਾਂਸੀ 1940)

5 ਅਗਸਤ ਚੰਦ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾ ਪੈਰ ਧਰਨ ਵਾਲੇ ਨੀਲ ਆਰਮਸਟਰੌਂਗ ਦਾ ਜਨਮ (1930)

6 ਅਗਸਤ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਬੰਬ ਵਿਰੋਧੀ ਦਿਵਸ

11 ਅਗਸਤ ਸ਼ਹੀਦ ਖੁਦੀ ਰਾਮ ਬੋਸ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ (1908)

13 ਅਗਸਤ ਕਿਊਬਾ ਦੇ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਆਗੂ ਫੀਦਲ ਕਾਸਟਰੋ ਦਾ ਜਨਮ (1926)

17 ਅਗਸਤ ਸ਼ਹੀਦ ਮਦਨ ਲਾਲ ਢੀਂਗਰਾ ਨੂੰ ਲੰਡਨ ਵਿੱਚ ਫਾਂਸੀ (1909)

18 ਅਗਸਤ ਨੇਤਾ ਜੀ ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਬੋਸ ਦੀ ਹਵਾਈ ਹਾਦਸੇ ਵਿੱਚ ਸੰਭਾਵੀ ਮੌਤ (1945)

23 ਅਗਸਤ ਪਥਰਾਟ ਵਿਗਿਆਨੀ ਜਾਰਜ ਕੁਵੀਅਰ ਦਾ ਜਨਮ 1769)

29 ਅਗਸਤ: ਕੌਮੀ ਖੇਡ ਦਿਵਸ

ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਕੈਂਪਸ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਆਰਥਿਕ ਸਹਾਇਤਾ

ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਜ਼ੋਨ , ਇਕਾਈ ਔੜ .

ਨਰਿੰਦਰ ਮਾਹੀ ਦੌਂਤਾ 500
ਜਸਵੀਰ ਮੋਰੋਂ 500
ਡਾ ਅਸ਼ੋਕ ਉੜਾਪੁੜ 500
ਡਾ .ਦਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਮਾਹਿਲ , ਮਾਹਿਲ ਖੁਰਦ 500

ਇਕਾਈ ਬੰਗਾ

ਮਾ .ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਖਟਕੜ ਖਟਕੜ ਕਲਾਂ 500
ਸੰਤੋਸ਼ ਰਾਣੀ , ਖਟਕੜ ਕਲਾਂ 500
ਸ਼ਿੰਗਾਰਾ ਰਾਮ , ਪਿੰਡ ਲੰਗੇਰੀ 500
ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਗੋਗਾ , ਬੰਗਾ 1000
ਹਰਜਿੰਦਰ ਸੂਨੀ ਪਿੰਡ ਸੂਨੀ 500
ਮਾ .ਜਗਦੀਸ਼ , ਰਾਏਪੁਰ ਡੱਬਾ 1000
ਮਾ .ਸ਼ੇਖਰ ਦਾਸ ਬੰਗਾ 1000
ਕੁਲਜੀਤ ਖਟਕੜ , ਖਟਕੜ ਕਲਾਂ 200

ਜ਼ੋਨ ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ

ਮਾ .ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਬਾਜੀਦਪੁਰ ਕੱਟਿਆਂ ਵਾਲੀ 500
ਉਂਕਾਰ ਨਾਥ-ਆਪਣੇ ਬੇਟੇ ਦੀ ਯਾਦ 'ਚ 1000
ਸੁਰਿੰਦਰ ਗੰਜੂਆਣਾ 5000
ਸ੍ਰੀ ਭਗਵਾਨ ਦਾਸ , ਐਸ.ਡੀ.ਓ , ਅਬੋਹਰ 1100
ਪ੍ਰਵੀਨ ਜੰਡਵਾਲਾ 5000
ਲਖਵਿੰਦਰ ਮਰੀਂਹਵਾਲਾ 1000

ਲੁਧਿਆਣਾ ਜ਼ੋਨ : ਇਕਾਈ ਕੋਹਾੜਾ

ਰਾਜਨਦੀਪ ਸਿੰਘ , ਪਿੰਡ ਖੇਖਰਾਂ 2000
ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਮਰਹੂਮ ਤਰਲੋਕ ਸਿੰਘ ,
ਪਿੰਡ ਤੇ ਡਾਕ ਧਮੋਟ 5000
ਸੁਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ , 1740 ਬੀ , ਬੈਂਕ ਕਲੋਨੀ
ਹੈਬੋਵਾਲ ਕਲਾਂ ਲੁਧਿਆਣਾ 1000
ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਮਰਹੂਮ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ
ਪਿੰਡ ਤੇ ਡਾਕ ਘੁਡਾਣੀ ਕਲਾਂ 5000
ਹਰਜੀਤ ਵੈਦ , ਹਰਜੀਤ ਮਾਰਬਲ ਸਟੋਰ
ਰਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਲੁਧਿਆਣਾ 1000
ਜਸਮੀਰ ਸਿੰਘ ਗੁਜਰਵਾਲ ਬੇਟ (ਲੁਧਿਆਣਾ) 2100
ਜਤਿੰਦਰ ਮੈਡੀਕੋਜ਼ ਕਟਾਣੀ ਕਲਾਂ ,ਲੁਧਿਆਣਾ 1000
ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ
ਪਿੰਡ ਜੁੱਬਾ , ਲੁਧਿਆਣਾ 1100
ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਨੰਬਰਦਾਰ , ਪਿੰਡ ਰਾੜਾ ਸਾਹਿਬ
ਲੁਧਿਆਣਾ 2500
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਭੁਆਲ ਫਿਲਿੰਗ ਸਟੇਸ਼ਨ
ਕਟਾਣੀ ਕਲਾਂ ਲੁਧਿਆਣਾ 500
ਸੀਤਲ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਕਟਾਣੀ ਕਲਾਂ ਲੁਧਿਆਣਾ 1000
ਡਾ .ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਬੁਨਰ ਹੋਮਿਓ ਕਲੀਨਿਕ
ਨੇੜੇ ਪੁਲ ਲੱਲ ਕਲਾਂ , ਲੁਧਿਆਣਾ 500
ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ
ਪਿੰਡ ਰਾਮਪੁਰ ਪੱਤੀ ਆਸਾ , ਲੁਧਿਆਣਾ 1000
ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸਰਪੰਚ ਰਬਕਾ (ਲੁਧਿਆਣਾ) 3100
ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ , ਮਕਾਨ ਨੰ 23 ਨਿਊ ਸ਼ਾਲੀਮਾਰ
ਪਾਰਕ ਬਲਾਕ-ਬੀ ਦੁੱਗਰੀ ਲੁਧਿਆਣਾ 1100

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜ਼ੋਨ : ਇਕਾਈ ਗੋਪਾਲਪੁਰ ਮੱਜਵਿੰਡ

ਪੰਜਾਬ ਮੈਡੀਕਲ ਸਟੋਰ ਗੋਪਾਲਪੁਰ 1000
ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਮੈਡੀਕਲ ਸਟੋਰ
ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਦਾਸ ਹਸਪਤਾਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ 5000
ਤਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੇਰਕਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ 1000
ਫਤਿਹ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡ ਲੁਪਕ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ 200
ਡਾ .ਰਮੇਸ਼ ਪ੍ਰੀਤ , ਸੋਨੂੰ ,ਸਾਬਲ , ਮਨਬੀਰ
ਸਤਿੰਦਰ ਪਿੰਡ ਲੁਪਕ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ 1800
ਸਰਜੀਤ , ਗੋਪੀ ਮਾਨ ਰਵਿੰਦਰ ਬੌਬੀ ਸ਼ਰਮਾ
ਪਿੰਡ ਲੁਪਕ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ 1000
ਸਤਬੀਰ , ਵਰਿਆਮ ਨੰਗਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ 1000
ਸੈਂਟ ਸੋਲਜਰ ਸਕੂਲ ਚਵਿੰਡਾ ਦੇਵੀ 2000

ਜ਼ੋਨ ਬਠਿੰਡਾ : ਇਕਾਈ ਮੌੜ

ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗੁੰਡ ਦੇ ਅਵਸਰ ਆਈ ਓ ਸੀ ਐਲ
ਪੁੱਤਰ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ , ਮੌੜ 10000
ਬਲਰਾਜ ਮੌੜ 25 ਸਾਲ ਵਿਆਹੁਤਾ
ਜੀਵਨ ਪੂਰੇ ਹੋਣ 'ਤੇ ਪਤਨੀ ਗੁਰਮੇਲ ਕੌਰ 5000
ਜਨਕ ਸਿੰਘ ਮੈਨੇਜਰ ਐਸ ਬੀ ਓ ਪੀ
ਆਪਣੀ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤੀ 'ਤੇ 5100
ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੌੜ ਆਪਣੀ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤੀ 'ਤੇ 5000

ਪਟਿਆਲਾ ਜ਼ੋਨ

ਪਵਨ ਸਪਰਾ ਪਟਿਆਲਾ 1000
ਸਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਆਲੋਵਾਲ 500
ਡਾ .ਏ.ਕੇ ਸ਼ਰਮਾ 11500
ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੈਣ 2000
ਤਰਸੇਮ ਮਿੱਤਲ ਮੈਣ 2000
ਰਾਮ ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਗਲਾ ਮੈਣ 2000
ਪ੍ਰੋ .ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ 2000
ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਪਟਿਆਲਾ 5000
ਭਰਪੂਰ ਸਿੰਘ 2000
ਚਰਨਜੀਤ ਪਟਵਾਰੀ 10000

ਮਾਨਸਾ ਜ਼ੋਨ ਜੋਗਾ ਇਕਾਈ

ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੋਗਾ 500
ਗੁਰਸੇਵਕ ਸਿੰਘ ਜੋਗਾ 500

ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਜੋਗਾ	500
ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੋਗਾ	500
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੋਗਾ	500
ਬਿੱਕਰ ਸਿੰਘ ਸਾਬਕਾ ਸਰਪੰਚ ਜੋਗਾ	500
ਅਜੈਬ ਸਿੰਘ ਜੋਗਾ	500
ਵਿੱਕੀ ਮਾਨ	500
ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਜੋਗਾ	500
ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ	500
ਦਰਸ਼ਨ ਕੁਮਾਰ ਪੁੱਤਰ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਮ ਅਕਲੀਆ	500
ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ	500
ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ	500
ਰੇਸ਼ਮ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ ਅਕਲੀਆ	100
ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਕਲੀਆ	200
ਜਗਸੀਰ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੋਗਾ	100
ਸਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ ਅਕਲੀਆ	100
ਡਾ. ਬੂਟਾ ਦਾਸ	150
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੋਗਾ	50
ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ	100
ਮਨ ਅਕਲੀਆ	100
ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ	100
ਕਾਕਾ ਸਿੰਘ ਮਾਖਾ ਚਹਿਲਾਂ	50
ਡਾ. ਪੱਪੂ ਅਕਲੀਆ	50
ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਕਲੀਆ	100
ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੋਗਾ	100
ਸੰਦੀਪ ਜੋਗਾ	100
ਜਗਸੀਰ ਜੋਗਾ	100
ਤੇਜ ਕੌਰ ਪਤਨੀ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਅਕਲੀਆ	500
ਰਾਜੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਅਕਲੀਆ	1000
ਗੁਪਤ	130

ਬੀਰ ਖੁਰਦ ਇਕਾਈ

ਗੁਰਪਿਆਰ ਸਿੰਘ ਬੀਰ ਖੁਰਦ	500
ਬੁਧ ਸਿੰਘ ਬੀਰ ਖੁਰਦ	500
ਸਤਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ ਬੀਰ ਖੁਰਦ	500
ਰਾਜੂ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਗੁਰਪਿਆਰ ਸਿੰਘ, ਬੀਰ ਖੁਰਦ	500
ਪਿੰਟਾ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਪੁੱਤਰ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ, ਬੀਰ ਖੁਰਦ	500
ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੀਰ ਖੁਰਦ	500
ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡ ਚੋਪਈ	1000
ਡਾ. ਜਗਰਾਜ ਸਿੰਘ, ਖੀਵਾ ਖੁਰਦ	1000
ਨਰਿੰਜਣ ਸਿੰਘ ਜੱਸੜ ਬਾਬਾ ਮੇਲ ਰੋਡ ਚੋਪਈ	500
ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡ ਜੱਸੜਵਾਲ	200
ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਕੁਲਵੰਤ ਸੰਧੂ, ਹੋਡਲਾ ਕਲਾਂ	300
ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ, ਹੋਡਲਾ ਕਲਾਂ	200
ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਪੱਪੀ ਸਿੰਘ, ਬੀਰ ਖੁਰਦ	100
ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਗੋਲਾ ਸਿੰਘ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ	500
ਰੇਸ਼ਮ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਬੰਤ ਸਿੰਘ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ	100
ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ	200
ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ ਜੱਸੜਵਾਲਾ	500
ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੱਸੜਵਾਲਾ	150
ਹੈਡ ਟੀਚਰ ਸ.ਪ੍ਰਾ.ਸ. ਬੀਰ ਖੁਰਦ	400
ਰਿਸ਼ੂ ਗਰਗ, ਬੀਰ ਖੁਰਦ	100
ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬੀਰ ਅਜੀਤ ਪੱਤਰਕਾਰ ਬੀਰ ਖੁਰਦ	500

ਦਫ਼ਤਰ ਰਾਹੀਂ

ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਮੇਵਾ ਸਿੰਘ ਗਾਜੀਆਣਾ	500
ਮਾਸਟਰ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡ ਹੇਰਾਂ	5100
ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੈਮਲ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ	500

ਬਰਨਾਲਾ ਜ਼ੋਨ : ਰਜਿੰਦਰ ਬਰਨਾਲਾ ਰਾਹੀਂ

ਸਾਬਕਾ ਲੈਕਚਰਾਰ ਬਲਵੰਤ ਉੱਪਲੀ	10000

ਇਕਾਈ ਸੰਗਰੂਰ

ਸਮੂਹ ਸਟਾਫ, ਸ.ਸ.ਸ.ਸ., ਸਾਰੋਂ	1500
ਲੈਕਚਰਾਰ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ, ਅਫਸਰ ਕਲੋਨੀ ਸੰਗਰੂਰ	500
ਸਮੂਹ ਸਟਾਫ ਰਾਜ ਸ.ਸ.ਸ.ਸ., ਸੰਗਰੂਰ	1100
ਸਮੂਹ ਸਟਾਫ, ਰਾਜ ਸ.ਸ.ਸਕੂਲ, ਨੀਲ ਕੋਠੀ	1100
ਰਾਜਵੰਤ ਸਿੰਘ, ਦੁੱਗਾਂ	300
ਸਮੂਹ ਸਟਾਫ, ਸ.ਪ੍ਰਾ.ਸ. ਦੁੱਗਾਂ	1000
ਸਮੂਹ ਸਟਾਫ, ਸ.ਸ.ਸ.ਸਕੂਲ, ਦੁੱਗਾਂ	1350
ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਨਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਸ.ਸ.ਸ.ਸ., ਬਡਰੁੱਖਾਂ	500
ਸਮੂਹ ਸਟਾਫ, ਸ.ਸ.ਸ.ਸ. ਬਡਰੁੱਖਾਂ	2100
ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਅਫਸਰ ਕਲੋਨੀ ਸੰਗਰੂਰ	500
ਪ੍ਰਿੰ. ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਕਲੋਨੀ ਸੰਗਰੂਰ	500
ਜਗਮੇਲ ਸਿੰਘ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨਗਰ ਧੂਰੀ	500

ਜਮਹੂਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸਭਾ ਪੰਜਾਬ

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਇਕਾਈ ਬਰਨਾਲਾ	10000

ਇਕਾਈ ਲੱਖੇਵਾਲੀ

ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਲੱਧੂ ਵਾਲਾ	5000
ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਸੈਂਟਰ ਮਾਸਟਰ, ਪੱਤੀ ਸ਼ੇਖਵਾਂ	1000
ਲੋਕ ਕਲਾ ਮੰਚ ਮੰਡੀ ਮੁੱਲਾਂਪੁਰ	500
ਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨਿਰਵੈਰ, ਮੰਡੀ ਕਲਾਂ	3100
ਗੁਰਦੀਪ ਕੌਰ, ਮੰਡੀ ਕਲਾਂ (ਪੋਤੇ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਨ 'ਤੇ)	500
ਗੁਰਮੇਲ ਕੌਰ (ਪੋਤੇ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਨ 'ਤੇ)	500
ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਜਗਦੀਪ ਕੌਰ ਵੱਲੋਂ ਪੋਤੇ ਦੇ ਜਨਮ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ 'ਚ	500

ਇਕਾਈ ਮੁਹਾਲੀ (ਜ਼ੋਨ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ)

ਮਾ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸੈਕਟਰ 56, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ	1000

ਮੁੱਖ ਅਧਿਆਪਕ ਅਤੇ ਸਟਾਫ਼ (ਸਰਕਾਰੀ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਦਾਊਂ) 1000
ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਅਮਨ) ਪਿੰਡ ਸੈਂਪਲੀ (ਮੋਹਾਲੀ) 1000
ਤਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਹਾਊਸ ਨੰ. 525, ਫੇਜ਼ 3-ਬੀ-1, ਮੋਹਾਲੀ 1000
ਮੈਡਮ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਸੈਕਟਰ 68 ਮੋਹਾਲੀ 1000
ਰਾਮ ਕੁਮਾਰ ਭਗਤ 1000
ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ ਭਾਗੋਮਾਜਰਾ 1000
ਮਾਸਟਰ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ #769, ਸੈਕਟਰ 69 2000
ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ 1000
ਮਾਸਟਰ ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਮੁੰਡੀ ਖਰੜ 1000
ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਇਟਲੀ 5000
ਜਗੀਰ ਸਿੰਘ #2783, ਫੇਜ਼-7, ਮੋਹਾਲੀ 1000
ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧਾ ਇੰਗਲੈਂਡ 4000
ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਕੌਰ #379, ਫੇਜ਼ 4, ਮੋਹਾਲੀ 1000
ਮੁੱਖ ਅਧਿਆਪਕਾ ਹਾਈ ਸਕੂਲ, ਬਲੌਂਗੀ 1000
ਮਾ. ਭਾਗ ਸਿੰਘ ਸੋਮਲ ਹਿੰਮਤਪੁਰਾ 1000
ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੰਸਾਲਾ 1000
ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਸੈਂਪਲੀ ਕੈਨੇਡਾ 1000
ਤੇਜਿੰਦਰਪਾਲ ਪਾਰਸ ਧਨੋਰਮਾ, ਮੁੰਡੀ ਖਰੜ 2000
ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਧਾਮੀ, ਸੈਕਟਰ 68 1000
ਸੋਮਲ ਸਿੰਘ ਸੈਂਪਲੀ 1000
ਮਾ. ਸੀਤਲ ਸਿੰਘ ਸੈਕਟਰ 66 1000
ਐਸ.ਐਸ. ਦੀਵਾਨਾ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਫੇਜ਼-9 ਮੋਹਾਲੀ 2000
ਪ੍ਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਢੰਡੋ, ਪਿੰਡ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ 1000
ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ #580 ਮੁੰਡੀ ਖਰੜ 2000
ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਕੌਰ #425 ਫੇਜ਼-2, ਮੋਹਾਲੀ 1000
ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧਲ ਸੈਕਟਰ 66 1000
ਕੁਲਦੀਪ ਚੰਦ ਵਰਮਾ, ਸੈਕਟਰ 66 2000
ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਧਨੋਆ #4747 ਸੈਕਟਰ-70 ਮੋਹਾਲੀ 5000
ਜਰਨੈਲ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਮੈਂਬਰ ਇਕਾਈ ਮੋਹਾਲੀ 5000

ਰਾਹੀਂ :- ਜਰਨੈਲ ਕ੍ਰਾਂਤੀ (ਵਿੱਤ ਮੁਖੀ)

ਇਕਾਈ ਬਠਿੰਡਾ

ਵਿਨੈ ਕੰਟ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਵੈਲਫੇਅਰ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਬਠਿੰਡਾ (ਬੇਟੇ ਰਾਹੁਲ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਨ 'ਤੇ) 1100
ਵਿਪਨ ਕੁਮਾਰ ਹਿਤਾਸ਼ੀ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਸਰਵਿਸਜ਼ ਬਠਿੰਡਾ (ਬੇਟੀ ਹਿਤਾਸ਼ੀ ਬਾਂਸਲ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਨ 'ਤੇ) 500
ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਾਬਕਾ ਪਟਵਾਰੀ, ਪਿੰਡ ਕੂਪੇ ਖੁਰਦ 500
ਵਿਜੇ ਸ਼ਰਮਾ ਜ਼ੋਨਲ ਦਫ਼ਤਰ SBOP ਬਠਿੰਡਾ 1000
ਬਲੌਰ ਸਿੰਘ ਧੌਪੀ, ਪਿੰਡ ਕਾਲ ਝਰਾਣੀ, ਬੇਟੇ ਗਗਨ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿੱਚ) 1000
ਕੇਵਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੋਇਆ ਨਾਰਥ ਅਸਟੇਟ, ਬਠਿੰਡਾ 10000
ਹਰਮੇਲ ਸਿੰਘ, ਅਜੀਤਾ ਟੇਲਰਜ਼, ਬਠਿੰਡਾ 1000
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਟੇਲਰਜ਼, ਬਠਿੰਡਾ 1000
ਕੇਵਲ ਆਰਟਸ ਬਠਿੰਡਾ
, ਦੇਸ ਰਾਜ ਛਾਜਲੀ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ 22ਵੀਂ ਬਰਸੀ ਤੇ) 500

ਰਾਹੀਂ :- ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ (ਵਿੱਤ ਮੁਖੀ)

ਇਕਾਈ ਸਰਹਿੰਦ

ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਜੋਲੀ 500
ਮਾਸਟਰ ਨਛੱਤਰ ਸਿੰਘ ਸਰਹਿੰਦ 1000
ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਰਹਿੰਦ 500
ਐਡਵੋਕੇਟ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਸਰਹਿੰਦ 500
ਡਾ. ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਸਰਹਿੰਦ 500
ਡਾ. ਭਗਵਾਨ ਦਾਸ, ਸਰਹਿੰਦ 200
ਬੰਗਾ ਅਪਟਸ, ਸਰਹਿੰਦ 200
ਮਾਸਟਰ ਹਰਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸਰਹਿੰਦ 2000

ਰਾਹੀਂ :- ਬਲਦੇਵ ਜਲਾਲ

ਇਕਾਈ ਸ਼ਾਹਕੋਟ

ਜਸਵੀਰ ਚਾਹਲਾਂ ਰੇਲ ਕੋਚ ਫੈਕਟਰੀ ਕਪੂਰਥਲਾ 10000
ਡਾ. ਰੇਸ਼ਮ ਕੂਪੇਵਾਲ, ਪਿੰਡ ਕੂਪੇਵਾਲ ਤਹਿ. ਸ਼ਾਹਕੋਟ ਜਲੰਧਰ) 10000
ਡਾ. ਧਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਸਰਕਾਰੀ ਆਲੂ ਬੀਜ ਫਾਰਮ ਧੋਗੜੀ ਜਲੰਧਰ) 11000
ਮਾ. ਫਤਹਿਜੀਤ ਸਿੰਘ, 57, ਨਿਊ ਅਰੋੜਾ ਕਲੋਨੀ ਮਿੱਠਾਪੁਰ ਜਲੰਧਰ) 1000
ਪਿੰਟੂ ਕੂਪੇਵਾਲੀ ਪਿੰਡ ਕੂਪੇਵਾਲ ਤਹਿ. ਸ਼ਾਹਕੋਟ ਜਲੰਧਰ) 10000

ਇਕਾਈ ਫੁਲਰੀਆਂ

ਅਮਨ ਫੁਲਰੀਆਂ ਭਰਜਾਈ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਦੇਵੀ ਦੇ ਸ਼ੋਕ ਸਮਾਗਮ ਤੇ) 1000

[illegible]

ਬਲਬੀਰ ਚੰਦ ਲੌਂਗੋਵਾਲ 5000

ਸੰਸਥਾਗਤ ਸਹਾਇਤਾ

ਕਮਲੇਸ਼ ਛਾਬੜਾ ਪਤਨੀ ਬਿਹਾਰੀ ਲਾਲ ਛਾਬੜਾ (ਸੰਪਾਦਕ ਵੈਟਰਨਰੀ ਖ਼ਬਰਨਾਮਾ ਜਲੰਧਰ 500

ਕਰਜ਼ਾਈ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ

ਮਿਸਟ੍ਰੈਸ ਬਲਬੀਰ ਕੌਰ, ਪਿੰਡ ਬੇਗੀਆ ਭਾਈ, ਮੋਗਾ) ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਮੌਕੇ) 2000

ਧੰਨਵਾਦ :- ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਪੰਜਾਬ, ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਕੰਪਲੈਕਸ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਚੰਗੇਰੇ ਕਾਰਜ ਲਈ ਆਰਥਿਕ ਸਹਿਯੋਗ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦਾ ਬਹੁਤ-ਬਹੁਤ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨੂੰ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਲਈ ਲਗਾਤਾਰ ਆਰਥਿਕ ਸਹਿਯੋਗ ਦੀ ਆਸ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਨਿਵੇਕਲੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਸਰੀਰਪ੍ਰਦਾਨੀਆਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਸਮਾਗਮ

ਸਰੀਰ ਪ੍ਰਦਾਨੀ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਕੌਰ

ਨੇਤਰਹੀਣਾਂ ਲਈ ਆਪਣੇ ਦੋਵੇਂ ਨੇਤਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਕੇ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਰੁਸ਼ਨਾਉਣ ਅਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਖੋਜ ਕਾਰਜਾਂ ਤੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਭਲਾਈ ਵਿਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਰੀਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਤਿਕਾਰਤ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਕੌਰ। [illegible]

[illegible]

[illegible]

ਸਰੀਰ ਪ੍ਰਦਾਨੀ ਬਾਪੂ ਰਾਮ

[illegible]

[illegible]

\- [illegible] ਸਿੰਘ

ਅੰਧਸ਼ਰਧਾ ਨਿਰਮੂਲਨ ਸਮਿਤੀ (ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ) ਦਾ ਦੂਜਾ ਸਾਹਿਤਿਕ ਸੰਮੇਲਨ

ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ

ਸੰਪਾਦਕ 'ਤਰਕਸ਼ੀਲ'
ਮੁੱਖ ਦਫਤਰ,
ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਪੰਜਾਬ (ਰਜਿ.)
ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਭਵਨ, ਸੰਘੇੜਾ ਬਾਈਪਾਸ
ਬਰਨਾਲਾ-148101 (ਪੰਜਾਬ)
E-mail: tarkshiloffice@gmail.com

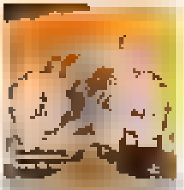

ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਦੇ ਅੰਕ 'ਮਈ ਜੂਨ 2016' ਦੇ ਟਾਈਟਲ ਦੀ ਵਿੱਚ ਵੇਦਕਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਕ ਸੀ, ਮੁੱਦਿਆਂ ਦਾ ਬਣੇ ਰਹਿਣਾ ਵਿਸ਼ਵਸੁੰਦਰਤਾ ਦੀ ਮੂੰਹ ਬੋਲਦੀ ਤਸਵੀਰ ਸੀ। ਸੰਪਾਦਕੀ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਸੀ, ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਸਮਾਜਾਂ ਨੂੰ ਚਿੰਤਨ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਦੀ ਸੀ। 'ਕਲੰਡਰ ਮਸਲੇ' 'ਤੇ ਅਵਤਾਰ ਗੋਂਦਾਰਾ ਜੀ ਦਾ ਲੇਖ ਗਿਆਨ ਭਰਪੂਰ ਸੀ ਅਤੇ ਦੱਸਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਕਲਮ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। 'ਮਨੋਰੋਗ ਮਾਹਿਰ ਦੀ ਕਲਮ ਤੋਂ' ਡਾ. ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਦਾ ਲੇਖ ਵਧੀਆ ਕਦਮ ਭੁਲੇਖੇ ਦੂਰ ਕਰਦਾ ਸੀ। 'ਸਿਹਤ ਵਿਗਿਆਨ' ਕਾਲਮ ਚੰਗੀ ਸਿਹਤ ਲਈ ਬਹੁਤ ਲਾਹੇਵੰਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਸੀ। 'ਚੇਤਨਾ' ਕਾਲਮ ਵਿੱਚ ਅਵਤਾਰ ਗੋਂਦਾਰਾ ਜੀ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਸੀ। 'ਖੁਲ੍ਹਦੇ ਭੇਤ' ਕਾਲਮ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਹੀ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਸੀ, ਪਰ 'ਸੁਰਜੀਤ ਗਿੱਲ' ਦੀ ਕਵਿਤਾ 'ਨਿਸ਼ਾਨਾ' ਜਿਸਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਲਗਾਇਆ, ਕਾਬਲ ਕਰਦੇ ਧਾਰੀ ਸੀ। ਸਾਰਾ ਮੈਟਰ ਹੀ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਲੱਗਾ

-ਜਸਵਿੰਦਰ ਕਬੀਰ ਬਾਜਵਾ

ਗੱਲ ਤਕਰੀਬਨ 1990 ਦੀ ਹੈ। ਖੇਤ ਕਪਾਹ ਦੀ ਚੋਣੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ... ਰਾਤ ਦਾ ਟਾਈਮ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਖੇਤ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਹੀ ਇੱਕ ਕਿਸਾਨ ਨੇ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਕਣਕ ਦੇ ਨਾੜ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾਈ ਸੀ। ਉਸ ਕਿਸਾਨ ਦੇ ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਣ ਦਾ ਦਰੱਖਤ ਸੀ। ਮੈਂ ਜਦੋਂ ਪਾਣੀ ਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਵਣ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਅੱਗ ਮੱਚਦੀ ਦਿੱਸੀ। ਹਵਾ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਹਵਾ ਤੇਜ਼ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਅੱਗ ਵੀ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਜਾਂਦੀ। ਮੈਂ ਇਸ ਵਰਤਾਰੇ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਤੱਕ ਡਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਜਦੋਂ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹਿਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਚੱਲਕੇ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰੇਤ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਤਾਂ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਣਦੇ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਜਾ ਕੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਵਣ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਲੱਕੜ ਦਾ ਇੱਕ ਮੁੱਢ ਪਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਕਣਕ ਦਾ ਨਾੜ ਜਲਾਇਆ ਸੀ ਤਾਂ ਅੱਗ ਇਸ ਮੁੱਢ ਨੂੰ ਪੈ ਗਈ ਅਤੇ ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਰਾਤ ਹੁੰਦੀ ਗਈ ਅੱਗ ਤੇਜ਼ ਹੁੰਦੀ ਗਈ। ਜਦੋਂ ਹਵਾ ਤੇਜ਼ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਅੱਗ ਵੀ ਤੇਜ਼ ਹੁੰਦੀ। ਇਸ ਕੇਸ ਨੇ ਮੇਰੇ ਮਨ ਦਾ ਡਰ ਦੂਰ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਭੂਤ ਪ੍ਰੇਤ ਦੀ ਕੋਈ ਹੋਂਦ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਉਸਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ 'ਤਰਕਸ਼ੀਲ' ਸਾਹਿਤ ਪੜ੍ਹਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜੋ ਅੱਜ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਮੈਂ 'ਤਰਕਸ਼ੀਲ' ਦਾ ਪੱਕਾ ਪਾਠਕ ਹਾਂ ਅਤੇ 'ਤਰਕਸ਼ੀਲ' ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਲਗਾਤਾਰ ਘਰ ਵਿੱਚ ਲਗਵਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਧੀਆ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਹੈ। ਜਿਸਨੂੰ ਹਰ ਘਰ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

-ਸੁਖਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਮਾਨਕ
(ਬਹਾਦਰਪੁਰ ਛੈਲੂਆਂ) ਸੰਗਰੂਰ

ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਵਿੱਚ ਛਪੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਵਧੀਆ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਹੇਮ ਰਾਜ ਸਟੈਨੋ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਬਹੁਤ ਸੂਝਾ ਆਪਰੇਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਜਿੱਤੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਾਫ਼ੀ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੇ ਸਮਾਜਿਕ, ਰਾਜਸੀ, ਧਾਰਮਿਕ ਤੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਚੇਤਨਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਹੈ।

-ਸ਼ੇਰਾ ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜਨੂਹੀਆ

ਮਈ ਜੂਨ 16 ਅੰਕ ਦਾ ਮੁੱਖ ਪੰਨਾ ਸਿਧਾਂਤਕ/ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਗੁਲਾਮੀ ਵਿਰੁੱਧ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਦਿਲਚਸਪ ਪ੍ਰਤੀਕ ਸੀ ਪਰ ਆਮ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਤੋਂ ਦੂਰ। ਇਸ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਲਿਖੀ ਕੁਟੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਨਿਕੋਲਸ ਕਾਪਰਨਿਕਸ ਦੀ ਕੁਟੇਸ਼ਨ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਸੀ। ਐਡਵੋਕੇਟ ਅਵਤਾਰ ਗੋਂਦਾਰਾ ਜੀ ਦੀ ਲਿਖਤ ਜਦ ਲਿਖਤਾਂ ਨਹੀਂ ਬੋਧ ਪਰਿਵਾਰ ਜਾਣੀ। ਕਮਾਲ ਦੀ ਲਿਖਤ ਸੀ। ਸੰਪਾਦਕੀ ਅਤੇ ਹੇਮ ਰਾਜ ਸਟੈਨੋ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਹਿਮ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਫਿਰਕੂਵਾਦੀ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦ ਦਾ ਟਾਕਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋਕ-ਪੱਖੀ ਜਮਾਤਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਂਝਾ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਉਸਾਰਨ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਤਿੱਖੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਢਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਵਿੱਚ ਲਗਾਤਾਰ ਸੁਧਾਰ ਹੈ। ਲੇਖਕਾਂ, ਕਵੀਆਂ, ਅਦਾਰੇ ਅਤੇ ਲੋਕ-ਪੱਖੀ ਸਮਾਜ ਸਿਰਜਣ ਦੀ ਤਿੱਖੀ ਧਾਰ 'ਤੇ ਤੁਰੇ ਹੋਏ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਲ ਸਲਾਮ।

"ਅਜੇ ਨਾ ਆਈ ਮੰਜ਼ਲ ਤੇਰੀ ਅਜੇ ਚਲੇਰਾ ਪਾਣਾ ਏ,
ਜਿੱਥੇ ਕਦਮ ਅਸਮਾਨੋਂ ਕਾਲੀ, ਅਜੇ ਹਨੇਰਾ ਗਾੜ੍ਹਾ ਏ।"

- ਅਜੀਤ ਪ੍ਰਦੇਸੀ

ਪੇਸ਼ ਕਦਮੀਆਂ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] 22 05 16 [illegible]

[illegible]

[illegible] 4 [illegible] 2016 [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] 16 [illegible] 20 [illegible] 07 [illegible] 10 [illegible] 23 [illegible] 7 [illegible] 23 [illegible] 27 [illegible] 14 [illegible] 17 [illegible] 19 [illegible] 53 [illegible] 25 [illegible] (D I E T) [illegible] 27 [illegible] 28 [illegible]

[illegible] 1 [illegible] 53 [illegible]

2 [illegible] 52 [illegible] 25 [illegible]

[illegible]

[illegible] 15 [illegible] 2016 [illegible] (1,00,000 [illegible]) 1,00,000 [illegible]

[illegible] 21 [illegible] 2016 [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] 100 [illegible]

ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸਾਹਿਤ ਵੈਨ ਦਾ ਸਫ਼ਰ

[illegible]

14 ਮਈ (ਬਰਨਾਲਾ) : ਡੀ.ਟੀ.ਐੱਫ. ਵੱਲੋਂ ਵਜ਼ੀਫ਼ਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇ ਕਰਵਾਏ ਇਨਾਮ ਵੰਡ ਸਮਾਰੋਹ ਸਮੇਂ ਮਹਾਂ ਸ਼ਕਤੀ ਕਲਾ ਮੰਦਰ ਬਰਨਾਲਾ ਵਿਖੇ ਵੈਨ ਲਗਾਈ ਗਈ। ਮਾ. ਰਜਿੰਦਰ ਭਦੌੜ ਅਤੇ ਗਗਨਦੀਪ ਧਾਰੀਵਾਲ ਭੋਜਾ ਨੇ ਵੈਨ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਈ।

16 ਮਈ (ਇਕਾਈ ਰਾਮਪੁਰਾ ਫੂਲ) : ਸ.ਸ.ਸ.ਸ. ਲਹਿਰਾ ਮੁਹੱਬਤ ਅਤੇ ਸ਼ਹੀਦ ਸਮਾਰਕ ਕਾਲਜ (ਲੜਕੀਆਂ) ਰਾਮਪੁਰਾ ਫੂਲ ਵਿਖੇ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸੂਬਾ ਆਗੂ ਰਜਿੰਦਰ ਭਦੌੜ ਨੇ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ। ਜਗਦੇਵ ਰਾਮਪੁਰਾ ਨੇ ਜਾਦੂ ਟ੍ਰਿੱਕ ਵਿਖਾਏ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ। ਸਮੁੱਚੀ ਟੀਮ ਵਿੱਚ ਸੁਰਿੰਦਰ ਰਾਮਪੁਰਾ, ਹੈੱਡ ਮਾਸਟਰ ਸ਼ੰਕਰ ਬਾਹੀਆ, ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ, ਮਾਸਟਰ ਗਗਨਦੀਪ ਗਰੇਵਾਲ ਅਤੇ ਮਾਸਟਰ ਰੂਪ ਸਿੰਘ ਮਹਿਰਾਜ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਗਗਨਦੀਪ ਧਾਰੀਵਾਲ ਭੋਜਾ ਨੇ ਵੈਨ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਈ।

17 ਮਈ (ਇਕਾਈ ਰਾਮਪੁਰਾ ਫੂਲ) : ਸ.ਸ.ਸ.ਸ. (ਲੜਕੇ) ਅਤੇ (ਲੜਕੀਆਂ) ਮਹਿਰਾਜ ਵਿਖੇ ਵੈਨ ਪੁੱਜੀ। ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਜਗਦੇਵ ਰਾਮਪੁਰਾ, ਮੰਟਾ ਸਿੰਘ, ਗਗਨਦੀਪ ਧਾਰੀਵਾਲ ਭੋਜਾ, ਮਾਸਟਰ ਗਗਨਦੀਪ ਗਰੇਵਾਲ ਅਤੇ ਰੂਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ। ਮਾਸਟਰ ਸੁਖਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ, ਹਰਮੇਲ ਸਿੰਘ, ਦੋਵੇਂ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੰਚ, ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ, ਸੰਜੀਵ ਕੁਮਾਰ, ਹੈੱਡ ਮਾਸਟਰ ਮੇਹਰ ਬਾਹੀਆ ਅਤੇ ਮੈਡਮ ਜਸਵੀਰ ਕੌਰ, ਓਮ ਚੰਦਰਕਾ ਨੇ ਪੂਰਾ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੱਤਾ।

18 ਮਈ (ਇਕਾਈ ਮੂਨਕ) : ਸ.ਸ.ਸ.ਸ. ਮੂਨਕ ਅਤੇ ਬੰਗਾ ਵਿਖੇ ਵੈਨ ਪੁੱਜੀ। ਗਗਨਦੀਪ ਧਾਰੀਵਾਲ ਭੋਜਾ ਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਜਾਦੂ ਦੇ ਟ੍ਰਿੱਕ ਵਿਖਾਏ। ਸੂਬਾਈ ਆਗੂ ਹਰਿੰਦਰ ਲਾਲੀ ਨੇ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ। ਰਤਨ ਕੁਮਾਰ, ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ, ਰਜਿੰਦਰ ਸ਼ਰਮਾਂ, ਡਾ. ਦੀਪ, ਮਾਸਟਰ ਰੋਹੀ ਰਾਮ ਅਤੇ ਬਲਵਿੰਦਰ ਮਨਿਆਣਾ ਨੇ ਪੂਰਾ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੱਤਾ।

19 ਮਈ (ਇਕਾਈ ਮੂਨਕ) : ਸ.ਸ.ਸ.ਸ. ਬੱਲਰਾ ਅਤੇ ਸ.ਹ.ਸ. ਚੋਟੀਆਂ ਵਿਖੇ ਵੈਨ ਪੁੱਜੀ। ਗਗਨਦੀਪ ਧਾਰੀਵਾਲ ਭੋਜਾ ਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਜਾਦੂ ਦੇ ਟ੍ਰਿੱਕ ਵਿਖਾਏ। ਰਤਨ ਕੁਮਾਰ, ਰਜਿੰਦਰ ਸ਼ਰਮਾਂ, ਮਾਸਟਰ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪੂਰਾ ਸਹਿਯੋਗ ਰਿਹਾ।

20 ਮਈ (ਇਕਾਈ ਸੁਨਾਮ) : ਸਰਕਾਰੀ ਆਈ.ਟੀ.ਆਈ. ਲੜਕੇ ਅਤੇ ਲੜਕੀਆਂ ਵਿਖੇ ਵੈਨ ਪੁੱਜੀ। ਸੂਬਾਈ ਆਗੂ ਹਰਿੰਦਰ ਲਾਲੀ ਨੇ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ। ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਵੈਨ ਸੁਨਾਮ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਲਗਾਈ ਗਈ। ਗਗਨਦੀਪ ਧਾਰੀਵਾਲ ਭੋਜਾ, ਰਾਜ ਬਲਵਿੰਦਰ, ਜੋਨੀ, ਅਨਿਲ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੈਨ 'ਤੇ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੱਤਾ।

21 ਮਈ (ਇਕਾਈ ਸੁਨਾਮ) : ਸ.ਸ.ਸ.ਸ. (ਲੜਕੇ) ਸੁਨਾਮ ਅਤੇ ਜਖੇਪਲ ਵਿਖੇ ਵੈਨ ਪੁੱਜੀ। ਸੰਜੀਵ ਸੁਨਾਮ ਅਤੇ ਗਗਨਦੀਪ ਧਾਰੀਵਾਲ ਭੋਜਾ ਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ। ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਵੈਨ ਸੁਨਾਮ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਲਗਾਈ ਗਈ। ਬਰਿੰਦਰ, ਮਾਸਟਰ ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਨੇ ਪੂਰਾ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੱਤਾ।

22 ਮਈ (ਲੌਂਗੋਵਾਲ) : 'ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਉੱਭਰ ਰਿਹਾ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦ' ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਕਰਵਾਏ ਸੈਮੀਨਾਰ ਵਿੱਚ ਵੈਨ ਲਗਾਈ ਗਈ। ਗਗਨਦੀਪ ਧਾਰੀਵਾਲ ਭੋਜਾ ਨਾਲ ਹਰਮੀਤ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨੇ ਵੈਨ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੱਤਾ।

24 ਮਈ (ਇਕਾਈ ਮਹਿਲ ਕਲਾਂ) : ਸ.ਹ.ਸ. ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਪੰਜਗਰਾਈਆਂ ਵਿਖੇ ਵੈਨ ਪੁੱਜੀ। ਗਗਨਦੀਪ ਧਾਰੀਵਾਲ ਭੋਜਾ ਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਜਾਦੂ ਦੇ ਟ੍ਰਿੱਕ ਵਿਖਾਏ। ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਵੈਨ ਪਿੰਡ ਕੁਰੜ ਵਿੱਚ ਲਗਾਈ ਗਈ। ਮਜੀਦ ਕੁਰੜ ਅਤੇ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਮਹਿਲ ਕਲਾਂ ਨੇ ਵੈਨ ਨਾਲ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੱਤਾ।

25 ਮਈ (ਇਕਾਈ ਮਹਿਲ ਕਲਾਂ) : ਸ.ਹ.ਸ. ਕੁਰੜ ਵਿਖੇ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਿੱਤਾ। ਗਗਨਦੀਪ ਧਾਰੀਵਾਲ ਭੋਜਾ ਨੇ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਜਾਦੂ ਦੇ ਟ੍ਰਿੱਕ ਵਿਖਾਏ। ਕੁਰੜ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਵੀ ਵੈਨ ਲਗਾਈ ਗਈ। ਮਜੀਦ ਕੁਰੜ ਨੇ ਪੂਰਾ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੱਤਾ।

26 ਮਈ (ਇਕਾਈ ਧੂਰੀ) : ਸ.ਸ.ਸ.ਸ. ਬੇਨੜਾ ਅਤੇ ਸ.ਹ.ਸ. ਸ਼ੀਸ਼ੀ ਵਿਖੇ ਵੈਨ ਪੁੱਜੀ। ਜ਼ੋਨ ਆਗੂ ਸੁਖਦੇਵ ਧੂਰੀ ਅਤੇ ਗਗਨਦੀਪ ਧਾਰੀਵਾਲ ਭੋਜਾ ਨੇ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ। ਜਾਦੂ ਦੇ ਟ੍ਰਿੱਕ ਵੀ ਵਿਖਾਏ ਗਏ। ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਵੈਨ ਧੂਰੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਲਗਾਈ ਗਈ। ਰਜਿੰਦਰ ਰਾਜੂ, ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਰੀ ਦਾ ਪੂਰਾ ਸਹਿਯੋਗ ਰਿਹਾ।

27 ਮਈ (ਇਕਾਈ ਧੂਰੀ) : ਆਰੀਆ ਸ.ਸ.ਸ. ਧੂਰੀ, ਗੁਰੂਕੁਲ ਕਾਨਵੈਂਟ ਸਕੂਲ ਧੂਰੀ ਅਤੇ ਰੌਇਲ ਮਾਡਲ ਸ.ਸ.ਸ. ਧੂਰੀ ਵਿਖੇ ਵੈਨ ਪੁੱਜੀ। ਗਗਨਦੀਪ ਧਾਰੀਵਾਲ ਭੋਜਾ ਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਜਾਦੂ ਦੇ ਟ੍ਰਿੱਕ ਵਿਖਾਏ। ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਰੀ ਅਤੇ ਰਜਿੰਦਰ ਰਾਜੂ ਨੇ ਵੈਨ ਨਾਲ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੱਤਾ।

28 ਮਈ (ਇਕਾਈ ਭਦੌੜ) : ਸ.ਸ.ਸ.ਸ. (ਲੜਕੇ) ਅਤੇ (ਲੜਕੀਆਂ) ਸੈਦੋਕੇ ਵਿਖੇ ਵੈਨ ਪੁੱਜੀ। ਸੂਬਾ ਆਗੂ ਰਜਿੰਦਰ ਭਦੌੜ ਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ। ਗਗਨਦੀਪ ਧਾਰੀਵਾਲ ਭੋਜਾ ਨੇ ਜਾਦੂ ਦੇ ਟ੍ਰਿੱਕ ਵਿਖਾਏ। ਮਾਸਟਰ ਕੋਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਮੇਤ ਦੋਵਾਂ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਸਟਾਫ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਪੂਰਾ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੱਤਾ।

ਧੰਨਵਾਦ : ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਪੰਜਾਬ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿੱਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ, ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਮੇਟੀਆਂ, ਅਧਿਆਪਕਾਂ, ਮਾਪਿਆਂ, ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ, ਸਟਾਫ ਮੈਂਬਰਾਂ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਿੰਡਾਂ-ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਸਰਪੰਚਾਂ, ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨਾਂ, ਪੰਚਾਇਤ ਮੈਂਬਰਾਂ, ਕੌਂਸਲਰਾਂ, ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕਲੱਬਾਂ ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ, ਮੈਂਬਰਾਂ, ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਸਮੂਹ ਲੋਕਾਂ

ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫੰਡ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਰਾਹੀਂ ਉਸਾਰੂ ਸਾਹਿਤ ਘਰ-ਘਰ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਆਸ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਹ ਸਹਿਯੋਗ ਹੋਰ ਵਧਕੇ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗਾ।

ਅੱਗ ਲੱਗਣ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਪੜਤਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਈਆਂ ਬੰਦ

ਇਕਾਈ ਤਰਨਤਾਰਨ ਨੂੰ ਇਕਾਈ ਦੇ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਮੈਂਬਰ ਗੁਰਬਾਜ ਸਿੰਘ ਤੇ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਰਾਜੋਕੇ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਘਰ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਅੱਗ ਲੱਗਣ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਾਪਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ । ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਹਲਫ਼ੀਆ ਬਿਆਨ ਰਾਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅੱਗ ਲੱਗਣ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਾਫ਼ੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਮਸਲੇ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਇੱਕ-ਦੋ ਬਾਬਿਆਂ ਦਾ ਵੀ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਘਰ ਵਿੱਚ ਓਪਰੀ ਸ਼ੈਅ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤੇ ਆਪਣੀ ਫੀਸ ਲੈ ਕੇ ਅੱਗ ਲੱਗਣ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਬੰਦ ਹੋਣ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਵਾਇਆ ਸੀ ਪਰ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਿਨ ਦੂਣੀ ਦਿਨ ਵਧਦੀਆਂ ਹੀ ਗਈਆਂ ਤੇ ਬਾਬੇ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਘਰ ਵਿੱਚ ਚਿਰਾਗ ਵੀ ਜਗਾ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਸਾਡੇ ਹੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਤਰਕਸ਼ੀਲਾਂ ਨੇ ਹੀ ਕੀਤਾ ਸੀ । ਸੋ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਸੁਸਾਇਟੀ ਕੋਲ ਕੇਸ ਆਇਆ ਤਾਂ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੀ ਪੜਤਾਲੀਆ ਟੀਮ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚੋਹਲਾ, ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਬਾਗੜੀਆਂ, ਨਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ੇਖਚੱਕ, ਗੁਰਬਾਜ ਸਿੰਘ ਰਾਜੋਕੇ, ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਰਾਜੋਕੇ, ਮਾਸਟਰ ਤਸਵੀਰ ਸਿੰਘ, ਤਰਸੇਮ ਲਾਲ ਧੁੰਮਣ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਟੀਮ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚੀ । ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਬਰੀਕੀ ਨਾਲ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲਿਆ । ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਤੇ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲੈਣ ਉਪਰੰਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅੱਜ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਘਰ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਘਟਨਾ ਨਹੀਂ ਵਾਪਰੇਗੀ । ਘਟਨਾਵਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਅਲੱਗ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਕਰਕੇ ਉਸਦੇ ਘਰੇਲੂ ਮਸਲੇ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣੇ । ਉਸਨੇ ਲਿਖਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਸਦੇ ਮਸਲੇ ਹੱਲ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤਾਂ ਉਹ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ । ਤਰਕਸ਼ੀਲਾਂ ਨੇ ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ ਤੇ ਘਰ ਦੇ ਕੰਮਾਂ-ਕਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹੁਣ ਘਰ ਵਿੱਚ ਜਗ ਰਹੇ ਚਿਰਾਗ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਤੇ ਵਧੀਆਂ ਤੇ ਉਸਾਰੂ ਸੋਚ ਦੇ ਚਿਰਾਗ ਮਨ-ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਜਗਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ । ਇਸ ਮੌਕੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਹੱਥ ਦੀ ਸਫ਼ਾਈ ਦੇ ਟਰਿੱਕ ਦਿਖਾ ਕੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰਨ ਵਾਲੀ ਹਰ ਘਟਨਾ ਪਿੱਛੇ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਕਾਰਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਕਾਰਣ ਨੂੰ ਲੱਭਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਹੀ ਹਰ ਮਸਲੇ ਦਾ ਹੱਲ ਸੰਭਵ ਹੈ । ਕਾਫੀ ਸਮਾਂ ਬੀਤ ਜਾਣ 'ਤੇ ਉਸ ਘਰ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਕੋਈ ਵੀ ਘਟਨਾ ਨਹੀਂ ਵਾਪਰੀ ਤੇ ਸਾਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਖੁਸ਼ੀ-ਖੁਸ਼ੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਤੀਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ।

- ਜਸਵੰਤ ਬਾਗੜੀਆਂ

ਓਪਰੀ ਸ਼ੈਅ ਤੋਂ ਦਿਵਾਈ ਨਿਜਾਤ : ਇਕਾਈ ਗੋਪਾਲਪੁਰ-ਮੱਜਵਿੰਡ ਕੋਲ 18-20 ਸਾਲਾਂ ਲੜਕੀ ਦੇ ਭੂਤ-ਪ੍ਰੇਤ ਚੰਬੜਨ ਦਾ ਕੇਸ ਆਇਆ । ਪਰਿਵਾਰਿਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੜਕੀ ਨੇ ਸਕੂਲ ਜਾਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤੇ ਓਪਰੀ ਸ਼ੈਅ ਚੰਬੜਨ ਕਰਕੇ ਊਲ-ਜਲੂਲ ਬੋਲਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੀ ਪੜਤਾਲੀਆ ਟੀਮ ਮੁਖਤਾਰ ਸਿੰਘ ਗੋਪਾਲਪੁਰ, ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਜੁਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚੀ ਤਾਂ ਉਸ ਵਕਤ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਅਖੌਤੀ ਓਪਰੀ ਸ਼ੈਅ ਨੇ ਘੇਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ । ਪੜਤਾਲੀਆ ਟੀਮ ਨੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਕੋਲੋਂ ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੈਣ ਉਪਰੰਤ ਲੜਕੀ ਨਾਲ ਇਕੱਲਿਆਂ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਤੇ ਉਸ ਵਿਚਕਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਗੱਲਬਾਤ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਗੁਪਤ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਸਾਡਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਉਸਦੇ ਮਸਲੇ ਦਾ ਹੱਲ ਕਰਨਾ ਵੀ ਹੈ। ਕਾਫੀ ਝਿਜਕਾਹਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲੜਕੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੇ ਹਾਵ-ਭਾਵ ਦੱਸਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਨਰਸਿੰਗ ਦੇ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰ +2 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਦਾ ਵਿਆਹ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ । ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਆਮ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਹਿਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦੇਵੇ ਤੇ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨਾਲ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦੇਵਾਂਗੇ । ਉਪਰੰਤ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਲੜਕੀ ਪੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪੜ੍ਹਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕਾਫੀ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਸਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਅੱਗੇ ਪੜ੍ਹਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰ ਗੱਲ ਮੰਨ ਗਏ । ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਲੜਕੀ ਨੇ ਨਰਸਿੰਗ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੁਸ਼ ਹਨ ਅਤੇ ਲੜਕੀ ਨੇ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਖੂਬ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰੇਗੀ ਤੇ ਆਪਣੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਆਉਣ ਦੇਵੇਗੀ।

- ਜਸਵੰਤ ਬਾਗੜੀਆਂ

ਧਾਰਮਿਕ ਰਸਮਾਂ ਨੂੰ ਤਿਲਾਂਜਲੀ : ਇਕਾਈ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੁਖੀ ਸਾਥੀ ਸੁਖਮੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਸਤਿਕਾਰਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੌਰ (93 ਸਾਲ) ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਸਸਕਾਰ ਮੌਕੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਂ ਰੂੜੀਵਾਦੀ ਰਸਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ । ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਇਸ ਕਾਰਜ ਰਾਹੀਂ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸੋਚ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾਯੋਗ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਲਹਿਰ ਦੇ ਨਾਇਕ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਬਰਗਾੜੀ ਦੀ ਸਰੀਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਪਿਰਤ ਦੀਆਂ ਦੁਨਿਆਵੀ ਪੈੜਾਂ

ਲਿਯਾਂਗ ਯਾਓਈ ਦੇ ਸਾਹਸ ਤੇ ਜਜ਼ਬੇ ਨੂੰ ਸਲਾਮ......

ਮਾਨਵਤਾ ਦਾ ਭਲਾ ਚਾਹੁਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਸਰਹੱਦਾਂ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਰੋਕਦੀਆਂ, ਉਹ ਜਾਤ, ਧਰਮ ਤੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਵਲਗਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕੇ ਕੁੱਲ ਦੁਨੀਆਂ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕਰਮ ਭੂਮੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਆਪਾ ਵਾਰ ਕੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇਣ ਦਾ ਜਜ਼ਬਾ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਕੋਨੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਾਪਰੇ, ਉਹ ਹਰੇਕ ਤੋਂ ਸਲਾਮ ਹਾਸਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਚੀਨ ਦੇ ਸ਼ਾਂਗਸ਼ਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਹਸਪਤਾਲ ਚ ਵਾਪਰੀ ਇੱਕ ਘਟਨਾ ਨੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਹਰ ਜਾਗਦੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਤੇ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੇ ਕੰਮ ਆਉਣ ਦੇ ਜਜ਼ਬੇ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦੀ ਇੱਕ ਉੱਤਮ ਮਿਸਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਹਸਪਤਾਲ ਚ ਬ੍ਰੇਨ ਕੈਂਸਰ ਤੋਂ ਪੀੜਤ 11 ਸਾਲਾ ਲਿਯਾਂਗ ਯਾਓਈ ਦੀ ਇੱਛਾ ਸੀ ਕਿ ਮਰਨ ਉਪਰੰਤ ਉਸ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਕੰਮ ਆ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਅੰਗ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਮਾਪੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹਰਗਿਜ਼ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਲਿਯਾਂਗ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਆਖਰੀ ਪਲਾਂ ਚ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਮਾਪੇ ਉਸ ਦੀ ਆਖਰੀ ਇੱਛਾ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਏ। ਲਿਯਾਂਗ ਨੇ ਕਈ ਲੋੜਵੰਦ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਕੇ ਆਖਰੀ ਸਾਹ ਲਿਆ। ਜਦ ਉਸਦਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਰੀਰ ਵਾਰਡ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਹਾਜ਼ਰ ਡਾਕਟਰਾਂ ਤੇ ਸਟਾਫ਼ ਨੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਝੁਕ ਕੇ ਸਲੂਟ ਕਰਦਿਆਂ ਬਾਲ ਅੰਗ ਪ੍ਰਦਾਨੀ ਲਿਯਾਂਗ ਯਾਓਈ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਦਿੱਤੀ। ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਤੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਰਾਹੀਂ ਲਿਯਾਂਗ ਦੇ ਸਾਹਸ ਤੇ ਮਾਨਵੀ ਜਜ਼ਬੇ ਨੇ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਸਲਾਮ ਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ।

ਮੋਹ-ਮਮਤਾ ਦੀ ਥਾਂ ਮਾਨਵਤਾ

ਯਮੁਨਾਨਗਰ ਚ ਹਾਦਸੇ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਈ ਅੰਜੂ ਨੂੰ ਇਲਾਜ ਲਈ ਪੀ ਜੀ ਆਈ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ, ਇਲਾਜ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਉਸਦੀ ਦਿਮਾਗੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੇ ਜਦ ਉਸਦੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਅੰਜੂ ਦੀ ਮੌਤ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਅੰਗ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਤਾਂ ਮਾਂ ਨੇ ਮੋਹ-ਮਮਤਾ ਦੀ ਥਾਂ ਮਾਨਵਤਾ ਦੇ ਪਲੜੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦਿੰਦਿਆਂ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸਦਕਾ ਅੰਜੂ ਦੇ ਅੰਗ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਗੁਰਦੇ, ਜਿਗਰ ਤੇ ਕੋਰਨੀਆਂ ਸਮੇਤ ਪੰਜ ਅੰਗ ਲੋੜਵੰਦ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਗਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਅੰਜੂ ਦੀ ਮਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਖੁਦ ਵੀ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੇ ਕੰਮ ਆਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਬਲ ਭਾਵਨਾ ਰੱਖਦੀ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਦੀ ਬੇਟੀ ਜ਼ਿੰਦਾ ਨਹੀਂ ਪਰ ਉਸਨੇ ਪੰਜ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਦਾ ਚਿਰਾਗ ਰੌਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਹੁਣ ਉਹਨਾਂ ਪੰਜ ਕੀਮਤੀ ਜਾਨਾਂ ਚ ਜਿਊਂਦੀ ਹੈ।

ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਪੰਜਾਬ (ਰਜਿ.) ਦੇ ਸੂਬਾਈ ਆਗੂ ਭੂਰਾ ਸਿੰਘ ਮਹਿਮਾ-ਸਰਜਾ ਦੀ ਜੀਵਨ ਸਾਥਣ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਦੇ ਸਦੀਵੀ ਵਿਛੋੜੇ 'ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਰਸਮਾਂ ਰੀਤਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਭਰ ਦੇ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਆਗੂ ਤੇ ਕਾਰਕੁੰਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ।

ਜਿਲਦ ਨੰ. 13 ਰਜਿ ਨੰ: PUNPUN/2002/5393 ਅੰਕ : 4

ਕੌਮੀ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਲਹਿਰ ਦੇ ਵਧਦੇ ਕਦਮ

ਮਹਾਂਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਸਾਂਗਲੀ ਵਿਖੇ ਅੰਧ ਸ਼ਰਧਾ ਨਿਰਮੂਲਨ ਵਾਰਤਾ ਪੱਤਰ (ਮਰਾਠੀ ਮੈਗਜ਼ੀਨ) ਦੇ ਸਿਲਵਰ ਜੁਬਲੀ ਸਮਾਰੋਹ ਦੇ ਯਾਦਗਾਰੀ ਪਲ

ਸਮਾਗਮ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜੋਰਾ ਸਿੰਘ ਮਹਿਮਾ ਸਰਜਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਮੰਡਲ

ਸਾਂਗਲੀ ਵਿਖੇ ਕੱਢੇ ਗਏ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਮਾਰਚ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼

(ਤਸਵੀਰਾਂ : ਰਾਹੁਲ ਥੋਰਾਤ)

ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਬਰਨਾਲਾ ਵਿਖੇ ਹੋਈ ਛਿਮਾਹੀ ਇਕੱਤਰਤਾ

ਸੀ ਡੀ ਡੀ, 'ਸਾਂਝੂਮਤੀ' ਰਿਲੀਜ਼ ਕਰਦੇ ਸਟੇਟ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ

ਹਾਜ਼ਰ ਡੈਲੀਗੇਟ ਤੇ ਦਰਸ਼ਕ

(ਤਸਵੀਰਾਂ : ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਨਗਾਰੀ)

If undelivered please return to :

Tarksheel

Tarksheel Bhawan, Tarksheel Chowk,
Sanghera By Pass, BARNALA-148101
Post Box No. 55
Ph. 01679-241466, Cell. 98769 53561
Web : www.tarksheel.org
e-mail : tarkshiloffice@gmail.com

BOOK POST
(Printed Matter)

To ....

....

....